

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
Αθλητικές Σπουδές: Κοινωνιολογία, Ιστορία,
Ανθρωπολογία.

Διπλωματική Εργασία
Εθνικισμός και οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα. Η
περίπτωση των Red Nationalists.

Ευάγγελος Κοτσαμπάς

Επιβλέπων καθηγητής: Διαμαντής Μαστρογιαννάκης

Αθήνα, Ιούνιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Εθνικισμός και οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα. Η
περίπτωση των Red Nationalists.

Ευάγγελος Κοτσαμπάς

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Διαμαντής Μαστρογιαννάκης
Μέλος Σ.Ε.Π. Διδάσκων Ε.Α.Π.

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Αθανάσιος Τσούμας
Μέλος Σ.Ε.Π. Διδάσκων Ε.Α.Π.

Αθήνα, Ιούνιος 2024

Στην μνήμη του Πάνου Φύσσα.

Στο τέλος αυτού του πολύ ενδιαφέροντος ταξιδιού στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα των Αθλητικών Σπουδών, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μας για τις γνώσεις που προσπάθησαν να μας μεταλαμπαδεύσουν ώστε να ανοίξουν οι ορίζοντές μας και να διευρυνθεί η αντίληψή μας γύρω από τον αθλητισμό. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου Διαμαντή Μαστρογιαννάκη για την καθοδήγηση και την υπομονή του και τέλος ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ στην σύντροφό μου Γεωργία για την συνολική υποστήριξή της σε αυτήν μου την προσπάθεια.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σαν σκοπό την μελέτη και την καταγραφή ενός φαινομένου που απασχολεί τις τελευταίες δεκαετίες τον αθλητισμό και την κοινωνία στην χώρα μας. Συγκεκριμένα θα ασχοληθούμε με το φαινόμενο του εθνικισμού και την σχέση του με τις οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα. Η άνοδος της άκρας δεξιάς στην Ελλάδα είχε σαν αποτέλεσμα να εισέλθει σε πολλούς μαζικούς κοινωνικούς χώρους, ένας από αυτούς ήταν και οι οπαδικές συλλογικότητες.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία θα προσεγγίσουμε το φαινόμενο του εθνικισμού στις οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα θα ασχοληθούμε, μέσα από την καταγραφή δεδομένων αλλά και από τις μαρτυρίες των μελών του, με την περίπτωση ενός συνδέσμου εθνικιστών οπαδών του Ολυμπιακού Πειραιώς τους «Red Nationalists» ή «Πορφυρά Φάλαγγα» όπως αυτοαποκαλούνται.

Για την πραγματοποίηση της εργασίας και την συλλογή ερευνητικού υλικού χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος με χρήση ημιδομημένης συνέντευξης εις βάθος παράλληλα με την βιβλιογραφική και διαδικτυακή αναζήτηση. Η έρευνα επικεντρώθηκε σε τέσσερεις βασικούς άξονες, στο προφίλ και στο παρελθόν των μελών του συνδέσμου και στις απόψεις που έχουν, στη δομή και στη λειτουργία του συνδέσμου, στη δράση του και τέλος στις σχέσεις του συνδέσμου και των μελών με διάφορους φορείς. Τα συμπεράσματα επιβεβαίωσαν κάποια ευρήματα από την βιβλιογραφική και διαδικτυακή αναζήτηση ενώ μας έδωσαν και κάποια καινούργια στοιχεία.

Λέξεις – Κλειδιά

Οπαδοί, φίλαθλοι, εθνικισμός, ναζισμός, φασισμός, ακροδεξιά, Ολυμπιακός, Χρυσή Αυγή, Πορφυρά Φάλαγγα.

Nationalism and organized fan communities in Greece. The case of the Red Nationalists.

Evangelos Kotsampas

Abstract

The purpose of this thesis is to study and record a phenomenon that has occupied sports and society in our country for the last decades. Specifically, we will deal with the phenomenon of nationalism and its relationship with the organized fan communities in Greece. The rise of the extreme right in Greece resulted in them entering many mass social spaces, one of them being the stadium stands.

In this thesis we will approach the phenomenon of nationalism in the organized communities of fans in Greece and more specifically we will deal, through the recording of data but also from the testimonies of its members, with the case of an association of nationalist fans of Olympiakos Piraeus, the "Red Nationalists " or "Purple Phalanx" as they call themselves.

To carry out the work and collect research material, the qualitative method was used using a semi-structured in-depth interview along with the bibliographic and internet search. The research focused on four main axes, the profile and past of the members of the association and the views they have, the structure and operation of the association, its action and finally the relations of the association and the members with various agencies. The conclusions confirmed some findings from the bibliographic and online search while also giving us some new information.

Keywords

Fans, fandom, nationalism, Nazism, fascism, far right, fandom radicalization, fan culture, Olympiacos, golden dawn, red nationalists.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	vi
Abstract	vii
Περιεχόμενα	viii
Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων	x
Κατάλογος Πινάκων	xii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	xiii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1 Πρώτο κεφάλαιο: Θεωρητικό πλαίσιο	4
1.1 Εθνικισμός.....	4
1.2 Εθνικισμός στην Ελλάδα	6
1.3 Οπαδισμός και βία στις ελληνικές κερκίδες.....	8
1.4 Άκρα δεξιά και οπαδικές κοινότητες στην Ελλάδα.....	10
1.5 Τυπολογία φιλάθλων	11
2 Δεύτερο Κεφάλαιο: Έρευνα.....	14
2.1 Μεθοδολογία της έρευνας.....	14
2.2 Συνεντεύξεις.....	14
2.3 Δείγμα	16
2.4 Δεοντολογία της έρευνας	17
2.5 Ανάλυση δεδομένων	18
3 Τρίτο κεφάλαιο: Red Nationalists.....	20
3.1 Προφίλ , παρουσία και απόψεις μελών	20
3.1.1 Προφίλ Μελών	20
3.1.2 Ένταξη στους Red Nationalists.....	22
3.1.3 Πρώιμες σχέσεις με την ακροδεξιά, πολιτικός προσδιορισμός μελών	24
3.1.4 Ένταξη στην Χρυσή Αυγή	26
3.1.5 Ταύτιση με τις θέσεις της Χρυσής Αυγής.....	27
3.1.6 Συνάντηση με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής.....	28
3.1.7 Γνώση σημασίας συμβόλων.....	28
3.1.8 Απόψεις για την διαφορετικότητα των αθλητών στην ομάδα	29
3.1.9 Προέδροι Ολυμπιακού και σχέσεις με τον άτυπο σύνδεσμο	30
3.1.10 Η περίπτωση του Παύλου Φύσσα.....	33
3.1.11 No Politica.....	35
3.1.12 Συνέχεια μελών στον εθνικιστικό χώρο	37
3.2 Δομή και λειτουργία συνδέσμου	39
3.2.1 Όνομα.....	39
3.2.2 Συγκρότηση.....	39
3.2.3 Αιτίες και λόγοι συγκρότησης	40
3.2.4 Σύμβολο	42
3.2.5 Αναγνώριση συνδέσμου.....	44
3.2.6 Καταστατικό συνδέσμου.....	44
3.2.7 Μητρώο μελών.....	45
3.2.8 Ιεραρχία.....	45
3.2.9 Γραφεία συνδέσμου	46

3.2.10	Επικοινωνία μελών.....	47
3.2.11	Ντύσιμο	47
3.2.12	Έμφυχο δυναμικό.....	48
3.2.13	Παρουσία στην κερκίδα	49
3.2.14	Σύνθημα	49
3.2.15	Συνέχεια λειτουργίας συνδέσμου.....	50
3.3	Δράση	51
3.3.1	Αντιδράσεις στον χώρο της ίδιας κερκίδας από άλλους συνδέσμους.....	51
3.3.2	Αντιδράσεις στον χώρο της κερκίδας από άλλους οπαδούς	52
3.3.3	Δράση Red Nationalists και επεισόδια	53
3.3.4	Δράση Red Nationalists και επεισόδια με την Χρυσή Αυγή	54
3.3.5	Δράση Red Nationalists και επεισόδια με τον Ολυμπιακό	58
3.4	Σχέσεις και διασυνδέσεις.....	59
3.4.1	Σχέσεις με ακροδεξιά δίκτυα στην Ελλάδα	59
3.4.2	Σχέσεις με ακροδεξιά δίκτυα στο εξωτερικό	60
3.4.3	Σχέσεις με Γαλάζια Στρατιά.....	61
3.4.4	Σχέσεις με σώματα ασφαλείας	63
3.4.5	Σχέσεις με Εκκλησία	64
3.4.6	Σχέση με την διοίκηση του Ολυμπιακού	64
4	Τέταρτο κεφάλαιο: Συμπεράσματα.....	66
	Βιβλιογραφικές αναφορές	70
	Παράρτημα Α: «Οδηγός Συνέντευξης»	75
	Παράρτημα Β: «Έντυπο Συγκατάθεσης»	79
	Παράρτημα Γ: «Συνεντεύξεις»	80
	Συνέντευξη 1 (Σ1).....	80
	Συνέντευξη 2 (Σ2)	88
	Συνέντευξη 3 (Σ3).....	95
	Συνέντευξη 4 (Σ4).....	102
	Συνέντευξη 5 (Σ5).....	107
	Συνέντευξη 6 (Σ6).....	114
	Παράρτημα Δ: Φωτογραφίες	122

Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων

Εικόνα 1. Σύμβολο Red Nationalists	122
Εικόνα 2. Σκίτσο με σύμβολα R.N. από το site	122
Εικόνα 3. Σύμβολο Red Nationalists από το site	123
Εικόνα 4. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site	124
Εικόνα 5. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site	125
Εικόνα 6. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site	126
Εικόνα 7. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site	126
Εικόνα 8. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site	127
Εικόνα 9. Εικόνα από το site	127
Εικόνα 10. Εικόνα από το site	128
Εικόνα 11. Εικόνα από το site	128
Εικόνα 12. Εικόνα από το site	128
Εικόνα 13. Εικόνα από το site	129
Εικόνα 14. Εικόνα από το site	129
Εικόνα 15. Εικόνα από το site	130
Εικόνα 16. Εικόνα από το site	130
Εικόνα 17. Εικόνα από το site	131
Εικόνα 18. Εικόνα από το site	131
Εικόνα 19. Εικόνα από το site	131
Εικόνα 20. Εικόνα από το site	132
Εικόνα 21. Εικόνα από το site	132
Εικόνα 22. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	132
Εικόνα 23. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	133
Εικόνα 24. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists	133
Εικόνα 25. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	134
Εικόνα 26. Πανό No Politica	134
Εικόνα 27. Πανό Γαλάζια Στρατιά σε σύνδεσμο του Ολυμπιακού	135
Εικόνα 28. Αρχική σελίδα site μέρος Α	136
Εικόνα 29. Αρχική σελίδα site μέρος Β	137
Εικόνα 30. Αρχική σελίδα site μέρος Γ	138
Εικόνα 31. Αρχική σελίδα site μέρος Δ	139
Εικόνα 32. Εικόνα από λογαριασμό στο youtube	140
Εικόνα 33. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	140
Εικόνα 34. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	141
Εικόνα 35. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	141
Εικόνα 36. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	142
Εικόνα 37. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	142
Εικόνα 38. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	143
Εικόνα 39. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	143
Εικόνα 40. Σύμβολο συνδέσμου Misfits	144
Εικόνα 41. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα	145
Εικόνα 42. Εικόνα με εθνικιστικά σύμβολα	145
Εικόνα 43. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists	146

Εικόνα 44. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	146
Εικόνα 45. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	147
Εικόνα 46. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	147
Εικόνα 47. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	148
Εικόνα 48. Εικόνα με εθνικιστικά σύμβολα	148
Εικόνα 49. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists	149
Εικόνα 50. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς	149
Εικόνα 51. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists	150
Εικόνα 52. Εικόνα με εθνικιστικά σύμβολα	150

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Τυπολογία ιδεοτύπων οπαδών από Giulianiotti	12
Πίνακας 2. Δομή έρευνας.....	15
Πίνακας 3. Συνεντεύξεις	16
Πίνακας 4. Δείγμα	17
Πίνακας 5. Στάδια Έρευνας	19

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Α.Ε.Κ.	Αθλητική Ένωσις Κωνσταντινουπόλεως
Α.Π.Ο.Ε.Λ.	Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Ελλήνων Λευκωσίας
Δ.Ν.Τ.	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Ε.Α.Μ.	Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο
Ε.ΒΟ.Π.	Επιτροπή Βοήθεια για το Παιδί
Ε.ΛΑ.Μ.	Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο
Ε.Π.Ο.	Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία
Ε.Π.Ο.Ν.	Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων
ΕΠ.ΟΠ.	Επαγγελματίας Οπλίτης
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Κ.Α.Ε.	Καλαθοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία
Κ.Κ.Ε.	Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος
ΛΑ.Ο.Σ.	Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός
Ν.Ο.Π.Ο.	Ναζιστική Οργάνωση Παναθηναϊκών Οπαδών
Ο.Α.Κ.Α.	Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών
Ο.Σ.Φ.Π.	Ολυμπιακός Σύνδεσμος Φιλάθλων Πειραιώς
Π.Α.Ε.	Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία
Π.Α.Ο.Κ.	Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινουπολιτών
Π.Δ.Κ.	Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης
Π.Ε.Ε.Α.	Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης
ΠΑ.ΣΟ.Κ.	Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
Σ.Ε.Φ.	Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας
ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς
Τ.Ο.Φ.Α.	Τρομοκρατική Οργάνωση Φύλων Α.Ε.Κ.
Χ.Α.	Χρυσή Αυγή
R.N.	Red Nationalists
SS	Schutzstaffel (μτφ. Μοίρα ασφαλείας)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Ελλάδα από την σύσταση κιόλας του ελληνικού κράτους όπως το γνωρίζουμε σήμερα, υπήρχαν πάντα ενδιαφέρουσες στιγμές και γεγονότα που αποτελούν κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας του τόπου μας. Αλλαγές σε πολιτεύματα, κοινωνικές αναταραχές, πόλεμοι, εμφύλιες συγκρούσεις, οικονομικές και φυσικές καταστροφές από την μία, απελευθερώσεις, κοινωνικές κατακτήσεις, οικονομικές ευημερίες, εθνικές επεκτάσεις και αθλητικές επιτυχίες από την άλλη. Κατά την διάρκεια του πολύ ενδιαφέροντος 20ου αιώνα αναπτύχθηκε περεταίρω μία προϋπάρχουσα ιδεολογία που έμελλε να αποτελέσει το εφαλτήριο για την μεγαλύτερη και πιο αιματηρή σύγκρουση στην ιστορία της ανθρωπότητας μέχρι τότε, αυτήν του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο εθνικισμός.

Ο αντίκτυπος του στην χώρας μας ήταν ιδιαίτερα ισχυρός όχι μόνο από την καθεαυτή συμμετοχή της στον πόλεμο αλλά και από την ανάδυση της νέας κοινωνικής και πολιτικής κατάστασης που δημιουργήθηκε στην χώρα μετά την λήξη του και κυρίως μετά την λήξη και του εμφυλίου πολέμου, όπου οι νικητές του είχαν ήδη στις τάξεις τους εθνικιστικούς και ναζιστικούς πυρήνες που δημιουργήθηκαν πριν αλλά και κατά την διάρκεια της ναζιστικής κατοχής και παρέμειναν στην πολιτική και ιδεολογική ζωή της χώρας έστω και περιορισμένοι μέχρι και τις μέρες μας όπως θα δούμε παρακάτω στην εργασία μας (Λιάκος, 2019:379).

Ο εθνικισμός στην χώρα μας ξεκινάει από τις πρώτες προσπάθειες για απελευθέρωση από τον Οθωμανικό ζυγό, και φτάνει μέχρι την κοινοβουλευτική είσοδο του νεοναζιστικού κόμματος της Χρυσής Αυγής στην Βουλή το 2012. Πέρασε από την «Μεγάλη Ιδέα», από το καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου, από την ναζιστική κατοχή, από τον εμφύλιο πόλεμο, από την μετεμφυλιακή περίοδο, από την περίοδο της επταετούς δικτατορίας, από την μεταπολίτευση και φτάνει μέχρι τις μέρες μας. Πέρασε από πολλά στάδια και μορφές. Μετασχηματίστηκε από κεντρική ιδέα σε απελευθερωτικό αγώνα μέχρι μόρφωμα φυλετικών και ταξικών διακρίσεων.

Ο εθνικισμός σαν φαινόμενο μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου είχε μία πτωτική τάση αλλά επανεμφανίστηκε δυναμικά ξανά στην Ευρώπη κατά το τέλος του 20^{ου} αιώνα. Από τις αρχές του 21ου αιώνα και μετά συναντάμε μία ραγδαία αύξηση του εθνικισμού σε όλη την Ευρώπη αλλά και την χώρα μας ειδικότερα κατά την περίοδο της διεθνούς οικονομικής κρίσης, της υπαγωγής της χώρας μας σε εποπτεία από στο διεθνές

νομισματικό ταμείο και της αύξησης των μεταναστευτικών ροών. Η άνοδος της ανεργίας, η ανατίμηση των τιμών στα προϊόντα, οι περικοπές των μισθών, οι απολύσεις και η ανασφάλεια για το μέλλον είχαν καθημερινή θέση στην ζωή πολλών ανθρώπων που έψαχναν μία διέξοδο για να μπορέσουν να δραπετεύσουν από αυτήν την νέα πραγματικότητα. Η γεωγραφική θέση της χώρας με τους ανήσυχους γείτονες η επικρατούσα θρησκεία της και η επίκληση στην αρχαία ιστορία της αναζωπύρωσαν, καλλιέργησαν και ανέπτυξαν τον εθνικισμό που άρχισε να εισέρχεται δυναμικά στην καθημερινή και στην πολιτική ζωή της χώρας.

Κυρίως στην Ελλάδα εκφράστηκε μέσω του νεοναζιστικού κόμματος της Χρυσής Αυγής το οποίο συσπείρωσε όχι μόνο ναζιστικούς πυρήνες αλλά και πάρα πολλά μικρά κομμάτια της ακροδεξιάς με πατριωτικές και εθνικιστικές αναφορές. Τα υψηλά ποσοστά που έλαβε κατά τις διπλές εθνικές εκλογές του 2012 ήταν και αποτέλεσμα αντίδρασης του κόσμου αλλά και αποτέλεσμα προσπάθειας που γινόταν πολύ καιρό πριν, εκμεταλλευόμενη και τις καταστάσεις που αναφέραμε προηγουμένως.

Στην προσπάθειά τους να εισέλθουν σε όσο το δυνατόν περισσότερους μαζικούς κοινωνικούς χώρους βρήκαν πρόσφορο έδαφος στις κερκίδες των οργανωμένων κοινοτήτων οπαδών. Η νεανικότητα η ορμή και η ενέργεια των οπαδών, αλλά και πολλές φορές ο υπερβάλλον ζήλος και η αφοσίωση που δείχνουν στη ομάδα τους ήταν ζητούμενα που έψαχναν για να μεταλαμπαδεύσουν τις ιδέες τους.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία θα μελετήσουμε το φαινόμενο του εθνικισμού στις οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα και θα ασχοληθούμε με την περίπτωση ενός συνδέσμου οργανωμένων οπαδών του Ολυμπιακού Πειραιώς, που είχαν εθνικιστικό προσανατολισμό, τους «Red Nationalists» ή «Πορφυρά Φάλαγγα» όπως αυτοαποκαλούνται.

Για την συλλογή υλικού για την πραγματοποίηση της εργασίας ανατρέξαμε σε βιβλιογραφική και διαδικτυακή αναζήτηση και παράλληλα επιλέξαμε να χρησιμοποιήσουμε την ποιοτική μέθοδο έρευνας με την χρήση της ημιδομημένης συνέντευξης εις βάθος που μας έδωσε την ευκαιρία να συλλέξουμε πρωτογενή δεδομένα από τους ίδιους τους συμμετέχοντες στον σύνδεσμο.

Προσπαθήσαμε να καταγράψουμε και να κατανοήσουμε το φαινόμενο μέσα από την πηγή του, και να το αποκρυπτογραφήσουμε μέσω της οπτικής των κοινωνικών υποκειμένων. Για να αναλύσουμε την περίπτωσή τους θέσαμε κάποια ερωτήματα και επικεντρωθήκαμε

σε τέσσερις βασικούς άξονες, πρώτον στο γενικό τους προφίλ και στο παρελθόν τους κοινωνικό, πολιτικό και αθλητικό, και στις απόψεις τους για διάφορα θέματα. Δεύτερον στην δομή και λειτουργία του συνδέσμου τους για να κατανοήσουμε τον τρόπο λειτουργίας τους, τρίτον στην δράση του συνδέσμου όσο αφορά την παρουσία τους και την πρόκληση επεισοδίων και τέταρτον στις σχέσεις και στις διασυνδέσεις που είχαν σαν σύνδεσμος με την ομάδα (Π.Α.Ε. και Κ.Α.Ε.), με άλλους εθνικιστές φιλάθλους η εθνικιστικές ομάδες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, με την Χρυσή Αυγή, με τα σώματα ασφαλείας και την Εκκλησία.

Μέσα από την εργασία θα δούμε ότι κάποια ευρήματα επιβεβαίωσαν την αναζήτησή μας, αναδείξαμε κάποια καινούργια δεδομένα και πιστεύουμε ότι καλύψαμε πλήρως τα ερωτήματα που εξαρχής θέσαμε και μας έδωσαν την ιδέα για να πραγματοποιήσουμε την έρευνα και να περιγράψουμε πλήρως το φαινόμενο και την περίπτωση μας.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την θεωρητική προσέγγιση του φαινομένου του εθνικισμού, γίνεται μία ιστορική αναφορά και μία κοινωνική ανάλυση για τον εθνικισμό στην Ελλάδα, για την βία στις κερκίδες, για τον εθνικισμό σε άλλες κοινότητες οπαδών και τέλος κατατάσσουμε τους οπαδούς βάσει της οπαδικής τους ταυτότητας. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε αναλυτικά στην μεθοδολογία που ακολουθήσαμε για την έρευνα και στους τρόπους συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων. Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιήσαμε την ανάλυση των συλλεγμένων δεδομένων από την διαδικασία των συνεντεύξεων και από την βιβλιογραφική και διαδικτυακή αναζήτηση και στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο γράφουμε τα συμπεράσματα από όλη την διαδικασία.

1 Πρώτο κεφάλαιο: Θεωρητικό πλαίσιο

1.1 Εθνικισμός

Υπάρχουν πολλές αναλύσεις που μπορούμε να παρουσιάσουμε για να περιγράψουμε τον ορισμό του εθνικισμού.

Κοινά αποδεκτό είναι ότι ο εθνικισμός είναι η ιδεολογία η οποία βασίζεται στην απόλυτη προσήλωση και πίστη στα ιδεώδη ενός έθνους ξεπερνώντας τα οποιαδήποτε άλλα συλλογικά ή ατομικά συμφέροντα (Kohn, 2024).

Σταθερά και βασικότερη προϋπόθεση της ιδεολογίας του εθνικισμού είναι η πίστη και η κατάδειξη της μοναδικότητας του έθνους. Οι υποστηρικτές του θεωρούν ότι διαθέτουν κάποια συγκεκριμένα διαφορετικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα στον χώρο και στον χρόνο που τους διακρίνουν σαν ξεχωριστά όντα από άλλα άτομα ή από άλλες συλλογικότητες και πάνω σε αυτήν την βάση διεκδικούν την ανεξαρτησία τους. Η εθνική αυτή ιδιαιτερότητα δεν τους επιτρέπει την συνύπαρξη με άλλα έθνη. Ο προσδιορισμός, η ανάδειξη και η διατήρηση αυτής της εθνικής ιδιαιτερότητας στηρίζεται σε πολλές παραμέτρους και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται έχουν κυρίως πολιτισμικά χαρακτηριστικά (Λέκκας, 2011:123). Ακόμη και όταν παρατηρούμε να χρησιμοποιείται το επιχείρημα περί καταγωγής του εκάστοτε έθνους, όταν αυτό διατυπώνεται με φυλετικούς όρους είναι ακόμη και αυτό στην ουσία πολιτισμικό χαρακτηριστικό αφού το εκάστοτε έθνος θεωρεί ότι διαφυλάσσει ή ότι διεκδικεί μία πολιτισμική παρακαταθήκη υπογραμμίζοντας όχι και τόσο την καθαρή φυλετική προέλευση. Αυτό συμβαίνει γιατί πολύ δύσκολα κάποια εθνικιστική ιδεολογία μπορεί να επιχειρηματολογήσει και να υποστηρίξει την καθαρή, ανόθευτη και απευθείας καταγωγή και προέλευση ενός εθνικού σώματος από μία συγκεκριμένη κοινότητα. Θα έχετε σε κίνδυνο την αξιοπιστία του εθνικιστικού της λόγου αφού θα γεννιόντουσαν ερωτήματα που δεν θα μπορούσαν εύκολα να απαντηθούν όπως το ποια θα θεωρείται γνήσια φυλή, το πόσο παλιά τοποθετείται στην ιστορία και αν υπάρχουν επιμιξίες και διάφορες εξωγενείς επιδράσεις στο φύλο (Λέκκας, 2011:124).

Ακόμη όμως και όταν χρησιμοποιείται η φυλετική διάκριση για να προσδιοριστεί η εθνική ιδιαιτερότητα δίνεται βαρύτητα στον πολιτισμικό χαρακτήρα του έθνους. Σημειωτέον ότι

υπάρχουν και περιπτώσεις εθνικισμού όπως στην περίπτωση των Η.Π.Α. όπου η επιχειρηματολογία των εθνικιστών αφορά άτομα με διαφορετική προέλευση αλλά με κοινούς στόχους και κοινές πολιτισμικές αξίες όπως το Αμερικάνικο Όνειρο (The American Dream) (Λέκκας, 2011:125).

Ο εθνικισμός μέσα στα πλαίσια της αστικής δημοκρατίας επιδιώκοντας να θεσπίσει μία εθνική και μία γενεαλογική συνέχεια καθώς και μία συνέχεια καταγωγής, υπογραμμίζει με τον τρόπο του ότι οι απόγονοι, η καταγωγή και η μετάδοση είναι τα κύρια διακυβεύματά του (Zawadski, 1999:161). Δε δύναται να υπάρξει ο εθνικισμός χωρίς να υπάρξει η αντικειμενική πραγματικότητα που ονομάζεται έθνος στο οποίο και δίνει πρωταρχική θέση όπως διαβάζουμε στον Kitsikis (1971). Αποτελεί μία νεωτερική ιδεολογία η οποία εδραιώθηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, και σύμφωνα με τον Λέκκα (2011) εφόσον καταφέρνει και παρακινεί τα κοινωνικά υποκείμενα πείθοντάς τα ότι υπάρχουν σαν έθνος και ότι είναι βασικά συστατικά μέλη του, τότε αυτομάτως δημιουργεί και προσδιορίζει και την εθνική τους ταυτότητα. Ο προσδιορισμός αυτός της εθνικής ταυτότητας μπορεί να είναι κάποιες φορές ανεξάρτητος από την πολιτική υπόσταση ενός έθνους γιατί μπορεί να τελεί υπό υποτέλεια, να διεκδικεί την ανεξαρτησία του ή να βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό στην διασπορά.

Η ενιαία εθνική ταυτότητα βασίζεται σε κοινά κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως η γλώσσα, η θρησκεία, η πολιτισμική κουλτούρα, η γεωγραφική θέση και η εθνικότητα (Triandafyllidou, 1998).

Η παθολογική όμως προσήλωση στον εθνικισμό εφόσον χωρίζει μέσω των πολιτισμικών κυρίως, αλλά και των φυλετικών διαφορών τα έθνη σε ανώτερα και κατώτερα δηλώνει επεκτατικές προθέσεις απέναντι σε άλλα κατά την αντίληψή τους κατώτερα έθνη (Μπαμπινιώτης, 1998).

Σύμφωνα με τον Kitsikis (1971), συνώνυμος με τον εθνικισμό είναι ο σωβινισμός ή σωβινιστικός εθνικισμός, μία μορφή εθνικισμού ο οποίος κρίνει ότι το έθνος που ανήκουν τα υποκείμενα είναι ανώτερο από τα άλλα έθνη και τον συναντάμε μαζί με την ξενοφοβία και τον ακραίο φυλετισμό, ενώ συναντάμε και μία δεύτερη μορφή εθνικισμού τον ισότιμο, που προκηρύσσει ότι όλα τα έθνη στον πλανήτη είναι ισότιμα από το πιο μικρό μέχρι και το πιο μεγάλο και από τα λιγότερο μέχρι τα περισσότερα εξελιγμένα.

Υπήρξαν απελευθερωτικοί αγώνες που συσχετίστηκαν και στηρίχτηκαν πάνω σε εθνικιστικές τάσεις όπως ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας των Ελλήνων απέναντι στην

Οθωμανική Αυτοκρατορία όπου κυρίαρχο μέλημα ήταν η εθνική ανεξαρτησία (Beissinger, 2002:449). Κυρίως όμως ειδικά κατά τον 20^ο αιώνα ο εθνικισμός συσχετίστηκε με έντονο εθνικό μίσος, με επεκτατικές τάσεις με φυλετικές και θρησκευτικές διακρίσεις, με καταπάτηση της δημοκρατίας και με πολέμους. Χαρακτηριστικότερο και αντιπροσωπευτικότερο παράδειγμα είναι η ναζιστική Γερμανία υπό τον Αδόλφο Χίτλερ.

Ιστορικά στο όνομα του εθνικισμού νομιμοποιήθηκαν εθνοτικοί, φυλετικοί και θρησκευτικοί διαχωρισμοί, ενώ χρησιμοποιήθηκε για να καταπιεστούν μειονότητες, να πραγματοποιηθούν ρατσιστικές επιθέσεις και να καταπατηθούν ανθρώπινα και πολιτικά δικαιώματα και να καταργηθούν δημοκρατικές παραδόσεις (Mylonas & Tudor, 2021).

1.2 Εθνικισμός στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα από την διάρκεια της τουρκοκρατίας ακόμη, υπήρχε η άποψη και η θέληση για έναν ενιαίο οριοθετημένο εθνικό χώρο. Η άποψη αυτή είχε γίνει τόσο φυσική που άρχισε να δημιουργείται ένας εθνικιστικός λόγος ο οποίος μετασχημάτιζε το καθαρό ενδιαφέρον για τον τόπο τους και έδινε περισσότερο έμφαση στους συλλογικούς εθνικούς δεσμούς (Peckham, 2011:36).

Η δημιουργία μίας εθνικής ταυτότητας και η προσπάθεια ανάδειξης της μοναδικότητας ενός έθνους στηρίζεται κυρίως σε πολιτισμικούς όρους, ακόμη και το επιχείρημα περί καθαρής καταγωγής όταν διατυπώνεται με φυλετικούς όρους είναι στην ουσία πολιτισμικό αφού το κάθε έθνος θεωρείται ότι διαφυλάσσει η και διεκδικεί μία συγκεκριμένη πολιτισμική παρακαταθήκη (Λέκκας, 2011:123).

Μετά τον απελευθερωτικό αγώνα του 1821 απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, και κατά τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του ελληνικού κράτους στα πλαίσια της γενικότερης ανασύνταξης της χώρας, η πολιτική καθώς και η πνευματική ηγεσία του τόπου προσανατολίστηκαν αμφότεροι στην δημιουργία μίας εθνικής ιδεολογίας και μίας εθνικής ταυτότητας τέτοιας που είχε την έννοια της εθνικής συνέχειας και συνέδεε τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό με τον σημερινό. Δύο ιδεολογικές σταθερές του ελληνικού εθνικισμού ήταν η λατρεία στην αρχαιοελληνική κληρονομιά και η πολιτισμική συνέχεια και ενότητα του έθνους (Ζαϊμάκης, 2015: 14).

Πάνω σε αυτήν την ιδεολογία στηρίχτηκε και το δόγμα της «Μεγάλης Ιδέας», που διατυπώθηκε σε ομιλία από τον Ιωάννη Κωλέττη, που θεωρείται ο πατέρας της, για πρώτη φορά το 1844 και καθόρισε ουσιαστικά την εξωτερική και εσωτερική πολιτική της χώρας τουλάχιστον μέχρι το 1922. Η «Μεγάλη Ιδέα» ήταν ένα εθνικό ιδεώδες που ήθελε την Ελλάδα αποκλειστικό κληρονόμο όλης της παλιάς έκτασης του αρχαίου ελληνικού κόσμου, η οποία βρήκε πολύ μεγάλη απήχηση στις ευρύτερες λαϊκές μάζες (Τσούμας, 2016:158).

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα υπήρξε ευρεία συσπείρωση γύρω από τον εθνικισμό και συγκεκριμένα το 1909 με το στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί το οποίο στηρίχθηκε από μεγάλη πλειοψηφία του λαού. Η συσπείρωση αυτή συνεχίστηκε όταν στηρίχθηκε η συμμετοχή της χώρας στους Βαλκανικούς Πολέμους το 1912 – 1913 και κατά την διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου το 1914 – 1918. Η εκπλήρωση του περιεχομένου της Μεγάλης Ιδέας άρχισε να παίρνει σάρκα και οστά καθώς κατά την διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων απελευθερώθηκαν η Μακεδονία, η Ήπειρος, η Κρήτη και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο απελευθερώθηκε η Θράκη. Σημαντικό ρόλο σε αυτήν την περίοδο είχε ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Η κατάρρευση του ιδεώδους της «Μεγάλης Ιδέας» ήρθε κατά την διάρκεια της μικρασιατικής καταστροφής το 1922. Συνεχίζει να εκφράζεται και να παγιώνεται με το δικτατορικό καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου του Ιωάννη Μεταξά το 1936, ο οποίος είχε επιρροές από φασιστικά καθεστώτα εκείνης της περιόδου με κύριο διακύβευμα τον αυταρχισμό και τον αντικομμουνισμό. Στην διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και την Γερμανική κατοχή από τους Ναζί ενώ το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού αντιστάθηκε, υπήρχε και ένα κομμάτι το οποίο συνεργάστηκε με τους κατακτητές, καθώς μεγάλο ποσοστό ταυτιζόταν ιδεολογικά με τον ναζισμό και τον φασισμό. Στήριξαν τις κατοχικές δυνάμεις κυρίως στρατιωτικά δημιουργώντας παραστρατιωτικές ομάδες εξοπλισμένες από τις κατοχικές δυνάμεις τα Τάγματα Ασφαλείας που σκοπό είχαν να καταπολεμήσουν το Ε.Α.Μ. που απαρτιζόταν κυρίως από κομμουνιστές.

Κατά τον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο από το 1945 ως το 1949, ο οποίος ήταν κομμάτι του ψυχρού πολέμου και αποτέλεσμα αντιπαλότητας και διχασμού προηγούμενων ετών, οι εθνικιστικές, οι ακροδεξιές και οι φιλοναζιστικές δυνάμεις συγκρούστηκαν με δημοκρατικές, αντιβασιλικές και κομμουνιστικές δυνάμεις (Καλύβας & Μαραντζίδης, 2016:192).

Μετά την νικηφόρα για εκείνους έκβαση του εμφυλίου πολέμου και μέχρι την δικτατορία των συνταγματαρχών, την περίοδο δηλαδή από το 1949 έως και το 1967, οι εθνικιστικές δυνάμεις και οι αντικομμουνιστικές απόψεις είχαν τον πρώτο λόγο στην πολιτική ζωή. Κυριαρχούσε ένα κλίμα κατάστασης έκτακτης ανάγκης και υψηλής ετοιμότητας για τον κίνδυνο κομμουνιστικής επανάστασης, πολλά μέλη του Κ.Κ.Ε. που ήταν εκτός νόμου εκείνη την περίοδο ήταν εξόριστοι σε διάφορους τόπους εξορίας όπως η Μακρόνησος, η Γυάρος, και ο Αη Στράτης, ενώ υπήρχε έντονη πολιτική αναταραχή με γεγονότα όπως τα Ιουλιανά το 1965. Με την επιβολή της στρατιωτικής δικτατορίας στην χώρα στις 21 Απριλίου του 1967 που έγινε ενεργοποιώντας το σχέδιο Προμηθεύς, ένα σχέδιο που είχε σχεδιαστεί για την περίπτωση κομμουνιστικής εξέγερσης ή σοβιετικής απειλής, αμέσως άρχισαν να πραγματοποιούνται συλλήψεις και διώξεις ιδιαίτερα σε αριστερούς και κομμουνιστές ενώ πολλοί από αυτούς φυλακίστηκαν, βασανίστηκαν και εκτοπίστηκαν εκ νέου σε νησιά για εξορία (Καράγιωργας, 2003).

Το 1974 στις 24 Ιουλίου μετά και από το γεγονός της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο η δικτατορία έπεσε και τα επόμενα χρόνια οι εθνικιστικές και οι φιλοναζιστικές οργανώσεις συρρικνώθηκαν έχοντας μικρότερο κοινό που περισσότερο από ιδεολογικές ταυτίσεις είχαν νοσταλγικά αισθήματα για τα καθεστώτα και περιορισμένη επιρροή στην κοινωνία.

1.3 Οπαδισμός και βία στις ελληνικές κερκίδες

Ο οπαδισμός έτσι όπως τον γνωρίζουμε στις μέρες μας, σαν πρότυπο συμπεριφοράς και σαν ταυτότητα είναι γέννημα του σύγχρονου κοινωνικού μετανεωτερικού περιβάλλοντος του δυτικού κόσμου. Αναδύθηκε στην Αγγλία περίπου στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1960, περίοδο κατά την οποία παράλληλα αναπτύσσονται νεανικές πολιτισμικές κουλτούρες γύρω από υποπολιτισμικά στυλ και γύρω από διάφορα μουσικά είδη. Αυτή η εξέλιξη είχε σαν αποτέλεσμα να αλλάξει η συμπεριφορά των φιλάθλων και από τότε και μετά να καταγράφονται συνεχώς βίαιες συμπεριφορές τους μέσα στα γήπεδα αλλά και έξω από αυτά. Έως και εκείνη την περίοδο, δεν υπήρχε ο κλασικός διαχωρισμός των θεατών στις κερκίδες που συναντάμε σήμερα, η συνύπαρξή τους στις κερκίδες ήταν κάτι συνηθισμένο (Ζαϊμάκης, 2017: 6). Σταδιακά οι νεαροί Βρετανοί οπαδοί ξεκίνησαν καταλαμβάνουν χώρο στις θύρες κυρίως στα πέταλα των γηπέδων και να έχουν πιο ενεργή παρουσία δημιουργώντας ατμόσφαιρα με τραγούδια και συνθήματα, ενώ ξεκίνησαν να

εκδηλώνονται προμελετημένα επεισόδια ανάμεσα σε οπαδούς αντίπαλων ομάδων αλλά και απέναντι στην αστυνομία. Τα πρότυπα που οπαδών που δημιουργήθηκαν στην Αγγλία εκείνη την περίοδο επηρέασαν τους οπαδούς και την οπαδική τους κουλτούρα και σε άλλες χώρες κυρίως της Νότιας Ευρώπης όπως την χώρα μας (Ζαϊμάκης, 2017: 7).

Στην Ελλάδα την αρχή για την συγκρότηση των οργανωμένων οπαδών την συναντάμε στην δεκαετία του 1950 κυρίως στα αστικά κέντρα της εποχής. Οι οπαδοί που ίδρυσαν και λειτουργούσαν τους συνδέσμους προερχόντουσαν κυρίως από τα μεσαία κοινωνικά στρώματα και η προσφορά τους προς το αντίστοιχο σωματείο ήταν εθελοντική. Κατά την δεκαετία του 1960 όπου και κατασκευάστηκαν κερκίδες πίσω από τα τέρματα στα γήπεδα, τα λεγόμενα πέταλα, κάποιοι οργανωμένοι οπαδοί μετακινήθηκαν προς τα εκεί εξασφαλίζοντας και εισιτήρια με χαμηλότερη τιμή. Η λειτουργία των συνδέσμων των οργανωμένων οπαδών έπαυσε για λίγο κατά την περίοδο της επταετούς Δικτατορίας των Συνταγματαρχών την περίοδο 1967 με 1974 με τον Νόμο ΔΞΘ/1912 «Περί Καταστάσεως Πολιορκίας». Μετά από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας το 1974 η λειτουργία των συνδέσμων ήταν πλέον ελεύθερη και συνεχίστηκε αρχικά ως ήταν, δηλαδή ως ένα οργανικό μέρος κάποιου σωματείου ενώ έπειτα μετεξελίχθηκαν σε αυτόνομους πυρήνες με αναφορά σε συγκεκριμένες διαφορετικές για κάθε ομάδα θύρες στην κερκίδα των γηπέδων υιοθετώντας με αυτόν τον τρόπο σταδιακά μοντέλα συμπεριφοράς αρκετά βίαια, αντιγράφοντας τα αντίστοιχα του εξωτερικού (Ζαϊμάκης, 2017:19).

Η δημοφιλής αυτή κουλτούρα του οπαδισμού που προερχόταν από την Αγγλία εδραιώθηκε στην χώρα μας την δεκαετία του 1980, ενώ η πιο έντονη και σταθερή πολιτικοποίηση των οπαδών θα έρθει πολύ αργότερα κατά την δεκαετία του 2000 (Ζαϊμάκης, 2017:18).

Στην Ελλάδα μετά από την επαγγελματικοποίηση του ποδοσφαίρου το 1979 με τον νόμο 879/1979, ιδρύθηκαν οι πρώτες Ποδοσφαιρικές Ανώνυμες Εταιρείες, οι Π.Α.Ε., οι οποίες πλέον θα υπαγόntonταν στον νόμο 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών» (Μπογιόπουλος & Μηλάκας, 2016:228).

Το φαινόμενο της ποδοσφαιρικής βίας στην Ελλάδα δεν υπόκειται σε καταναγκασμούς μακράς διάρκειας αλλά ούτε και σε δομικούς κοινωνικούς μετασχηματισμούς αλλά από συγκυριακούς παράγοντες όπως το εκάστοτε νομοθετικό πλαίσιο για τον αθλητισμό και την βία. Παρατηρήθηκε ότι από την μεταπολίτευση και μετά μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1970 υπήρχε μία απότομη αύξηση της οπαδικής βίας, ενώ αμέσως μετά μία

άμεση ύφεση τα ακριβώς επόμενα χρόνια που θα μπορούσε να συσχετιστεί σίγουρα με την επίσημη πλέον νομοθέτηση του επαγγελματικού ποδοσφαίρου (Βαφέας, 2015: 327).

Τότε σιγά σιγά ξεκίνησε να αναπτύσσεται ένα νέο μεγάλο κίνημα αυτό του χουλιγκανισμού που προκαλούσε επεισόδια συνήθως βίαια εντός αλλά και πολλές φορές εκτός γηπέδων. Σύμφωνα με τον Ελευθεράτο (2010), στο κλασικό είδος του χουλιγκανισμού συναντάμε κυρίως άνεργους νέους και περιστασιακά απασχολούμενους από τις πιο κάτω κοινωνικές τάξεις.

Αρχικά η εκδήλωση βίαιων επεισοδίων εκδηλώνονταν μόνο μέσα στα πλαίσια του γηπέδου κυρίως εναντίον αθλητών της αντίπαλης ομάδας και διαιτητών. Κατά την δεκαετία του 1960 η μορφή της οπαδικής βίας άρχισε να αλλάζει και να παρουσιάζει κάποια κοινά χαρακτηριστικά ανάμεσα σε διάφορα ευρωπαϊκά κράτη όπως η ποιοτική τους μεταβολή και η χωρική τους μετατόπιση. Γενικά μπορούμε να διαχωρίσουμε τις εκδηλώσεις βίας των οπαδών σε δύο μορφές: η πρώτη μορφή χαρακτηρίζεται από ανύπαρκτα επεισόδια μέσα στα γήπεδα που συνήθως ο τρόπος αστυνόμευσης τα αποτρέπει αλλά με εκδήλωση επεισοδίων έξω και μακριά από αυτά, φαινόμενο που συναντάμε κυρίως σε χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Ολλανδία και η Γερμανία. Η δεύτερη μορφή διακρίνεται από συνεχείς βίαιες εκδηλώσεις εντός του γηπέδου κατά την διάρκεια ενός αγώνα αλλά και εκτός των γηπέδων μετά την λήξη τους, φαινόμενο που συνήθως παρατηρείται σε χώρες της Νότιας Ευρώπης και ειδικά στην χώρα μας. Αυτό όμως που μας διαφοροποιεί από τις άλλες χώρες που αναφέραμε είναι ότι εκδηλώνονται επεισόδια όχι μόνο σε αγώνες ποδοσφαίρου όπως είναι το συνηθισμένο αλλά και σε αγώνες άλλων αθλημάτων όπως μπάσκετ και βόλεϊ (Μαστρογιαννάκης, 2017: 3).

1.4 Άκρα δεξιά και οπαδικές κοινότητες στην Ελλάδα

Από τις αρχές κιόλας της ανάδυσης του οπαδισμού στην Ελλάδα με την μορφή που σήμερα τον γνωρίζουμε έγιναν προσπάθειες από ακροδεξιούς και εθνικιστικούς κύκλους να εισχωρήσουν στις τάξεις των οπαδών. Φαίνεται ότι η δυναμική τους ήταν περιορισμένη και δεν βρήκε μεγάλη ανταπόκριση πλην όμως το πεδίο παραμένει σε μεγάλο βαθμό αχαρτογράφητο.

Το 1977 δημιουργήθηκε η Ν.Ο.Π.Ο. η Ναζιστική Οργάνωση Παναθηναϊκών Οπαδών, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν ναζιστικά σύμβολα σε πανό και χρησιμοποιούσαν ναζιστικούς

χαιρετισμούς. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 συνεργάστηκαν με τον φασιστικό πυρήνα Βασίλειος Βουλγαροκτόνος και συμμετείχαν από κοινού σε βίαια και ρατσιστικά επεισόδια, διαλύθηκαν μετά από παρέμβαση της διοίκησης του Παναθηναϊκού και του τότε προέδρου Γιώργου Βαρδινογιάννη. Στις αρχές και πάλι της δεκαετίας του 1980 δημιουργήθηκε η Τ.Ο.Φ.Α. η Τρομοκρατική Οργάνωση Φίλων Α.Ε.Κ. χωρίς πολλά αποτελέσματα, η ίδρυση της Original 21 το 1982 μετά από την διάσπαση της Θύρας 21, η οποία είχε κινηματικό χαρακτήρα και αντι-ιεραρχική δομή συσπειρώνοντας πολιτικοποιημένους αριστερής ιδεολογίας νέους, διετέλεσε σημαντικό ρόλο στην περιθωριοποίηση και στην διάλυση τελικά της Τ.Ο.Φ.Α. (Zaimakis, 2016:255).

Σε μία προσπάθειά της η Χρυσή Αυγή για να διεισδύσει στους οργανωμένους φιλάθλους του Π.Α.Ο.Κ. επιστράτευσε τον Βουλευτή της στην Α΄ εκλογική περιφέρεια της Θεσσαλονίκης και πρώην συνδεδεσμένη Αντώνη Γρέγο, δυσκολεύτηκε και προσπάθησε να εκμεταλλευτεί τα εθνικά ζητήματα όπως το μακεδονικό για να διευρύνει την απήχυσή της. Έφτιαξε δικούς της συνδέσμους όπως ο Αυτόνομος Πυρήνας Φίλων Π.Α.Ο.Κ. στην Κομοτηνή το 2000 και τους Headhunters Εθνικιστές Οπαδοί του Π.Α.Ο.Κ. στα Τρίκαλα το 2002. Τίποτα από τα παραπάνω δεν κατάφερε να παγιωθεί (Μαραγκίδου: 2018).

1.5 Τυπολογία φιλάθλων

Όπως αναφέραμε και παραπάνω η εμφάνιση του οπαδισμού με την μορφή που σήμερα την γνωρίζουμε αναδύθηκε στη δυτική Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Αγγλία στο δεύτερο μισό δεκαετίας του 1960 και μέχρι τότε δεν υπήρχε σαφής διαχωρισμός των θεατών στο γήπεδο και οι αντίπαλοι οπαδοί καθόντουσαν στην ίδια κερκίδα μαζί. Η επαγγελματοποίηση όμως του ποδοσφαίρου επηρέασε αρκετά τον οπαδισμό και άλλαξε την ταυτότητα και την συμπεριφορά των φιλάθλων.

Η ταυτότητα των οπαδών και η αφοσίωσή τους σε μία ομάδα δεν είναι η ίδια και διαφέρει μεταξύ των φιλάθλων της ίδιας ομάδας. Υπάρχουν διάφορες κατηγοριοποιήσεις των οπαδών με βάση την γενικότερη συμπεριφορά τους.

Στην Ιταλία χρησιμοποιείται μία ανθρωπολογική διάκριση ταξινομώντας τους οπαδούς σε μετριοπαθείς και σε αφοσιωμένους τύπου Ultras. Οι μετριοπαθείς δεν συμμετέχουν πολύ ενεργά στην κερκίδα, δεν χρησιμοποιούν συνέχεια τα διακριτικά της ομάδας και παρακολουθούν πολύ λιγότερες φορές τα παιχνίδια της. Οι Ultras είναι πιο νεαροί και πιο

πολύ παθιασμένοι οπαδοί με υψηλή αφοσίωση στην ομάδα, χρησιμοποιούν σχεδόν πάντα και παντού τα διακριτικά σύμβολα της ομάδας και συμμετέχουν πολύ ενεργά στην κερκίδα συνήθως στα πέταλα και παρακολουθούν την ομάδα τους ακόμη και στα εκτός έδρας παιχνίδια της.. (Ζαϊμάκης, 2017:6).

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό της μερίδας οπαδών τύπου Ultras, που μας απασχολεί ιδιαίτερα στην παρούσα εργασία, είναι ο έντονος πολιτικός ακτιβισμός και η δράση πολιτικών οργανώσεων ομάδων. Κυμαίνονται από το φάσμα των νεοφασιστικών συλλογικοτήτων οι οποίες έχουν ρατσιστικό, ξενοφοβικό και πατριωτικό λόγο, μέχρι αυτό των συλλογικοτήτων της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς και του αναρχικού χώρου με αντικαπιταλιστικό λόγο (Ζαϊμάκης, 2017:9).

Ο κοινωνιολόγος Giulianotti (2002:30) διαμορφώνει μία τυπολογία τεσσάρων ιδεοτύπων οπαδών βάση της σχέσης που αυτοί έχουν με την ομάδα τους (βλέπε πίνακα 1). Χρησιμοποιεί δύο άξονες έναν οριζόντιο στον οποίο καταγράφονται οι παραδοσιακοί και οι καταναλωτικοί οπαδοί και έναν κάθετο στον οποίο καταγράφονται οι θερμοί και οι ήπιοι οπαδοί. Οι τέσσερις αυτοί ιδεότυποι είναι οι Υποστηρικτές (Supporters), που είναι οι παραδοσιακοί ένθερμοι οπαδοί της ομάδας, οι οποίοι την ακολουθούν παντού και με αφοσίωση και λειτουργούν σαν μία διακριτή υποκουλτούρα. Οι Ακόλουθοι (Followers) που είναι πιο ήπιοι οπαδοί που η σχέση τους με την ομάδα έχει διάφορες μορφές και μπορεί να είναι και από απόσταση. Οι Οπαδοί – Καταναλωτές (Fans) που είναι αρκετά ένθερμοι θεατές και καταναλωτές της ομάδας, διαμορφώνουν και αναπτύσσουν δεσμούς με την ομάδα πολλές φορές από απόσταση και στην πραγματικότητα είναι πελάτες μιας αγοράς προϊόντων της εκάστοτε ομάδας, διαμορφώνοντας με αυτόν τον τρόπο την οικονομική της δυναμική. Τέλος οι Νομάδες (Flaneurs) που είναι οι περιπλανώμενοι καταναλωτές και έχουν εφήμερη σχέση με την κάθε ομάδα (Ζαϊμάκης, 2017:11).

		Θερμό (Hot)		
	Υποστηρικτές (Supporters)		Οπαδοί – Καταναλωτές (Fans)	
Παραδοσιακό (Traditional)				Καταναλωτικό (Consumer)
	Ακόλουθοι (Followers)		Νομάδες (Flaneurs)	
		Ήπιο (Cool)		

Πίνακας 1. Τυπολογία ιδεοτύπων οπαδών από Giulianotti

Κατά τον Μπρομπερζέ οι οργανωμένες ομάδες οπαδών διακρίνονται σε συνδέσμους που ενώνουν άτομα κάποιας μεγαλύτερης ηλικίας και σε «κομάντος» νέων οπαδών συγκροτημένων συνήθως στα πέταλα των γηπέδων (Μπρομπερζέ, 2007:110).

Ο Hourcade διαχωρίζει τους Ultras οπαδούς που είναι κυρίως επικεντρωμένοι στην ομάδα τους χρησιμοποιώντας βία όταν είναι απαραίτητη κυρίως για να αμυνθούν από επιθέσεις, από τους Hools (Χούλιγκανς) τους οπαδούς δηλαδή που είναι επικεντρωμένοι περισσότερο στην βία (Hourcade, 2013:95).

2 Δεύτερο Κεφάλαιο: Έρευνα

2.1 Μεθοδολογία της έρευνας

Η βασική ιδέα γύρω από την οποία κινήθηκε η παρούσα εργασία ήταν η μελέτη του φαινομένου του εθνικισμού και τις επιρροές του στις οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα.

Για τον λόγο αυτόν επιλέξαμε να χρησιμοποιήσουμε σαν ερευνητική μεθοδολογία το μοντέλο της ποιοτικής κοινωνικής έρευνας.

Για την κατανόηση και την παρουσίαση ορισμένων φαινομένων χρειάζεται βαθύτερη γνώση η οποία μπορεί να προέλθει μέσα από την οπτική γωνία του σκεπτόμενου υποκειμένου που βιώνει μία κατάσταση και από τον τρόπο την κατανοεί αλλά και την ερμηνεύει (Ζαϊμάκης, 2020: 15).

Προσπαθώντας να ερευνήσουμε βαθύτερα στην πηγή του, να κατανοήσουμε, να αναλύσουμε και να ερμηνεύσουμε το φαινόμενο και τις προεκτάσεις του, χρησιμοποιήθηκαν οι τεχνικές της συνέντευξης σε συνδυασμό με την βιβλιογραφική και διαδικτυακή αναζήτηση.

2.2 Συνεντεύξεις

Στο πλαίσιο της πραγματοποίησης της συγκεκριμένης εργασίας κρίθηκε ότι πέρα από την βιβλιογραφική και διαδικτυακή αναζήτηση, το καταλληλότερο εργαλείο για την συλλογή πρωτογενών δεδομένων ήταν οι προσωπικές συνεντεύξεις από μέλη του συγκεκριμένου συνδέσμου ώστε να μπορέσουμε να αντλήσουμε, υπό την οπτική γωνία των συνεντευξιζόμενων, όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για μία σειρά ζητημάτων όπως η δημιουργία τους, η λειτουργία τους, η δράση τους και πιθανόν οι επιρροές που δεχόντουσαν.

Για να λάβουμε τις απαντήσεις που αναζητούσαμε στα ερωτήματα που θέταμε χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της ημιδομημένης συνέντευξης εις βάθος που ενώ αποτελείται από μία σειρά προκαθορισμένων ερωτήσεων έτσι ώστε να υπάρχει ένας οδηγός στον οποίο μπορούμε να στηριχθούμε για να καλύψουμε μία γκάμα θεμάτων, μας έδινε και την ευελιξία ώστε να μπορούμε να τροποποιήσουμε το περιεχόμενο κάποιου ερωτήματος, να

αλλάζουμε την σειρά των ερωτήσεων, να αφαιρούμε και να προσθέτουμε ερωτήσεις και να εμβαθύνουμε ακόμη περισσότερο σε κάποια θέματα όταν ο συνεντευξιαζόμενος ήταν ο πιο κατάλληλος η απλά μας το επέτρεπε (Ισσαρη & Πουρκός, 2015:97).

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν όλες σε εξωτερικό χώρο και συγκεκριμένα σε καφετέριες σε κεντρικά σημεία στην Αθήνα και στον Πειραιά. Η χρονική περίοδος κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις ήταν ο Αύγουστος και ο Σεπτέμβριος του 2023 (βλέπε Πίνακα 3). Προηγήθηκε των συνεντεύξεων τηλεφωνική επικοινωνία για συμφωνηθεί η ώρα και η τοποθεσία του ραντεβού όπου και θα πραγματοποιούνταν η συνέντευξη. Η κάθε συνέντευξη διήρκεσε πάνω από μία ώρα και συζητήθηκαν λίγο πριν και λίγο μετά από την διαδικασία των ερωτήσεων για την έρευνα και άλλα γενικότερα θέματα που αφορούσαν το γενικότερο αγωνιστικό κομμάτι των ομάδων του Ολυμπιακού. Στην αρχή όπως ήταν αναμενόμενο υπήρξε μία επιφύλαξη και μία διστακτικότητα από την πλευρά των συνεντευξιαζόμενων, η οποία όμως μέσα από την ροή της διαδικασίας της συνέντευξης άρχισε να παραμερίζεται. Αποφεύχθηκαν εξ αρχής οι κριτικές αναφορές που αφορούσαν τον ιδεολογικό προσανατολισμό των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο 30 ερωτήσεων (Παράρτημα Α) το οποίο κάλυπτε τέσσερις βασικούς άξονες, το παρελθόν των μελών, την δομή και την λειτουργία του συνδέσμου, την δράση του και τις διάφορες εξωτερικές σχέσεις και διασυνδέσεις του συνδέσμου και των μελών του (βλέπε Πίνακα 2).

Τύπος έρευνας	Ποιοτική κοινωνική έρευνα
Τύπος συνεντεύξεων	Ημιδομημένη συνέντευξη εις βάθος
Δειγματοληπτική στρατηγική	Σκόπιμη τυχαία δειγματοληψία (purposeful random sampling)
Δείγμα	Μέλη του συνδέσμου Red Nationalists

Πίνακας 2. Δομή έρευνας

Α.Α.	Ημερομηνία συνέντευξης	Τοποθεσία συνέντευξης
Συνέντευξη 1 (Σ1)	29/8/2023	Παγκράτι Αττικής
Συνέντευξη 2 (Σ2)	29/8/2023	Παγκράτι Αττικής
Συνέντευξη 3 (Σ3)	02/9/2023	Νίκαια Αττικής
Συνέντευξη 4 (Σ4)	03/9/2023	Καλλιθέα Αττικής
Συνέντευξη 5 (Σ5)	22/9/2023	Κερατσίνι Αττικής
Συνέντευξη 6 (Σ6)	24/9/2023	Μοναστηράκι Αττικής

Πίνακας 3. Συνεντεύξεις

2.3 Δείγμα

Για την επιλογή του δείγματος σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η καταγωγή του ερευνητή από την ευρύτερη περιοχή του Πειραιά και η ενασχόλησή του σαν επαγγελματία του αθλητισμού στον χώρο των κλειστών γυμναστηρίων. Η επαφή με οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού μας επέτρεψε να επιλέξουμε το δείγμα των συνεντευξιαζόμενων το οποίο θα μπορούσε να μας δώσει ουσιαστικές απαντήσεις στην διεξαγωγή της έρευνας. Επιλέχθηκε η στρατηγική της σκόπιμης τυχαίας δειγματοληψίας (purposeful random sampling). Ο συγκεκριμένος τρόπος μας επιτρέπει να επιλέξουμε ένα πολύ μικρό δείγμα ατόμων με σκοπό να αυξηθεί η αξιοπιστία της έρευνας και όχι η γενίκευση και η αντιπροσωπευτικότητα (Ισσαρη & Πουρκός, 2015:83). Το δείγμα των συνεντεύξεων αποτελούνταν από 6 άτομα, άνδρες πρώην μέλη του συνδέσμου Red Nationalists (βλέπε Πίνακα 4).

Α.Α.	Φύλλο	Ηλικία	Εκπαίδευση	Επάγγελμα
Συνέντευξη 1 (Σ1)	Ανδρας	47	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Ιδιωτικός υπάλληλος
Συνέντευξη 2 (Σ2)	Ανδρας	45	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Ιδιωτικός υπάλληλος
Συνέντευξη 3 (Σ3)	Ανδρας	41	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Ιδιωτικός υπάλληλος
Συνέντευξη 4 (Σ4)	Ανδρας	38	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Ελεύθερος επαγγελματίας
Συνέντευξη 5 (Σ5)	Ανδρας	41	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Άνεργος
Συνέντευξη 6 (Σ6)	Ανδρας	39	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Ιδιωτικός υπάλληλος

Πίνακας 4. Δείγμα

2.4 Δεοντολογία της έρευνας

Η δυσκολία που αντιμετώπιζε από τον σχεδιασμό της ακόμη αυτή η έρευνα τοποθετούνταν στην ιδιαιτερότητα των συμμετεχόντων στην ερευνητική διαδικασία, οπότε δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα και προσοχή στην εφαρμογή των κανόνων δεοντολογίας που διέπουν μία ποιοτική έρευνα.

Με τον όρο δεοντολογία στην ποιοτική έρευνα καλύπτονται ζητήματα όπως η ελεύθερη και η συναινετική συμμετοχή σε αυτήν, η διατήρηση της ανωνυμίας τους, η προστασία τους από κάθε πιθανή ψυχική και σωματική βλάβη που μπορούν να υποστούν, η ενημέρωση για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας καθώς και για την δημοσίευσή τους. Βασικές αρχές στην δεοντολογία της έρευνας είναι ότι οι συμμετέχοντες πρέπει να αντιμετωπίζονται ως πρόσωπα στην ολότητά τους και όχι σαν αντικείμενα ή σαν υποκείμενα, η σχέση ανάμεσα στον ερευνητή και στους συμμετέχοντες είναι άμεση, η φύση της διαδικασίας είναι αρκετά διερευνητική και ανοιχτή παράγοντας πλούσια, λεπτομερή και προσωπικά δεδομένα πράγμα το οποίο βέβαια δυσκολεύει την

διατήρηση της ανωνυμίας της ταυτότητας των συμμετεχόντων. Συνεχίζοντας με τις αρχές, το πλαίσιο που διαβιούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχει πολύ σημαντικό ρόλο στην διεξαγωγή της και έτσι το κάνει να είναι μία ανοιχτή διαδικασία με πιθανές απρόοπτες εξελίξεις, και τέλος ο σχεδιασμός της έρευνας είναι ανοιχτός και ευέλικτος σε τροποποιήσεις και αλλαγές ανάλογα βέβαια με τα ευρήματα, οπότε και τα ζητήματα δεοντολογίας ίσως να μην μπορούν καθοριστούν εξ' αρχής και γι αυτό ο ερευνητής πρέπει συνεχώς να είναι σε εγρήγορση και να τα επαναπροσδιορίζει (Ισσαρη & Πουρκός, 2015:88). Ενημερώσαμε τους συμμετέχοντες στην έρευνα για το σύνολο των πληροφοριών που σχετίζονται με την αυτήν, αρχή η οποία βασίζεται στο ατομικό βασικό δικαίωμα του κάθε ανθρώπου να αποφασίζει και να δρα αυτόνομα και ελεύθερα. Η συμμετοχή τους στην έρευνα είναι ελεύθερη και εθελοντική χωρίς να υπάρχει εξαπάτηση και καταναγκασμός (Ισσαρη & Πουρκός, 2015:89). Σεβόμενοι λοιπόν το δικαίωμα των συμμετεχόντων να μην αποκαλυφθεί η ταυτότητα τους, όλες οι συνεντεύξεις καταγράφονται σαν αριθμός συνέντευξης (π.χ. Συνέντευξη 1, Συνέντευξη 2 και Σ1, Σ2) ώστε να προστατευτεί η ανωνυμία τους. όλα τα δεδομένα που έχουμε συλλέξει υπάγονται και στην νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Για να μπορέσουμε να λάβουμε όσο γινόταν πιο αναλυτικά και πιο εξατομικευμένα την βιωμένη εμπειρία και την προσωπική νοηματοδότηση των συνεντευξιαζόμενων πάνω στο ζήτημα, και για όλους τους παραπάνω λόγους δημιουργήσαμε μία υπεύθυνη δήλωση συγκατάθεσης (Παράρτημα Β) της συμμετοχής τους στην έρευνα, την εκτυπώσαμε και την λάβαμε συμπληρωμένη και υπογεγραμμένη πριν από την έναρξη της διαδικασίας των συνεντεύξεων. Όλες τις συνεντεύξεις τις καταγράψαμε με πρόγραμμα μαγνητοφώνησης σε κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone.

2.5 Ανάλυση δεδομένων

Μετά το πέρας της διαδικασίας των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε η απομαγνητοφώνηση, δηλαδή η μεταγραφή (transcription) του ηχογραφημένου υλικού και το πέρασμά του πρώτα σε χαρτί και έπειτα σε υπολογιστή. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν ήταν ογκώδη, μεταφέρθηκαν όμως αυτούσια στην έρευνα (βλέπε Παράρτημα Γ). Τα δεδομένα αφού αναγνώστηκαν πολύ προσεκτικά και επαναλαμβανόμενα, με σκοπό να

δημιουργηθεί μία πρώτη εικόνα των συλλεγόμενων πληροφοριών πραγματοποιήθηκε η ανάλυσή τους. Κατά την ανάλυση τους ξεχώρισαν οι τέσσερις βασικοί άξονες που απασχόλησαν την παρούσα εργασία, αρχικά το παρελθόν των μελών και η σχέση τους με την ομάδα, η δομή και η λειτουργία του συνδέσμου, η δράση τους και τέλος οι σχέσεις τους και οι επιρροές που είχαν εκτός συνδέσμου (βλέπε Πίνακα 5).

Παράλληλα προσπαθήσαμε να αναζητήσουμε και να αποκρυπτογραφήσουμε και να αποτυπώσουμε διάφορα νοήματα όπως η γλώσσα του σώματος, το ύφος της ομιλίας, η φωνή, η ένταση των συναισθημάτων (Ισσαρη & Πουρκός, 2015:107).

Στάδιο	Παρατηρήσεις
Συνεντεύξεις	Καταγραφή δεδομένων μέσω ηχογράφησης
Απομαγνητοφώνηση	Μεταφορά ηχογραφημένου υλικού σε κείμενο
Ανάλυση δεδομένων	Κωδικοποίηση και ομαδοποίηση δεδομένων
Δημοσίευση	Καταγραφή και δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων

Πίνακας 5. Στάδια Έρευνας

3 Τρίτο κεφάλαιο: Red Nationalists

RED NATIONALISTS

Τι είναι όμως οι Red Nationalists; Ήταν μία ομάδα αποτελούμενη από εθνικιστές οπαδούς του Ολυμπιακού οι οποίοι συμμετείχαν ενεργά και σε άλλους συνδέσμους οπαδών του Ολυμπιακού από όπου και προήλθαν και ήταν ενταγμένοι στο ακροδεξιό κόμμα Χρυσή Αυγή. Είχαν σαν κοινό χαρακτηριστικό μεταξύ τους όχι μόνο την αγάπη τους για την ομάδα αλλά και τον πολιτικό τους προσδιορισμό κάτι που δεν υπάρχει σαν κοινό ή σαν προϋπόθεση σε όλους τους οργανωμένους συνδέσμους.

«Κοίτα οι Red Nationalists ήταν μία ομάδα παιδιών που και ολυμπιακοί ήταν και αγαπούσαν την πατρίδα, είχαμε πολλά κοινά και συμφωνούσαμε σε πολλά, ταιριάζαμε.» (Σ1).

«Οι Red Nationalists ήταν εθνικιστές και πατριώτες φίλαθλοι του Ολυμπιακού που βρισκόντουσαν επειδή είχαν κοινά ξέρεις, όπως είναι οι antifa για παράδειγμα, κάπως έτσι.» (Σ2).

«Ήμασταν μία ομάδα εθνικιστών που ήμασταν και οργανωμένοι οπαδοί, αυτό.» (Σ3).

«Αφού ξέρεις τώρα, ήμασταν εθνικιστές και ήμασταν ολυμπιακοί, οι πιο σκληροί.» (Σ4).

«Οι Red Nationalists ήταν μια οργάνωση ανεπίσημη από εθνικιστές οπαδούς του Ολυμπιακού.» (Σ5).

«Οι Red Nationalists ήταν ότι έχεις μάθει, οπαδοί κυρίως χρυσαυγίτες από πριν γίνει πιο γνωστή η Χρυσή Αυγή. Πορφυρά Φάλαγγα το λέγαμε συχνά. Αυτό κυρίως.» (Σ6).

3.1 Προφίλ , παρουσία και απόψεις μελών

3.1.1 Προφίλ Μελών

Προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσουμε και να κατανοήσουμε το προφίλ των μελών από τα οποία πήραμε συνέντευξη όσο αφορά την κοινωνική τους κατάσταση πρόκειται για άνδρες που βρίσκονται μεταξύ των χαμηλών και των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων, χωρίς ιδιαίτερες σπουδές σε τριτοβάθμια εκπαίδευση, χωρίς σταθερή δουλειά, οι περισσότεροι ήταν μόνιμοι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής του Πειραιά που έχει και τους περισσότερους οπαδούς η ομάδα. Ήταν οπαδοί του Ολυμπιακού από μικρή ηλικία, οι περισσότεροι μεγάλωσαν και στην ευρύτερη περιοχή του Πειραιά και συνέχισαν αυτή την παράδοση από γενιά σε γενιά θα λέγαμε. Κατά την περίοδο της δράσης των Red Nationalists ήταν σε ηλικία κατά μέσο όρο 30 ετών ενώ όλοι είχαν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις.

«Ακολουθώ τον Ολυμπιακό από πάντα, από όσο θυμάμαι τον εαυτό μου, από μικρό παιδάκι, πήγαινα στο Καραϊσκάκη με τον πατέρα μου και τον θείο μου [...].» (Σ1).

«Από πάντα, από πάντα, είμαι Ολυμπιακός από μικρό παιδί, [...].» (Σ2).

«Από τότε που γεννήθηκα, μεγάλωσα εδώ στο Κερατσίνι, [...].» (Σ3).

«Τι πόσα χρόνια; Από πάντα [...].» (Σ4).

«Δεν θυμάμαι τον εαυτό μου ποτέ να μην ασχολείται με τον Ολυμπιακό, [...].» (Σ5).

«Πάντα ήμουν Ολυμπιακός πάντα από παιδί, [...].» (Σ6).

Όλοι ήταν οργανωμένοι και συμμετείχαν ήδη σε κάποιον άλλο σύνδεσμο οπαδών του Ολυμπιακού, ήταν δηλαδή γνώστες της κατάστασης της κερκίδας και του οπαδικού κινήματος από πριν.

«[...] Είμαι οργανωμένος και από τα ιδρυτικά μέλη από την πρώτη μέρα που ξεκίνησε εδώ στο Παγκράτι το 1996 στην Ερυθρόλενκη Στρατιά (σ.σ. σύνδεσμος οπαδών Ολυμπιακού)» (Σ1).

«[...] ήμουν και είμαι στην Ερυθρόλενκη Στρατιά εδώ στην γειτονιά μου πάρα πολλά χρόνια.» (Σ2).

«[...] πάντα στο Porto Leone (σ.σ. σύνδεσμος οπαδών Ολυμπιακού).» (Σ3).

«[...] Από πάντα εδώ στους Misfits (σ.σ. σύνδεσμος οπαδών Ολυμπιακού).» (Σ4).

«[...] ήμουν στο Porto Leone έκοψα για λίγο γιατί είχα φύγει στο εξωτερικό για δουλειά στην Γερμανία και ξανά πάλι όταν γύρισα.» (Σ5).

«[...] ήμουν στην Κυψέλη, Κυψέλη Club (σ.σ. σύνδεσμος οπαδών Ολυμπιακού, τώρα δεν ασχολούμαι.» (Σ6).

Πήγαιναν συχνά στο γήπεδο και ακολουθούσαν την ομάδα στα περισσότερα εντός έδρας παιχνίδια της. Παρότι παρακολουθούσαν όλα τα αθλήματα στα οποία συμμετείχε η ομάδα του Ολυμπιακού, τους άρεσε περισσότερο να συμμετέχουν στην κερκίδα στους αγώνες της ομάδας ποδοσφαίρου. Ακολουθούσαν την ομάδα και στα εκτός έδρας παιχνίδια όπου και όποτε δεν υπήρχαν – εφαρμόζονταν οι εκάστοτε απαγορεύσεις μετακίνησης οπαδών στα εκτός έδρας παιχνίδια.

«Πάω συνέχεια γήπεδο, έχω διαρκείας όλα τα χρόνια και είμαι μέσα σε όλα τα παιχνίδια στην μπάλα (ποδόσφαιρο) σπάνια να χάσω παιχνίδι, πολλές φορές ανάλογα με την δουλειά πάμε και σε εκτός έδρας να κάνουμε κερκίδα. Πάω και σε μπάσκετ και σε βόλεϊ αλλά το ποδόσφαιρο είναι ο αρχηγός. Ε πιο πολύ μου αρέσει να παρακολουθώ τον Ολυμπιακό στην μπάλα (ποδόσφαιρο).» (Σ1).

«Σχεδόν σε όλα τα ματς, ειδικά στα εντός έδρας σχεδόν σε όλα, αλλά και εκτός όπου μας αφήνουν πάω, πάω και στο μπάσκετ και όπου αλλού χρειαστεί, στο ποδόσφαιρο είναι πάντα πιο ωραία, έχει πιο πολύ κόσμο και άλλη κερκίδα, πιο μεγάλη πιο πολύ ένταση.» (Σ2).

«Στο Καραϊσκάκη σε όλα τα ματς, ακόμη και στα φιλικά, και έξω όπου μας αφήνουν πάω, και στον μπάσκετ και στον ερασιτέχνη παντού. Ποδόσφαιρο περισσότερο.» (Σ3).

«Είμαι παντού, όπου χρειαστεί, όσες φορές χρειαστεί. Ποιο άθλημα; Στο ποδόσφαιρο.» (Σ4).

«Παλιότερα πήγαινα περισσότερο, τώρα όχι τόσο συχνά αλλά πάω. Όχι πιο πολύ στο ποδόσφαιρο και στο μπάσκετ πάω. Πιο πολύ το ποδόσφαιρο.» (Σ5).

«Τώρα δεν πάω συχνά, πάω αλλά παλιότερα πήγαινα πιο πολύ, τώρα έχω κόψει λίγο. Ποδόσφαιρο και μπάσκετ μόνο, πιο πολύ πάω στο ποδόσφαιρο, αλλά ήσυχα πια γιατί έχω και έναν γιο και τον παίρνω συχνά μαζί.» (Σ6).

3.1.2 Ένταξη στους Red Nationalists

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ο τρόπος και ο λόγος για τον οποίο αποφάσισαν να ενταχθούν και να ακολουθήσουν τους Red Nationalists. Ήταν ήδη οργανωμένα μέλη εκείνη την

περίοδο σε κάποιον άλλον σύνδεσμο οργανωμένων φιλάθλων του Ολυμπιακού. Οι παρέες τους εκεί στους επιμέρους συνδέσμους ταυτόχρονα με κάποια πατριωτικά αισθήματα τα οποία έτρεφαν, μαζί με την επικρατούσα κατάσταση στα εθνικά θέματα ακόμη και η πρόσφατη στρατιωτική τους θητεία τους επηρέασαν και είχαν ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν μικρές ομάδες εθνικιστών σε κάθε σύνδεσμο οι οποίες τροφοδότησαν αρχικά τον σύνδεσμο στην κερκίδα της εθνικής ομάδας, την Γαλάζια Στρατιά. Μόλις η κερκίδα της Γαλάζιας Στρατιάς μεγάλωσε από συμμετέχοντες, οι οπαδοί που άνηκαν στους συνδέσμους του Ολυμπιακού δημιούργησαν τους Red Nationalists ώστε να έχουν οργανωμένο πυρήνα εθνικιστών στην κερκίδα του Ολυμπιακού. Δεν υπήρχε κάποιο τελετουργικό μύησης το οποίο έπρεπε να ακολουθηθεί ώστε να γίνει κάποιος μέλος αλλά ούτε και έπρεπε να επιτύχουν σε κάποιες δοκιμασίες, φαινόμενα που συναντάμε συχνά σαν τρόπους ένταξης σε κάποια ομάδα.

«Κοίτα είχα κάποιες έτσι απόψεις πατριωτικές, αγαπούσα και αγαπώ την πατρίδα μου, πήγα στρατό στις ειδικές δυνάμεις λίγο μετά τα Ίμια και τα είχα όλα αυτά λίγο φρέσκα, υπήρχαν κάποιοι στον σύνδεσμο (σ.σ. Ερυθρόλευκη Στρατιά) που τα συζητούσαμε αυτά γενικά και ήταν ήδη οργανωμένοι στον χώρο (σ.σ. εθνικιστικό) και αποφάσισα να συμμετέχω και εγώ, ήταν κάπου στο 2002, 2003 δεν θυμάμαι ακριβώς. Ναι όπως σου είπα και πριν είμαι μέλος στην Ερυθρόλευκη Στρατιά από τις αρχές και είμαι ακόμη και τώρα» (Σ1).

«Κάπου 2002 με 2003 είχα ήδη πάει στην Γαλάζια Στρατιά και με κάτι φίλους Ολυμπιακούς και από τον σύνδεσμο μαζί και έτσι σιγά σιγά βρεθήκαμε στους Nationalists. Ναι στην Στρατιά (Ερυθρόλευκη) στο Παγκράτι.» (Σ2).

«Πότε ακριβώς δεν θυμάμαι, δεν θυμάμαι ακριβώς. Με κάποια άλλα παιδιά που συζητάγαμε γενικά στο Porto Leone είχαμε κάποιες απόψεις και με κάτι άλλους από την κερκίδα που τα λέγαμε, έτσι πήγαμε μαζί και σε κάποια παιχνίδια με την Γαλάζια Στρατιά, θέλαμε τα ίδια πράγματα και κάπως έτσι. Πήγαμε μια φορά που μαζεύτηκαν και μετά το συνεχίσαμε. Ναι ήμουν ήδη στο Porto Leone συνέχισα.» (Σ3).

«Δεν θυμάμαι πότε αλλά θυμάμαι να πηγαίνουμε με μηχανάκια και να σταματάμε να βάζουμε βενζίνη και να μας βάζει βενζίνη ξένος και σκέφτηκα τότε γιατί να μην δουλεύει ένας Έλληνας εδώ που να έχει οικογένεια; Αυτό και όλα αυτά που είχαμε δει, τον Σολωμού, τον Ισαάκ, τα Ίμια όλα αυτά και είχαμε ανησυχήσει τι θα γίνει, τα ίδια λέγαμε με πολλούς

και τα βρήκαμε. Βοηθούσαμε και την εθνική κάναμε κερκίδα και μας άρεσε. Σου είπα στους Misfits (σ.σ. σύνδεσμος οπαδών Ολυμπιακού).» (Σ4).

«Οι παρέες μου στον σύνδεσμο είχαν παρόμοιες ιδέες και εγώ βέβαια κάπως έτσι και μετά τα παιχνίδια με την Εθνική και το ένα έφερε το άλλο και σιγά σιγά εντάχθηκα και εγώ. Όλη η κατάσταση με είχε επηρεάσει λίγο ο περίγυρός μου λίγο που πήγα στρατό στις ειδικές δυνάμεις, όλα αυτά ξέρεις τώρα. Ναι ήμουν στο Porto Leone και συνέχισα.» (Σ5).

«Τότε που πήγαινα συνέχεια γήπεδο και συνέχεια στον σύνδεσμο στην Κυψέλη, είχαμε φτιάξει μία παρέα που κάναμε έτσι πιο πολύ παρέα και τα λέγαμε και ήμασταν πιο πώς να το πω, πιο extreme ψάχναμε τα πράγματα τι γίνεται με τα πατριωτικά και είχαμε και μία έτσι κόντρα με άλλους αναρχικούς και καλά, πήγαμε κάνα δυο φορές στην κερκίδα στην εθνική σε παιχνίδια γνωρίσαμε και άλλους, έ και κάπως έτσι πήγε και μπήκαμε στην Πορφυρά Φάλαγγα όπως το λέγαμε έτσι πιο ελληνικά. Τώρα ακριβώς πότε έ εκεί τώρα 2003, 2004 κάτι κάπου εκεί. Ναι ήμουν στις Κυψέλης τον σύνδεσμο και ναι και μετά, συνέχεια ναι.» (Σ6).

3.1.3 Πρώιμες σχέσεις με την ακροδεξιά, πολιτικός προσδιορισμός μελών

Οι περισσότεροι δεν είχαν κάποια ιδιαίτερη σχέση με την ακροδεξιά πριν ενταχθούν στους Red Nationalists, είχαν όμως με τον ευρύτερο πολιτικό χώρο της δεξιάς, ήταν οι ίδιοι, οι οικογένειές τους και το κοντινό τους περιβάλλον ψηφοφόροι κάποια στιγμή της Νέας Δημοκρατίας και του ΛΑ.Ο.Σ., χωρίς να λείπουν και αυτοί οι οποίοι ήταν ψηφοφόροι του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και του Κ.Κ.Ε..

«Δεν είχα άμεση σχέση, δεν ήμουν οργανωμένος δηλαδή, μία φορά που είχα ψηφίσει είχα ψηφίσει Νέα Δημοκρατία όπως και οι γονείς μου και γενικά η οικογένειά μου. Εθνικιστικές απόψεις δεν θα το έλεγα πατριωτικές ναι, δεν ξέρω κιόλας δεν είχα και μεγάλες συζητήσεις για να το ξέρω καλύτερα [...].» (Σ1).

«Εκείνη την περίοδο τα έψαχνα λίγο και ήμουν πιο κοντά στα πατριωτικά και σιγά σιγά όλο και περισσότερο, όταν άρχισα να μπλέκομαι με τους Nationalists ήξερα ακριβώς τι πιστεύω, τώρα ο ναζισμός είναι λίγο άλλο, οι γονείς μου πιο πολύ Νέα Δημοκρατία και Καρατζαφέρη κάποιες φορές, εγώ είχα ψηφίσει και εγώ Καρατζαφέρη, γενικά κάπως έτσι όλοι [...].» (Σ2).

«Όχι δεν είχα, αλλά είχα έντονη την αγάπη για την πατρίδα. Δεν είχα ψηφίσει ποτέ, μόνο στις δημοτικές έναν φίλο του πατέρα μου, οι γονείς μου Α.Α.Ο.Σ. και γενικά Νέα Δημοκρατία στην οικογένεια μου, είχε και πασόκους ξέρεις. Αγαπούσαν την πατρίδα αν εννοείς αυτό, πήγαιναν στις παρελάσεις και τέτοια [...]» (Σ3).

«Γενικά όπως τα είπα είχα ναι, οι γονείς μου Νέα Δημοκρατία και γενικά έπαιζε και πολύ Α.Α.Ο.Σ. στο σόι. Δεν μπορώ να ξέρω τι πίστευαν όλοι [...]» (Σ4).

«Όχι πολύ αλλά πήγαινα προς τα εκεί. Δεν είχα ψηφίσει ποτέ εγώ, οι γονείς μου είχαν ψηφίσει ΠΑ.ΣΟ.Κ. και γενικά όλοι εκεί, είχα και κάποιους που ψήφιζαν Κ.Κ.Ε. από Πέραμα οι πιο πολλοί. Εθνικιστές δεν νομίζω όχι [...]» (Σ5).

«Όχι δεν θα το έλεγα αλλά ξέρεις είχα αγάπη για την πατρίδα και όπως όλοι ξέρεις έβλεπα τους Τούρκους με μισό μάτι, κάπως έτσι ένιωθα. Δεν είχα ψηφίσει ποτέ πίστευα ξέρεις ότι όλοι είναι ίδιοι ότι δεν θα αλλάξει κάτι, οι γονείς μου Καρατζαφέρη ψήφιζαν και μετά και εκείνοι Χρυσή Αυγή, είχαν ψηφίσει και Νέα Δημοκρατία κάποια στιγμή. Κοίτα κάτι πολύ εθνικιστικό η ναζιστικό δεν είχαμε αλλά είχαμε τέτοιες κουβέντες στα τραπέζια και στις γιορτές και γενικά είχαμε πολλά, είχαμε και πασόκους και κκέδες και λέγαμε πολλά αλλά κάτι πολύ έτσι σοβαρό δεν είχα ακούσει, γι' αυτό δεν ήθελα να ψηφίσω που σου είπα γιατί όλα μου φαινότουσαν ίδια και ότι δεν θα άλλαζε κάτι [...]» (Σ6).

Αυτοπροσδιορίζονται ως πατριώτες εθνικιστές και όχι ως ναζιστές, χωρίς ωστόσο να μας δίνουν να καταλάβουμε αν είναι αρκετά σαφές σε αυτούς το περιεχόμενο του πατριωτικού εθνικισμού ενώ αντιλαμβάνονται την διαφορά με τον ναζισμό σαν κάτι απλώς πιο ακραίο, κάποιοι δείχνουν να έχουν αλλάξει πολιτικό προσδιορισμό.

«[...] Τώρα εθνικιστής πατριώτης ναι, όχι ναζιστής ξεφεύγει λίγο είναι διαφορετικό» (Σ1).

«[...] Εθνικιστής ναι Ναζιστής όχι.» (Σ2).

«[...] Εγώ πάλι είμαι έλληνας πατριώτης αυτό.» (Σ3).

«[...] Ναι εθνικιστής ναι.» (Σ4).

«[...] Τώρα όχι πια.» (Σ5).

«[...] Όχι νομίζω τώρα δεν μπορώ να πω πως σκέφτομαι όπως πιο πριν έχω κόψει λίγο.» (Σ6).

3.1.4 Ένταξη στην Χρυσή Αυγή

Η ενασχόληση με τους Red Nationalists άνοιξε τον δρόμο ώστε να ενταχθούν και να γίνουν μέλη στην Χρυσή Αυγή. Κατά τα λεγόμενά τους, η ανεργία, η κατάσταση στην χώρα, ο κουμμουνισμός, οι προδότες, η αντιμετώπιση της Ευρώπης, η εχθρικότητα και η ατιμωρησία της γειτονικής Τουρκίας και η προσμονή για κάτι διαφορετικό τους έκανε να θέλουν να συστρατευτούν με την Χρυσή Αυγή. Όλα αυτά θα σχολιάζαμε εμείς, κατά τα λεγόμενά τους πάντα, προτού καν η χώρα βιώσει την οικονομική κρίση και πολύ πριν ενταχτεί στον μηχανισμό στήριξης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Θα έλεγε κανείς ότι προσπαθούσαν να βρουν επιχειρήματα ώστε να υποστηρίξουν ή ακόμη και να δικαιολογήσουν την ένταξή τους στην Χρυσή Αυγή αναπαράγοντας κλασικές θέσεις της ακροδεξιάς προπαγάνδας, όπως τα ζητήματα της εθνικής ασφάλειας και η αντικατάσταση του πληθυσμού και ο αντικουμμουνισμός.

«Έγινε τον επόμενο καιρό μετά τις κουβέντες αυτές που είχαμε και ασχολήθηκα με τους Red Nationalists, εκείνη την περίοδο που ήταν όλα χάγια και έψαχνα και δουλειά και δεν έβρισκα, σκέφτηκα ότι ήταν η καλύτερη λύση και θα ασχοληθώ με κάτι που αγαπάω και θα έχει και μία λογική για την χώρα» (Σ1).

«Εκείνη την περίοδο ναι, ε κάποιες κουβέντες για το τι γίνεται γενικά και πως μας έχουν καταντήσει και πως έπρεπε να αντιδράσουμε και τι κακό έκανε στην χώρα ο κουμμουνισμός και οι προδότες γενικά.» (Σ2).

«Ναι μετά από εκεί ναι κανονικά και επίσημα, ε με όλα αυτά που ξέραμε και που συζητάγαμε δεν υπήρχε κάτι άλλο, έπρεπε κάτι να γίνει έτσι πιστεύαμε, μας είχαν από παντού στο κυνήγι από την Ευρώπη από την Τουρκία από παντού, δες με τα Ίμια σκοτώθηκαν οι δικοί μας και δεν έγινε τίποτα πάντα έτσι θα είναι.» (Σ3).

«Μετά από αυτά ναι, είδα κάτι οργανωμένο και δυνατό να έρχεται.» (Σ4).

«Μετά έγινα και μέλος της Χρυσής Αυγής, πήγε λίγο μόνο του, μαζί με τους φίλους μου που ήμασταν μαζί στον σύνδεσμο όπως σου είπα πριν. Δεν θυμάμαι ακριβώς πότε λίγο μετά την Ολυμπιάδα ήτανε, όπως σου είπα πήγε μόνο του.» (Σ5).

«Έγινε ναι τότε μετά που ήμασταν πιο πολλοί και τα λέγαμε ναι. Όπως σου είπα δεν πίστευα ότι θα άλλαζε κάτι και εκεί είδα λίγο ότι θα μπορούσε κάτι να γίνει επιτέλους ξέρεις να είμαστε πιο δυνατοί.» (Σ6).

3.1.5 Ταύτιση με τις θέσεις της Χρυσής Αυγής

Εφόσον ήταν μέλη της Χρυσής Αυγής όπως είναι φυσικό συμφωνούσαν και ταυτιζόταν με τις περισσότερες θέσεις της. Περίοπτη θέση είχε η ξενοφοβία και ο ρατσισμός απέναντι σε μετανάστες, σε Αλβανούς και σε μουσουλμάνους. Πολλοί βέβαια ήταν λίγο επιφυλακτικοί με τις θέσεις περί φυλών, με την βία και με την στρατιωτική ιεραρχία της οργάνωσης. Συμμετείχαν ενεργά σε διαδηλώσεις, πορείες, ομιλίες, σε διάφορες εκδηλώσεις, σε περιπολίες και σε περιφρούρηση διάφορων εκδηλώσεων τους.

«Με τις περισσότερες θέσεις συμφωνούσα ναι, η αγάπη για την πατρίδα, δουλειά στους Έλληνες και εκμετάλλευση του πλούτου της χώρας από Έλληνες μόνο. Συμμετείχα πολλές φορές σε ομιλίες και πορείες και γενικά σε πολλά που κάναμε, σε περιπολίες κτλ, δεν συμφωνούσα μόνο με την πολλή βία γιατί πίστευα ότι θα ξέφευγε λίγο το πράγμα και δεν θα μας έβλεπαν σοβαρά και θα έδιναν σημασία περισσότερο στα γεγονότα παρά στις θέσεις μας» (Σ1).

«Συμφωνούσα ότι δεν ήθελα τους ξένους στην χώρα μας και το πως μας έχουν κατακτήσει σαν ζητιάνους, πήγαινα σε πολλά που κάναμε στα πιο πολλά σαν περιφρούρηση η απλά σε ομιλίες ιστορικές και τέτοια.» (Σ2).

«Ε ναι αλλιώς τι, δεν έχει νόημα. Όχι τα έλεγαν καλά, ναι συμμετείχα στα πιο πολλά, από την αρχή που ήμασταν λίγοι, μετά που δυναμώσαμε μπήκε κόσμος.» (Σ3).

«Συμφωνούσα ναι και ήθελα να αδειάσει η χώρα από λαθρομετανάστες και ειδικά μουσουλμάνους, είχε ξεφύγει το πράγμα. Συμμετείχα ναι.» (Σ4).

«Γενικά συμφωνούσα με όλα τα πατριωτικά, όπως για τους τούρκους την Κύπρο και τέτοια, διαφωνούσα λίγο εκεί με τις φυλές δεν τα ήξερα και καλά αλλά δεν τα ξεκαθάριζαν πολύ και αυτοί. Συμμετείχα σε αρκετά ναι ήμουν ενεργός.» (Σ5).

«Σε πολλά ναι, στα πιο πολλά δηλαδή ναι συμφωνούσα, κοίτα συμφωνούσα ας πούμε ότι δεν ήθελα φιλίες με τους Τούρκους, δεν ήθελα να κοιτάνε το Αιγαίο, δεν ήθελα τους Αλβανούς να κάνουν κουμάντο στην χώρα και ότι έπρεπε να έχει δουλειές για τους Έλληνες και τώρα να έχουν όλοι δικαίωμα στην χώρα και όχι οι ξένοι που ήρθαν τώρα ας πούμε

χτες, δεν συμφωνούσα έτσι με το πιο στρατιωτικό, ήταν βασικό μας αλλά τρόμαζε τον κόσμο καταλαβαίνεις. Πήγαινα ναι πήγαινα σε πολλές εκδηλώσεις ναι.» (Σ6).

3.1.6 Συνάντηση με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσή Αυγής

Συναντούσαν και συναντιόντουσαν με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής σε διάφορες εκδηλώσεις τους όπως συγκεντρώσεις, ομιλίες και πορείες. Κατά την διαδικασία των συνεντεύξεων στις απαντήσεις τους δεν κατονομάζουν, όπως είναι φυσικό, αλλά φωτογραφίζουν τον στενό πυρήνα διοίκησης της Χρυσής Αυγής.

«Υψηλόβαθμα αν εννοείς βουλευτές και τέτοια ναι από πριν καν γίνουν βουλευτές, ε στις πορείες για τα Ίμια σε ομιλίες σε συγκεντρώσεις και κάποιες φορές εδώ στα γραφεία στο Παγκράτι.» (Σ1).

«Σε ομιλίες και πορείες και γενικά σε πολλά μέρη που βρισκόμασταν, δεν είχα κάποια σχέση αν ρωτάς αυτό.» (Σ2).

«Στην αρχή που όπως σου είπα ήμασταν και πιο λίγοι, συναντούσαμε πιο πολύ αυτούς τους γνωστούς ξέρεις. Σε κουβέντες και σε διαδηλώσεις εκεί πάντα.» (Σ3).

«Πάντα κάποιος θα υπήρχε κάπου ναι.» (Σ4).

«Υψηλόβαθμα ήταν λίγα άτομα όταν ήμασταν λίγοι μετά έγιναν περισσότεροι και είχαμε περισσότερους ανώτερους, ε όλοι αυτοί που ξέρεις που είναι και τώρα πολύ γνωστοί και κάποιοι στην φυλακή τους συναντούσαμε τότε συνέχεια όταν μαζενόμασταν.» (Σ5).

«Μόνος μου όχι, όχι μόνο σε πορείες και συγκεντρώσεις και ομιλίες, μόνο εκεί.» (Σ6).

3.1.7 Γνώση σημασίας συμβόλων

Όσο αφορά τα σύμβολα που χρησιμοποιούσαν στους Red Nationalists και στην Χρυσή Αυγή γνώριζαν τι εκπροσωπούσε το καθένα από αυτά και αναπαρήγαγαν την γνωστή επιχειρηματολογία για τον μαϊνάνδρο και την σβάστικα ότι είναι αρχαιοελληνικά σύμβολα άρα ότι μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε ελεύθερα χωρίς δέσμευση και συνειρμούς. Απέφυγαν ή δεν γνώριζαν να αναφέρουν την σχέση της σβάστικας με την πιο σύγχρονη ιστορία της χώρας δηλαδή την ναζιστική κατοχή. Ενώ δεν έκαναν καμία αναφορά για τον

κέλτικο σταυρό (Celtic Cross) που συναντάμε στο βασικό σήμα – λογότυπο των Red Nationalists, αναφέροντας μόνο ότι ο σταυρός είναι σύμβολο της θρησκείας τους, εννοώντας το ορθόδοξο χριστιανικό δόγμα στο οποίο δεν τον συναντάμε σαν σύμβολο. Πολλοί τα είχαν και σαν τατουάζ στο σώμα τους (βλέπε Εικόνα 44).

«Αν είναι για την σβάστικα που λένε όλοι η για τον μαϊάνδρο είναι παρεξηγημένα επειδή τα χρησιμοποιούσε και ο Χίτλερ, υπάρχουν από πάντα είναι αρχαιοελληνικά, όσο αφορά τον σταυρό και την σημαία είναι σύμβολα του έθνους μας δεν έχουν κάτι το κακό.» (Σ1).

«Ο μαϊάνδρος είναι αρχαιοελληνικό το έχει παντού είναι της ιστορίας μας όπως και την σβάστικα την έχει σε πολλά, ο σταυρός είναι κομμάτι της θρησκείας μας.» (Σ2).

«Ναι γνωρίζω ναι, πολλά είναι αρχαιοελληνικά από σπαρτιάτες και τέτοια, τώρα την σβάστικα στο γήπεδο δεν την είχαμε γιατί ξέραμε ότι θα προκαλούσαμε και μας είπαν να είμαστε προσεκτικοί.» (Σ3).

«Γνωρίζω ναι, έχουν σχέση με την ιστορία της χώρας ναι.» (Σ4).

«Γνωρίζω ναι, κάποια είναι αρχαιοελληνικά και κάποια χριστιανικά, κάποια είναι κάτι άλλο ναι γνωρίζω.» (Σ5).

«Ναι τώρα είναι μεγάλη ιστορία, ανάλυση, αυτά είναι αρχαιοελληνικά και χριστιανικά και ξέρεις τώρα τα κατηγορούνε αλλά είναι ιστορικά όπως και να γίνει έχουν πολλά, που βρέθηκαν και είναι σε αγγεία σε πίνακες από παλιά.» (Σ6).

3.1.8 Απόψεις για την διαφορετικότητα των αθλητών στην ομάδα

Δεν είχαν και την καλύτερη άποψη για την συμμετοχή αλλοδαπών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων (bisexual) και παιχτών άλλης θρησκείας στην ομάδα. Είναι γνωστές και στην περίπτωσή μας επιβεβαιώνονται οι αντίθετες θέσεις των ακροδεξιών ιδεολογικής ταύτισης ανθρώπων για πολίτες διαφορετικού ερωτικού και θρησκευτικού προσανατολισμού καθώς και για αλλοδαπούς πολίτες. Η φυλετική και πολιτισμική ανωτερότητα που υποστηρίζουν τους κάνει να θεωρούν και τους αθλητές ακόμη της ομάδας τους ανεπιθύμητους παρότι το αφήνουν στην άκρη για χάρη του συνόλου.

«Δεν έχω κανένα πρόβλημα αρκεί να σέβονται την ομάδα εμάς (οπαδούς) και να μην προκαλούν» (Σ1).

«Δεν πολυταιριάζουν στην κουλτούρα μας και στον Ολυμπιακό.» (Σ2).

«Ε αλλοδαπούς έχουμε, ευρωπαίοι είναι καλύτερα είναι πιο κοντά στην κουλτούρα μας, οι άλλοι δεν νομίζω ότι ταιριάζουν.» (Σ3).

«Αμα μας σέβονται και είναι από έθνος που σεβόμαστε και εμείς δεν υπάρχει θέμα, τώρα για τα άλλα καλύτερα όχι.» (Σ4).

«Όσο πιο κοντά είναι σε εμάς δηλαδή στην κουλτούρα μας και στις συνήθειές μας πιστεύω ότι είναι καλύτερα γιατί προσαρμόζονται πιο εύκολα, αλλά γενικά δεν με ενοχλεί αρκεί να παίζουν καλά.» (Σ5).

«Είναι μεγάλο ζήτημα, πάντα είχε ξένους η ομάδα αλλά τι ξένους, άμα είναι πιο κοντά μας, είναι πιο καλά που παίζουν στην Ελλάδα είναι να ταιριάζεις, Ισπανοί, Γάλλοι είναι εντάξει ευρωπαίοι ταιριάζουν πιο πολύ. Τώρα αν είναι ξέρω γω μουσουλμάνοι έχουν το ραμαζάνι δεν μπορούν να παίζουν δεν έχουν φάει και είναι δύσκολο, αθλητισμός καταλαβαίνεις. Τώρα κάτι άλλο δεν ξέρω δεν το έχω σκεφτεί, gay ας πούμε δεν ξέρω μπορεί να έχει δεν ξέρω, ότι γίνει εντάξει.» (Σ6).

3.1.9 Προέδροι Ολυμπιακού και σχέσεις με τον άτυπο σύνδεσμο

Ο Ολυμπιακός λόγω του ότι είναι μία από τις μεγαλύτερες ομάδες στην Ελλάδα και έχει ίσως τους περισσότερους φιλάθλους χωρίς να περιορίζεται μόνο στην περιοχή της έδρας του στον Πειραιά, αποτελεί μήλον της έριδος για πολλούς επιχειρηματίες. Ο επιχειρηματίας Σωκράτης Κόκκαλης ήταν ιδιοκτήτης της Π.Α.Ε. Ολυμπιακός από το 1993 έως και το 2010 όταν ο εφοπλιστής Βαγγέλης Μαρινάκης εξαγόρασε το πλειοψηφικό πακέτο των μετοχών της Π.Α.Ε. και παραμένει ιδιοκτήτης έως και σήμερα. Όσο αφορά την Κ.Α.Ε. Ολυμπιακός ο Σωκράτης Κόκκαλης ήταν ιδιοκτήτης της από το 1991 έως και το 2004 όπου το πλειοψηφικό πακέτο εξαγόρασαν τα αδέρφια εφοπλιστές Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος, παραμένοντας μέχρι και σήμερα οι μεγαλύτεροι μέτοχοι.

Κατά συντριπτική πλειοψηφία οι συνεντευξιαζόμενοι σε μία ερώτηση για το ποιος πρόεδρος έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό όλοι τάχθηκαν υπέρ του Βαγγέλη Μαρινάκη. Αρχικά δείχνουν μία συμπάθεια και έναν θαυμασμό για το πρόσωπό του, τον παρουσιάζουν σαν δυναμικό χαρακτήρα, σαν γαλαντόμο, σαν άνθρωπο που είναι κοντά τους και τους κατανοεί και σαν πατριώτη. Έχει στενές σχέσεις με την κεντροδεξιά και ο

πατέρας του Βαγγέλη Μαρινάκη, ο Μιλτιάδης Μαρινάκης ήταν εφοπλιστής και πολιτικός εκλεγμένος δύο φορές βουλευτής Πειραιά με την Νέα Δημοκρατία το 1986 και το 1989 («Κοινοβουλευτική Θητεία Βουλευτών Από τη Μεταπολίτευση ως Σήμερα», 2024). Το ενδιαφέρον στην πολιτική του πορεία είναι ότι ξεκίνησε από το Ε.Α.Μ. και στον εμφύλιο πόλεμο έγινε μέλος της Ε.Π.Ο.Ν. («Ο Κόκκινος Καπετάνιος», 2010).

Ενδιαφέροντα ευρήματα είχαν οι απαντήσεις τους για τον Σωκράτη Κόκκαλη, τον θεωρούν άνθρωπο διαπλεκόμενο που χρησιμοποίησε τον Ολυμπιακό για να κάνει επιχειρηματικές δουλειές με το κράτος, ότι δεν διατηρούσε καλή σχέση με τους οπαδούς του Ολυμπιακού, αμφιβάλουν για τα πατριωτικά του αισθήματα και αναφέρουν χαρακτηριστικά ενοχλημένοι το πολιτικό παρελθόν του πατέρα του ο οποίος ήταν μέλος του Κ.Κ.Ε. και του Ε.Α.Μ. και από την πολιτική τοποθέτηση του γιού του επίσης Πέτρου Κόκκαλη που είναι εκλεγμένος από το 2019 ευρωβουλευτής με τον ΣΥ.ΡΙΖ.Α.

Ο πατέρας του Σωκράτη Κόκκαλη, ο Πέτρος Κόκκαλης ήταν χειρουργός ιατρός με σπουδές στην Αθήνα στο Βερολίνο και στην Βέρνη, είχε ακαδημαϊκή καριέρα και συνέγραψε ιατρικά βιβλία μαζί με άλλους ακαδημαϊκούς της εποχής. Πολέμησε στην πρώτη γραμμή στον ελληνοϊταλικό πόλεμο και στην περίοδο της γερμανικής κατοχής εντάχθηκε στο Ε.Α.Μ. και κατά τον εμφύλιο πόλεμο το 1947 θα αναλάβει το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας της Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης (Π.Δ.Κ.). Είχε προηγηθεί το 1944 η ανάληψη της θέσης του Γραμματέα της Κοινωνικής Πρόνοιας και της Παιδείας στην Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης (Π.Ε.Ε.Α.). Τον Μάιο του 1948 θα αναλάβει σαν πρόεδρος τον μηχανισμό του Κ.Κ.Ε. που ήταν υπεύθυνος για την προστασία του παιδιού την Επιτροπή Βοήθεια για το Παιδί (Ε.ΒΟ.Π.) με σκοπό την διαπεραίωσή τους στις χώρες των τότε Λαϊκών Δημοκρατιών (Χρήστος, 2024). Τα αδέρφια Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος, οι σημερινοί ιδιοκτήτες της Κ.Α.Ε. θα μπορούσαμε να πούμε ότι τους είναι έως και αδιάφοροι.

Είναι λοιπόν ξεκάθαρο ότι στην προτίμησή τους για το ποιος ιδιοκτήτης του Ολυμπιακού στην Π.Α.Ε. ή στην Κ.Α.Ε. και τι έχει προσφέρει στην ομάδα, έχει πολιτικά και όχι αντικειμενικά κριτήρια όπως π.χ. με ποιον η ομάδα κατέκτησε περισσότερους τίτλους, με ποιον έφτιαξε γήπεδο, με ποιον εξυγιάνθηκε οικονομικά κτλ. Το κριτήριο του πατριωτισμού κατέχει την υψηλότερη θέση στην προτίμησή τους. Στο πρόσωπο του Βαγγέλη Μαρινάκη αντανακλάται επίσης το στερεότυπο του δυναμικού άνδρα που δεν φοβάται να βγει μπροστά και να ηγηθεί σε δύσκολες καταστάσεις.

«Ο Βαγγέλης Μαρινάκης σίγουρα, μεγάλωσε τον Ολυμπιακό σε δύσκολες εποχές και τον πολεμάνε όλοι, καλοί και οι άλλοι, αλλά με τον Μαρινάκη νιώσαμε πιο άνετα ότι μας καταλαβαίνει και μας αφήνει να εκφραστούμε στο γήπεδο, να βάλουμε τα πανό μας και ότι θέλουμε.» (Σ1).

«Ο Μαρινάκης είναι σίγουρα ο πιο καλός, βέβαια εμείς θα είμαστε Ολυμπιακοί ότι και να γίνει, όποιος και να είναι, ο Μαρινάκης είναι και πιο πατριώτης ταιριάζουμε περισσότερο, ο Κόκκαλης καλός αλλά δεν ξέρω είχε άλλη σχέση με τους οπαδούς και δεν είμαστε και σίγουροι πόσο πατριώτης είναι γενικά είχε άλλο παρελθόν ο πατέρας του και τώρα ο γιός του.» (Σ2).

«Μαρινάκης για τον Ολυμπιακό γενικά δεν μασάει πουθενά και τον κυνηγάνε, βάζει λεφτά και τα λέει και ανοιχτά δεν μασάει. Λεφτά βάζουν και οι άλλοι αλλά ο Μαρινάκης βάζει και στον ερασιτέχνη που έχει Βόλει και Πόλο.» (Σ3).

«Εμένα με νοιάζει ο Ολυμπιακός και η πατρίδα, τώρα ποιος θα έρθει δεν λέει κάτι, οι Αγγελουπουλαίοι είναι αδιάφοροι, ο Μαρινάκης πονάει πιο πολύ τον Ολυμπιακό και στηρίζει και τον ερασιτέχνη, ο Κόκκαλης δεν άξιζε χρησιμοποίησε τον Ολυμπιακό για να κάνει δουλειές με το κράτος και του τις έδινε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. γιατί ο πατέρας του ήταν στον εμφύλιο με τους κομμουνιστές.» (Σ4).

«Τον Κόκκαλη τον έζησα, αλλά ήταν διαπλεκόμενος πολύ με αναθέσεις και τέτοια και δεν τον άφησε τον Ολυμπιακό στα καλύτερά του, ο Μαρινάκης τον ανέβασε πολύ και τον ερασιτέχνη μαζί. Ο Μαρινάκης μας καταλάβαινε περισσότερο, ο Κόκκαλης δεν ήθελε να μας ακούσει καθόλου, δεν ήταν καλός πατριώτης, λένε ότι ήταν στην Στάζι και ότι ο πατέρας του ήταν κομμουνιστής, δεν γίνεται να είσαι και πατριώτης και κομμουνιστής μαζί. Οι αδερφοί δεν έχουν καλές σχέσεις με τους οργανωμένους γενικά.» (Σ5).

«Και οι αδερφοί και ο Μαρινάκης είναι πολύ καλοί, ο Μαρινάκης στηρίζει και ερασιτέχνη και γενικά κάνει πολλά, στέλνει τρόφιμα, θυμάσαι στην Μάντρα στην Κρήτη με τον σεισμό, είναι και κρητικός και γενικά τα λέει και χύμα. Καλοί ήταν όλοι και ο Κόκκαλης ακόμη που μας έλεγαν ότι δεν μας ήθελε, βασικά δεν μας ήθελε ψιλοφαινόταν κιόλας, αλλά εντάξει τώρα είναι πιο καλά, χρήματα βάζουν και το έχουν στην καρδιά τους.» (Σ6).

3.1.10 Η περίπτωση του Παύλου Φύσσα

Μία από τις αφορμές για την επιλογή του θέματος στην παρούσα εργασία και ο λόγος για τον οποίο θέλαμε να μελετήσουμε το φαινόμενο του εθνικισμού στις οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα όσο αφορά τους οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού ήταν η μη έκδοση ανακοίνωσης καταδίκης της νεοναζιστικής οργάνωσης της Χρυσής Αυγής από την πλειοψηφία των οπαδικών συλλογικοτήτων του Ολυμπιακού για την δολοφονία του Παύλου Φύσσα. Παράλληλα οπαδικές συλλογικότητες από άλλες ομάδες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό εξέδωσαν ανακοίνωση καταδικάζοντας την δολοφονία.

Ο Παύλος Φύσσας ή Killah P όπως ήταν γνωστός, ήταν φίλαθλος του Ολυμπιακού, τραγουδιστής της ραπ μουσικής, με αντιφασιστικό πολιτικό προσδιορισμό, ο οποίος δολοφονήθηκε στο Κερατσίνι στις 18 Σεπτεμβρίου το 2013 από το μέλος της νεοναζιστικής οργάνωσης Χρυσή Αυγή Γιώργο Ρουπακιά. Στις 17 Σεπτεμβρίου 2013 ο Παύλος Φύσσας βρισκόταν μαζί με την σύντροφό και μία παρέα λίγων ατόμων σε καφετέρια στο Κερατσίνι και παρακολουθούσαν τον αγώνα ποδοσφαίρου μεταξύ του Ολυμπιακού και της γαλλικής Παρί Σεν Ζερμέν. Στην ίδια καφετέρια υπήρχε και μία παρέα με την οποία υπήρχε ένταση και διαπληκτισμός, ήταν μέλη της τοπικής οργάνωσης της Χ.Α. Νίκαιας με αποτέλεσμα, η δεύτερη παρέα, να καλέσει για ενισχύσεις και να μαζευτούν περίπου 50 άτομα τα οποία κατευθυνόντουσαν προς την καφετέρια. Ένας από αυτούς ήταν και ο Γιώργος Ρουπακιάς. Έγινε συμπλοκή και όταν η αστυνομία μετέβει στο σημείο ο Παύλος Φύσσας ήταν ήδη μαχαιρωμένος και πρόλαβε να δείξει ποιος τον μαχαίρωσε. Αργότερα μεταφέρθηκε στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Νίκαιας όπου και διαπιστώθηκε ο θάνατός του (Διαμαντής, 2022).

Με αφορμή την δολοφονία του ξέσπασαν μεγάλα κύματα διαδηλώσεων σε όλη την χώρα. Το θλιβερό αυτό γεγονός έμελλε να ήταν η αρχή για τις ποινικές διώξεις στην νεοναζιστική οργάνωση Χρυσή Αυγή με αποτέλεσμα την καταδίκη της σαν εγκληματική οργάνωση.

Οι συνεντευξιαζόμενοι χαρακτήρισαν την δολοφονία ως άτυχη στιγμή και ως λάθος και πιστοί στην γραμμή της Χρυσής Αυγής, που και εδώ διακρίνεται η ταύτιση και η επιρροή στους Red Nationalists συγκεκριμένα, περί μεμονωμένου και τυχαίου γεγονότος στο οποίο θα έπρεπε να αποδοθούν ατομικές ευθύνες και όχι συλλογικές. Επίσης

χαρακτήρισαν το γεγονός ότι οι οργανωμένοι οπαδοί του Ολυμπιακού δεν έβγαλαν ανακοίνωση καταδίκης για την δολοφονία του Φύσσα ως σωστό, δηλώνοντας αναρμόδιοι σαν σύνδεσμος, λέγοντάς μας ότι ίσως υπήρχε πίεση από την Χρυσή Αυγή ώστε να μην πάρει έκταση το θέμα, ενώ κατέφυγαν στον «No Politica» που είχε υιοθετηθεί από την διοίκηση και τους οπαδούς για να δικαιολογηθούν.

«Κοίτα η δολοφονία του Φύσσα ήταν μία άτυχη στιγμή, ήταν Ολυμπιακός, κρίμα το παιδί όπως και να έχει αλλά δεν μπορεί να χρεωθεί την δολοφονία μία ολόκληρη οργάνωση ή ένα κόμμα, φταίει αυτός η αυτοί που τον σκότωσαν και σωστά τους έπιασαν.» (Σ1).

«Δεν γίνεται να βγάζουμε ανακοινώσεις για όλα και να τα ξέρουμε όλα, δεν είναι οργανωμένοι με οργανωμένους για παράδειγμα και να γίνει η στραβή και να φάνε κάποιον δικό μας, ήτανε μόνοι τους σε καβγά.» (Σ2).

«Το Porto Leone έβγαλε νομίζω, αλλά πήγαν να μας μπλέξουν όλους, εμείς τι δουλειά είχαμε είμαστε Ολυμπιακοί, ο Φύσσας κρίμα ήταν και από εδώ από το Κερατσίνι, τώρα εκεί έγινε χαμός για να φτάσει να γίνει έτσι έγινε χαμός. Εντάξει ήταν Ολυμπιακός ο Φύσσας αλλά να βγάλουν ανακοίνωση τα κόμματα είναι πιο σωστό, οι οργανωμένοι; Εντάξει εμείς νομίζω βγάλαμε, αλλά αν είσαι από την Αλεξανδρούπολη τι να βγάλεις;» (Σ3).

«Καλά έκανε δεν είναι δουλεία της.» (Σ4).

«Θα μπορούσαν να είχαν βγάλει ανακοίνωση, όπως το Porto Leone, αλλά μάλλον δεν ήθελαν να το τραβήξουν, δεν ξέρω ίσως είχε πολλούς τότε στην Χρυσή Αυγή και δεν τους άφηναν ή δεν ήθελαν να τους ενοχλήσουν, δεν ξέρω.» (Σ5).

«Κοίτα εκεί έγινε ένα λάθος και την πλήρωσε το παιδί, αλλά αν έβγαζε ανακοίνωση η Θύρα 7 μετά έμπλεκε γιατί ξέρεις θα έλεγαν ότι έπαιρνε θέση ενώ αλλού δεν πήρε και μετά θα έπρεπε ότι γίνει να έβγαζε και πάλι ανακοίνωση και μετά ξανά. Γι αυτό εμείς λέγαμε “no politica” γι’ αυτό, για να μην πρέπει συνέχεια να κάνουμε αυτό.» (Σ6).

Ένας από τους μαζικότερους συνδέσμους οργανωμένων οπαδών του Ολυμπιακού στο Κερατσίνι το Porto Leone, που εδρεύει πάρα πολύ κοντά στο σημείο που πραγματοποιήθηκε η δολοφονία του Φύσσα, εξέδωσε ανακοίνωση για την δολοφονία του Παύλου Φύσσα που και αυτοί ακολούθησαν το αφήγημα περί μεμονωμένου γεγονότος καταδικάζοντας όπως χαρακτηριστικά γράφουν «...την πράξη μέλους της χρυσής

αυγής...» και όχι το ίδιο το κόμμα. Τόνισαν τον απολιτίκ χαρακτήρα του συνδέσμου εναρμονισμένοι με το «No Politica» που επικρατούσε.

Η ανακοίνωση του Porto Leone αυτούσια:

«Όλοι εσείς που διαβάσετε αυτά που θέλετε να διαβάσετε είδατε πουθενά να έβγαλε το Porto Leone καμία ανακοίνωση? Ξέρετε ρε πονηροί πως βγαίνουν οι ανακοινώσεις? Έχετε βγάλει ποτέ καμία? Το γεγονός ότι μέχρι χθες τα μεσάνυχτα ήμασταν στο γήπεδο σας λέει τίποτα? Το γεγονός ότι σήμερα το πρωί δουλεύαμε σας λέει κάτι? Ο κανόνας που λέει ότι για να βγει μια ανακοίνωση θα πρέπει να γίνει μια συνάντηση του βασικού σου πυρήνα μήπως σας λέει κάτι? Μάγκες, δεξιοί και αριστεροί το να δηλώσει ο σύνδεσμος την κομματική πλειοψηφία και το προς τα που έχει κλίση είναι τελείως έξω από την κουλτούρα μας...ΚΑΙ ΞΕΡΕΤΕ ΓΙΑΤΙ? Γιατί η ΘΥΡΑ 7 που μάθαμε, αγαπήσαμε και μεγαλώσαμε ήταν ένας τόπος όπου δεξιοί και αριστεροί, εργάτες και αφεντικά γινόταν ένα. Όλα τα άλλα δεν είχαν σημασία...και έτσι πρέπει να είναι στο γήπεδο. Πρέπει να υπάρχει ενότητα, γιατί αυτή είναι η κινητήρια δύναμη της κερκίδας μας. Προσπαθούμε να σας εξηγήσουμε τα αυτονόητα και εσείς μας ζητάτε να γράψουμε ότι καταδικάσουμε την Χρυσή Αυγή.

Άντε λοιπόν το γράφουμε ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΟΥΜΕ την πράξη μέλους της χρυσής αυγής ενάντια σε έναν ελεύθερο άνθρωπο με την δικιά του ιδεολογία. Ικανοποιηθήκατε? εκσπερματώσατε μήπως? Μήπως ο ΠΑΥΛΟΣ θα είναι πάλι εδώ κοντά μας? κοντά στους φίλους και την οικογένεια του? Μπορούμε να γράψουμε πολλά..αλλά κάπου εδώ σταματάμε να απαντάμε στα παλικαράκια που θα αρχίσουν να γράφουν ότι παπαριά τους κατέβει στο κεφάλι. Η καταδίκη μάγκες έγινε σήμερα στο Κερατσίνι με πάνω από 20.000 κόσμο και αύριο μπορεί να γίνει σε μια άλλη γειτονιά. Στο δρόμο δίνεις την απάντηση σου και όχι μέσα στο fb. Ελπίζουμε τουλάχιστον όλοι εσείς που μας τα πρήξατε να ήρθατε μια βόλτα σήμερα στο Κερατσίνι και να μην λιώνατε στο fb ζητώντας καταδίκες...»

3.1.11 No Politica

Το «No Politica» σημαίνει ότι οι ομάδες και οι οργανωμένοι οπαδοί στις κερκίδες είναι πάνω από πολιτικές και κόμματα και ότι δεν έχουν καμία πολιτικοποίηση. Ο απώτερος

στόχος είναι να μην δημιουργούνται διαμάχες και αντιπαλότητες στο εσωτερικό των οργανωμένων οπαδών.

Το πρωτοείδαμε την δεκαετία του 1990 όταν στην Ιταλία οι οπαδοί της Σαμπτόρια ήθελαν να ξεχωρίσουν από τους αριστερούς οπαδούς της Τζένοα. Στην Ελλάδα το δόγμα του «No Politica», χρησιμοποιήθηκε από τους οργανωμένους φιλάθλους του Ολυμπιακού και μάλιστα τον Μάρτιο του 2013 εξέδωσαν και μία ανακοίνωση που έλεγε τα εξής:

«Επειδή η οικονομική και πολιτική κρίση έχει οξύνει τις πολιτικές καταστάσεις, θέλουμε να ξεκαθαρίσουμε το εξής: Ο ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ είναι η ΙΔΕΑ μας και η ΘΡΗΣΚΕΙΑ μας. Για 88 χρόνια, η ερυθρόλευκη σημαία είναι η πιο ιερή. Και δίπλα της δεν θα επιτρέψουμε να στηθεί καμιά πολιτική σημαιούλα. Δεν θα επιτρέψουμε ποτέ να γίνει το γήπεδο μας και η Θύρα 7 τόπος πολιτικών διαφωνιών και αντιπαραθέσεων. Το λέμε προληπτικά και είναι η τελευταία μας κουβέντα για αυτό».

Ανήρτησαν και πανό «ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΥΠΕΡΑΝΩ ΌΛΩΝ - NO POLITICA ΘΥΡΑ 7» (βλέπε Εικόνα 26) σε έναν εντός αγώνα με αντίπαλο τον Π.Α.Ο.Κ.. Πρόκειται για την πρώτη φορά που οπαδοί επιλέγουν την συγκεκριμένη θέση (Μαραγκίδου:2018).

Η λογική πίσω από μία απόφαση για «No Politica» επί της ουσίας είναι για να μην αναρτώνται πανό με πολιτικό περιεχόμενο από όλες τις πλευρές και από αριστερά και από δεξιά με σκοπό να μην υπάρξει εσωστρέφεια και αντιπαλότητα στην κερκίδα.

Ήταν όμως πραγματικό «No Politica»;

Όσο αφορά την διοίκηση του Ολυμπιακού από τις πρώτες ημέρες το 2010 που ο Βαγγέλης Μαρινάκης απέκτησε το πλειοψηφικό πακέτο της Π.Α.Ε. Ολυμπιακός συνήθιζε να λέει ότι ο Ολυμπιακός είναι πάνω από τα κόμματα. Σταδιακά η γραμμή για «No Politica» έγινε κυρίαρχη ενώ υιοθετήθηκε πλήρως και από τους οργανωμένους οπαδούς. Το 2015 μετά από την διπλή εκλογική επικράτηση του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. ο Ολυμπιακός άρχισε να αλλάζει ρότα και το «No Politica» να ισχύει μόνο για τους αριστερούς οπαδούς, χαρακτηριστικές είναι οι δηλώσεις του ιδιοκτήτη του Ολυμπιακού αλλά και του τότε υπεύθυνου επικοινωνίας της Π.Α.Ε. Κώστα Καραπαπά ότι η κυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α. του Αλέξη Τσίπρα είναι «χούντα». Τον Μάρτιο του 2018 σε εκδήλωση με ομιλητή τον τότε υπουργό οικονομικών Ευκλείδη Τσακαλώτο στον Πειραιά, οπαδοί του Ολυμπιακού είχαν προσπαθήσει να προσεγγίσουν την εκδήλωση με αποτέλεσμα να γίνουν συρράξεις στους δρόμους (Κωστίδης, 2019). Όσο αφορά τους οργανωμένους οπαδούς τον Αύγουστο του 2018

ανήρτησαν πανό που έγραφε «Μάνδρα: Πνιγήκαμε στη στεριά, Μάτι: Καήκαμε στη θάλασσα, ούτε ένα συγγνώμη, ούτε μια παραίτηση, συλλυπητήρια. Θύρα 7» (Γαλάζιο... «no politica» από τη θύρα 7 με «άρωμα» Μαρινάκη (Photos), 2019). Η πολιτικοποίηση διευρύνεται καθώς σχεδόν σε κάθε αγώνα αναρτούν πανό των οργανωμένων οπαδών του Ερυθρού Αστήρα Βελιγραδίου (Red Star Belgrade) με εθνικιστικά μηνύματα όπως το «Kosovo is Serbia».

Όσο αφορά αυτό το θέμα λάβαμε πολύ αντιφατικού χαρακτήρα απαντήσεις αφού οι ίδιοι οι συνεντευξιαζόμενοι που είναι υπέρ της «No Politica» λογικής, οι ίδιοι ήταν η είναι ακόμη ακραία πολιτικοποιημένοι μέσω της συμμετοχής τους στους Red Nationalists.

«Ο Ολυμπιακός είναι πάνω από όλα και καλά έκαναν γιατί αντί να μας απασχολεί το τι συμβαίνει στο γήπεδο απασχολούμαστε με άλλα πράγματα.» (Σ1).

«Συμφωνώ γιατί όπως σου είπα και πιο πριν δεν γίνεται να βγάζουμε ανακοινώσεις για όλα.» (Σ2).

«Συμφωνώ να ασχολούμαστε με τον Ολυμπιακό αλλά κάποια θέματα είναι πιο γενικά όπως το μακεδονικό, αλλά αν ασχοληθούμε με αυτό και με άλλα που είναι πολλά ξεφεύγει μετά, οπότε ναι no politica καλύτερα.» (Σ3).

«Δεν ασχολούμαστε γιατί θέλουν να μας μπλέξουν να έχουν κάποιον να φταίει και να του φορτώνουν τα επεισόδια, καλά έγινε.» (Σ4).

«Κοίτα συμφωνώ γενικά γιατί αλλιώς θα ασχολούμασταν με άλλα πράγματα μόνο, αλλά είναι κάποια που πρέπει να πάρουμε θέση όπως το μακεδονικό, νομίζω αρκετά σοβαρά να μην μείνει έτσι.» (Σ5).

«Ναι δεν είπαμε και πριν ότι θα έβγαζε ανακοίνωση για το παραμικρό μετά και δεν είναι έτσι, θα έπρεπε να βγάζει μετά για τα πάντα και να το κάνει συνέχεια και να απαντάει σε διάφορα και όλα αυτά.» (Σ6).

3.1.12 Συνέχεια μελών στον εθνικιστικό χώρο

Για το αν οι ίδιοι οι συνεντευξιαζόμενοι συνεχίζουν να βρίσκονται και να δρουν στον εθνικιστικό χώρο εκτός οργανωμένων οπαδών οι περισσότεροι είτε είναι πραγματικότητα είτε μας το ανέφεραν υπό τον φόβο του στιγματισμού μας είπαν όχι. Τα γεγονότα που

τους οδήγησαν στην έξοδο ήταν η εμπλοκή σε καυγάδες και επεισόδια και η πέραν του δέοντος σε τέτοιες περιπτώσεις χρήση βίας, χωρίς να μας λένε κάτι περισσότερο η κάτι πιο συγκεκριμένο. Αυτό που και σε αυτήν την περίπτωση έχει ενδιαφέρον είναι ότι το επιχείρημα που χρησιμοποίησαν όσοι σταμάτησαν την ενασχόλησή τους με τον εθνικιστικό χώρο εκτός οργανωμένων οπαδών, ήταν όταν το 2013 μετά από την δολοφονία του Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι ξεκίνησαν οι διώξεις στην Χρυσή Αυγή. Κάποιοι παρόλα αυτά συνέχισαν να δραστηριοποιούνται στον εθνικιστικό χώρο.

«Εγώ προσωπικά δεν συνεχίζω, όπως σου είπα και πιο πριν είναι κάποια πράγματα που με ενοχλούσαν με την παραπάνω χρήση βίας χωρίς πάντα σοβαρό λόγο, είχα αρχίσει να ξεκόβω λίγο, εκεί μετά την δολοφονία του Φύσσα που ξεκίνησαν να μας κυνηγάνε άρχισα να κόβω σιγά σιγά, δεν είχα κάνει τίποτα αλλά δεν ξέρεις πως μπορεί να σε πάρει η μπάλα και εσένα.» (Σ1).

«Τα βλέπω λίγο από μακριά αλλά και τα προσέχω λίγο για το γίνεται να έχω άποψη πάντα, μετά την δολοφονία του Φύσσα μας κυνήγησαν παντού και στο γήπεδο και εκτός και την πλήρωσαν και κάποιοι που δεν έφταιγαν και έτσι έφυγαν πολλοί.» (Σ2).

«Συνεχίζω αλλά πιο πολύ ασχολούμαι με τον Ολυμπιακό, ε γενικά θέλω να ξέρω τι γίνεται και πως πάει η φάση, καταλαβαίνεις.» (Σ3).

«Συνεχίζω με τον τρόπο μου και το κρατάω για μένα, υπάρχει ακόμη φως.» (Σ4).

«Όχι δεν συνεχίζω δεν είμαι όπως πριν, παραμένω και θα παραμένω πατριώτης αλλά δεν συνεχίζω γιατί μπήκαν πολλοί μες τον χώρο και έκαναν διάφορα και εκτός νόμου και θα την πληρώναμε όλοι και χωρίς να φταίγαμε κιόλας. Εκείνη την περίοδο με τις συλλήψεις και τις φυλακές και μετά την δολοφονία του Φύσσα έφυγα και για Γερμανία όπως σου είπα και τελείωσε εκεί αυτό για μένα.» (Σ5).

«Όχι δεν είμαι ενεργός δεν ασχολούμαι όχι, κοίτα μετά χάλασε η φάση άλλα θέλαμε να γίνουν και άλλα γινόντουσαν, μετά τον Φύσσα κατάλαβες, χάλασε, άρχισαν να ψάχνουν πολύ μετά, κάποιοι κοίτα δεν ήταν, ήταν μόνο για καβγάδες και φασαρίες και μετά όλη η φάση πήγε και για εμάς που δεν το θέλαμε και κοντέψαμε να πάμε όλοι μέσα χωρίς λόγο, και για το τίποτα η γιατί κάποιοι την είχαν δει αλλιώς πιο άγρια και έτσι ξέρεις τώρα τα ξέρεις.» (Σ6).

3.2 Δομή και λειτουργία συνδέσμου

3.2.1 Όνομα

Το όνομα «Red Nationalists» δίνει από μόνο του ένα στίγμα, σε ελεύθερη μετάφραση από τα αγγλικά σημαίνει «Κόκκινοι Εθνικιστές», όπου «Red» το κόκκινο δηλαδή είναι το ένα από τα δύο βασικά χρώματα της ομάδας του Ολυμπιακού, το άλλο είναι το άσπρο, προσδιορίζει λοιπόν την ομάδα και όπου «Nationalists» δηλαδή εθνικιστές προσδιορίζει το πολιτικό πρόσημο του συνδέσμου. Αυτοαναφέρονται και ως «Πορφυρά Φάλαγγα», προσπαθώντας να δώσουν μία ελληνικότητα στο όνομά τους και να ξεφύγουν από τα συνηθισμένα ονόματα των οργανωμένων συνδέσμων οπαδών που συνήθως έχουν ονομασία στα αγγλικά. Το «Πορφυρό» είναι το κόκκινο και «Φάλαγγα» εννοούν την ομάδα. Κατά την στρατιωτική ορολογία η φάλαγγα είναι η παλαιότερα κατά τα αρχαία χρόνια παραλληλόγραμμη και πλέον στις μέρες μας η κατά βάθος διάταξη των στρατιωτών. Το όνομα αποτελεί ένα σχήμα οξύμωρο αν προσπαθήσει να το εξηγήσει κάποιος που δεν είναι μυημένος στον χώρο του ελληνικού αθλητισμού, που δεν ξέρει δηλαδή ότι ο Ολυμπιακός έχει σαν βασικό χρώμα το κόκκινο. Το πώς γίνεται δηλαδή να είναι και κόκκινοι και εθνικιστές. Το κόκκινο χρώμα το συναντάμε συνήθως σε κουμουνιστικές και γενικά αριστερές οργανώσεις, ενώ οι εθνικιστικές και οι ακροδεξιές χρησιμοποιούν συχνά το μαύρο. Κόκκινο βέβαια συναντάμε και στην σημαία της Ναζιστικής Γερμανίας.

3.2.2 Συγκρότηση

Πληροφορίες για τη συγκρότηση, την δομή και την γενικότερη λειτουργία των Red Nationalists αντλούμε περισσότερο από την διαδικασία των συνεντεύξεων παρά από την βιβλιογραφία ή τον διαδικτυακό και έντυπο τύπο.

Δρούσαν κυρίως διαδικτυακά και δεν αναγνωρίστηκαν ποτέ ως επίσημος και αυτόνομος σύνδεσμος, την ίδια στιγμή που η επίσημη Θύρα 7 γνώριζε για την παρουσία τους αλλά και για την δράση τους (Καντζιλιέρης, 2004· Λούκα, 2013).

Πρόκειται ουσιαστικά για μία άτυπη οπαδική συλλογικότητα με αρκετά ομιχλώδη στοιχεία όσο αφορά την ίδρυση αλλά και την λειτουργία της.

Πότε ακριβώς συγκροτήθηκαν δεν βρήκαμε πληροφορίες και δεν μας δόθηκαν και απαντήσεις με ακριβή ημερομηνία. Στην συγκεκριμένη αναζήτηση από την έρευνά μας δεν βρίσκουμε κάποια ακριβή ημερομηνία συγκρότησης ή έστω κάποια χρονιά όπως συμβαίνει σε πολλούς συνδέσμους πολλών ομάδων ανά τον κόσμο που συνήθως έχουν την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του συνδέσμου τους, αν όχι στο σήμα τους σε μία άλλη περίοπτη θέση. Σκοπός τους είναι να δείξουν – διαφημίσουν την παλαιότητά τους σε σχέση με άλλους συνδέσμους με σκοπό την καθιέρωση τους στην συνείδηση των οργανωμένων οπαδών ως δείγμα πίστης και αφοσίωσης στην ομάδα. Οπότε η συγκρότησή τους και η αρχή της λειτουργίας τους τοποθετείται κάπου μεταξύ το 2000 με 2003.

«Ακριβώς δεν γνωρίζω αλλά υπήρχαν μετά το 2000 κάπου εκεί» (Σ1).

«Δεν ξέρω ημερομηνίες και τέτοια αν με ρωτάς, 2000 κάτι ήταν, κάπου εκεί,[...]» (Σ2).

«Ε τώρα τι να σου πω ακριβώς δεν ξέρω, κάπου γύρω στο 2002 2003, κάπου εκεί μπορεί και πιο πριν» (Σ3).

«Όχι ακριβώς αλλά σίγουρα μετά το 2000 υπήρχαν,[...]» (Σ4).

«Δεν γνωρίζω ακριβώς αλλά σίγουρα μετά το 2000 [...]» (Σ5).

«Πότε ιδρύθηκαν, δεν ξέρω ακριβώς δεν είχαν ημερομηνία κάπου όπως άλλοι σύνδεσμοι αλλά θα είναι ξέρω γω το 2000 και κάπου.» (Σ6).

3.2.3 Αιτίες και λόγοι συγκρότησης

Ενδιαφέρουσες πληροφορίες παίρνουμε και από τις απαντήσεις στην ερώτηση για το ποιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέτρεξαν στη συγκρότησή τους. Παρατηρούμε ότι σημαντικό ρόλο είχε η επίκληση στα πατριωτικά αισθήματα των ήδη οργανωμένων οπαδών του Ολυμπιακού εκμεταλλευόμενοι τα γεγονότα που ήταν στην επικαιρότητα την περίοδο λίγο πριν το 2000 τα οποία επανεμφανιζόντουσαν συχνά στην επικαιρότητα της εποχής, στην οποία δεν συναντούσαμε την ροή των γεγονότων, την ταχύτητα και την διασπορά της πληροφορίας όπως την ξέρουμε σήμερα.

Η κρίση στις βραχονησίδες Ίμια το 1996, η δολοφονία του Τάσου Ισαάκ και του Σολωμού Σολωμού στις 11 και 14 Αυγούστου αντίστοιχα το 1996 στην Κύπρο, το υπάρχον εθνικό ζήτημα με την τελική ονομασία της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της

Μακεδονίας, η γενικότερη και διαχρονική άποψη που υπάρχει ανέκαθεν στην χώρα μας για την γειτονική Τουρκία που πηγάζει από τα χρόνια της τουρκοκρατίας, από την διαφορετική επικρατούσα θρησκεία των δύο λαών και από την εισβολή και κατοχή στην Βόρεια Κύπρο το 1974, είναι παράγοντες που έθρεψαν και ανέπτυξαν τον εθνικισμό εκείνη την περίοδο.

Γεγονότα που ήταν νωπά στην μνήμη των συνεντευξιαζόμενων και επηρέασαν την ιδεολογική τους κατεύθυνση καθώς εκείνη την χρονική περίοδο μεταξύ 1996 και 2000 ήταν όλοι κάτω από 30 ετών έχοντας εκπληρώσει πρόσφατα άπαντες την στρατιωτική τους θητεία. Η όλη κατάσταση ευνόησε το κόμμα της Χρυσής Αυγής που προσπαθώντας να καλλιεργήσει ένα αίσθημα ανησυχίας και ανασφάλειας στον κόσμο για τα εθνικά θέματα, βρήκε χώρο για να δημιουργήσει μικρούς πυρήνες (μικρές ομάδες) όπου μπορούσε. Οι κερκίδες ήταν ένα πρόσφορο έδαφος λόγω της νεανικότητας, της ορμής και της αφοσίωσης αυτών που τις αποτελούν, και κάνοντας την αρχή με την δημιουργία συνδέσμου οπαδών για την Εθνική Ομάδα ποδοσφαίρου την «Γαλάζια Στρατιά», κάτι που ήταν απλό σαν κίνηση καθώς η πλειοψηφία των οπαδών, οργανωμένων σε συνδέσμους και μη, έχουν συμπάθεια στις εθνικές ομάδες και υποστηρίζουν τους αγώνες τους, προσπάθησε να εισέλθει και να δημιουργήσει πυρήνες στις οργανωμένες κερκίδες οπαδών σε όσες ομάδες ήταν δυνατόν.

«[...] Υπήρχαν άτομα στην Θύρα 7 που είχαν πατριωτικά αισθήματα και σιγά σιγά υπήρχαν και περισσότεροι με τις ίδιες θέσεις, υπήρχαν κουβέντες για τους Τούρκους και για τα Ίμια και για την Κύπρο και γενικά όλα αυτά.» (Σ1).

«[...] νομίζω επειδή πίστευαν στα ίδια πράγματα συνεννοήθηκαν και αυτό ήταν έτσι ξεκίνησε, δεν έγινε κάτι το πολύ σημαντικό, αλλά γενικά όλα αυτά που μας απασχολούν, ξέρεις η φάση με τους Τούρκους, με την Κύπρο, με τον Μακεδονικό, όλα αυτά» (Σ2).

«[...] Τώρα για ποιον λόγο, ε εντάξει γενικά ότι είχε συμβεί με τα Ίμια, με τα παιδιά στην Κύπρο, όλα αυτά ξέρω γω όλα αυτά, τότε ασχολήθηκε πολύς κόσμος με αυτά τα θέματα και το ένα έφερε το άλλο» (Σ3).

«[...] δεν ξέρω γι' αυτό που με ρωτάς [...]» (Σ4).

«[...] εκεί που πάντα υπήρχε η Χρυσή Αυγή και προσπαθούσε να δημιουργήσει όπου μπορούσε μικρούς πυρήνες, το είχε καταφέρει καλά για την Εθνική Ελλάδος και από εκεί ξεκίνησε και προσπαθούσε να το κάνει και σε κάθε ομάδα, δεν είχε πολύ κόσμο τότε σαν πιο

μετά. Η όλη κατάσταση βοήθησε, τα Ίμια τα γεγονότα στην Κύπρο, ήταν κοντά και έπαιζε ρόλο» (Σ5).

«[...] Τώρα πιο γεγονός δεν ξέρω αν έγινε κάτι ακριβώς, αλλά γενικά υπήρχε ανησυχία με τους Τούρκους τότε, ξέρεις μετά τα Ίμια, μετά την Κύπρο με τους Κύπριους που σκότωσαν τότε, δεν είχαμε ασφάλεια και υπήρχε ξέρεις ανησυχία και μαζεύτηκαν πολλοί και κάπως έτσι μάλλον» (Σ6).

Για το αν ήταν αποτέλεσμα διάσπασης κάποιου άλλου συνδέσμου ή φυγής - διαγραφής κάποιων μελών, οι συνεντευξιαζόμενοι μας έκαναν σαφές ότι δεν είχε συμβεί κάτι τέτοιο, ή τουλάχιστον ότι δεν το γνώριζαν. Συλλέγουμε όμως τις σημαντικές πληροφορίες ότι οι κάποιοι συμμετέχοντες γνωριζόντουσαν από πριν και κάποιοι συμμετείχαν ήδη στον σύνδεσμο οπαδών για την εθνική ομάδα την Γαλάζια Στρατιά αλλά και ότι μαζεύτηκαν μέσω γνωριμιών και από άλλους συνδέσμους οπαδών του Ολυμπιακού χωρίς να φύγουν ή να αποσπαστούν.

«[...] Δεν νομίζω ότι υπήρχε κάποιος άλλος σύνδεσμος και τα έσπασαν όχι.» (Σ1).

«[...] Τώρα για να έφυγαν από άλλο σύνδεσμο όχι δεν ξέρω αλλά όχι.» (Σ2).

«[...] Από διάσπαση όχι όχι, πολλοί είχαν βρεθεί και από την στρατιά (σ.σ. Γαλάζια Στρατιά) στην εθνική και από στόμα σε στόμα. Κάπως έτσι.» (Σ3).

«[...] δεν ξέρω γι' αυτό που με ρωτάς, αλλά με πολλούς γνωριζόμασταν και από την εθνική από τον σύνδεσμο από το γήπεδο.» (Σ4).

«[...] Δεν νομίζω ότι δημιουργήθηκαν από αλλού.» (Σ5).

«[...] Τώρα από διάσπαση που λες όχι, αλλά μαζεύτηκαν από πολλούς συνδέσμους ξέρω και πολλά παιδιά ήταν ήδη στην Γαλάζια Στρατιά.» (Σ6).

3.2.4 Σύμβολο

Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσαν έδιναν το πιο ξεκάθαρο στίγμα της ιδεολογικής τους προτίμησης. Για την διαδικασία των συνεντεύξεων είχαμε εκτυπώσει σε ένα χαρτί τα σύμβολα – λογότυπα που αλιεύσαμε από τον ιστότοπό τους για να μας επιβεβαιώσουν την αυθεντικότητά τους.

Οι Red Nationalists είχαν ένα βασικό σύμβολο-λογότυπο το οποίο χρησιμοποιούσαν περισσότερο (βλέπε Εικόνα 1), το σύμβολο-λογότυπο απεικονίζει το κεφάλι του έφηβου από το σήμα της ομάδας του Ολυμπιακού πάνω σε ένα κέλτικο σταυρό (Celtic Cross) σε κόκκινο φόντο, πάνω στον κέλτικο σταυρό αναγράφεται το ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ Σ.Φ.Π. 1925 αποδίδοντας και λεκτικά την σύνδεση του συμβόλου με την ομάδα του Ολυμπιακού. Το είχαν και τυπωμένο σε πανό (βλέπε Εικόνα 51) για να το αναρτούν στην κερκίδα η και σε άλλες εκδηλώσεις.

Το κάθε σύμβολο-λογότυπο αντικατοπτρίζει σαν εικόνα στο περιεχόμενο του ότι αντιπροσωπεύει κάθε ομάδα ή κάθε σύνδεσμος που το χρησιμοποιεί. Συνήθως η απεικόνιση ενός συμβόλου είναι ξεκάθαρη ως προς το νόημα και την σημειολογία του και κάποιες άλλες φορές αλληγορική, απεικονίζει δηλαδή κάτι το οποίο έχει ένα κρυφό νόημα η παραπέμπει σε κάτι άλλο.

Στην περίπτωση των Red Nationalists συναντάμε και τις δύο περιπτώσεις, αν αναλύσουμε το βασικό σύμβολο-λογότυπο που χρησιμοποιούσαν (βλέπε Εικόνα 1) παρατηρούμε στο κέντρο το κεφάλι του έφηβου αθλητή που βρίσκεται στο επίσημο σήμα-λογότυπο της ομάδας του Ολυμπιακού παραπέμποντας στην ομάδα του Ολυμπιακού, το οποίο είναι τοποθετημένο πάνω σε έναν κόκκινο κέλτικο σταυρό ο οποίος είναι γνωστό σύμβολο της «λευκής ανωτερότητας».

Είχαν δημιουργήσει και άλλα λογότυπα τα οποία υπάρχουν στην σελίδα που διαχειριζόντουσαν στο διαδίκτυο (<http://rednationalist7.blogspot.com/>) που τα χρησιμοποιούσαν κυρίως διαδικτυακά, τα οποία είχαν και εκείνα με την σειρά τους κάποια αποτύπωση που παραπέμπει σε κάποιο εθνικιστικό η ναζιστικό σύμβολο (βλέπε Εικόνα 2 έως και Εικόνα 21, Εικόνα 24, Εικόνα 43, Εικόνα 48) . Πολλά είχαν την ελληνική σημαία και συνθήματα ενάντια σε άλλες πολιτικές ιδεολογίες. Υπάρχει μεγάλη ομοιότητα στα περισσότερα σύμβολα που χρησιμοποιούν με αυτά των Ναζί, παραθέτουμε στο παράρτημα εικόνες κολάζ με την αντιστοίχιση – ομοιότητα στα σύμβολα (βλέπε Εικόνα 33,34,35,36,37,38,39).

Τα σύμβολα τα είχαν και σε πανό και σε σημαίες και να αναρτούσαν συχνά στις κερκίδες αλλά και αλλού (βλέπε Εικόνα 22,23,25,49,50), τα είχαν και σε μορφή αυτοκόλλητου για να μπορούν να τα τοποθετούν μόνιμα κάπου (βλέπε Εικόνα 52).

«[...] τώρα για σύμβολα ναι αυτά, αυτά όλα ναι, είχαμε το σήμα με την σημαία και τον σταυρό και άλλα τέτοια [...]». (Σ1).

«Σύμβολα ε αυτά που είχαμε με τον σταυρό και όλα αυτά, σαν αυτά ναι.» (Σ2).

«Είχαμε ένα που ξεχωρίζαμε όπως όλοι [...]» (Σ3).

«Σύμβολά είχαμε ναι, αυτά ναι, [...]» (Σ4).

«Είχαμε σύμβολο Red Nationalists, ναι.» (Σ5).

«Ε είχαμε όπως όλοι, ναι αυτά για να ξεχωρίζουμε.» (Σ6).

3.2.5 Αναγνώριση συνδέσμου

Στα καθαρά θέματα δομής και λειτουργίας του συνδέσμου, οι Red Nationalists δεν επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος από την Θύρα 7, τους γνώριζαν όμως και δεν έμπαιναν εμπόδιο στην λειτουργία τους (Καντζιλιέρης, 2004· Λούκα, 2013), κατά τα λεγόμενα των συμμετεχόντων στις συνεντεύξεις δεν τους άφηνε η Θύρα 7 και η διοίκηση του Ολυμπιακού να γίνουν επίσημος σύνδεσμος λόγω των ξεκάθαρων πολιτικών τους προτιμήσεων.

«Από όσο ξέρω δεν ήταν αναγνωρισμένος επίσημα γιατί υπήρχε θέμα με την διοίκηση και τους άλλους συνδέσμους ότι ήταν πολιτικοποιημένος και δεν ήθελαν να προκαλούν, ήθελαν να υπάρχει μόνο ο Ολυμπιακός στο μυαλό μας και όχι τα πολιτικά. Δεν άφηναν ούτε τους άλλους (σ.σ. Αναρχικούς) να κάνουν συνδέσμους [...]» (Σ1).

«Όχι όλα αυτά θέλαμε να τα κάνουμε αλλά δεν έγιναν δεν ξέρω δεν μας άφησαν, δεν μπορούσαμε δεν ξέρω.» (Σ2).

«Όχι αλλά από όσο ξέρω το προσπαθούσαν [...]» (Σ3).

«Δεν χρειαζόμασταν κάτι τέτοιο άσε που δεν θα μας άφηναν οι «δημοκράτες», [...]» (Σ4).

«Όχι ήταν ανεπίσημα, δεν γινόταν, δεν μπορούσαν δεν μας άφηναν δεν ξέρω.» (Σ5).

«Όχι όχι δεν ήμασταν αλλά ήμασταν όλοι στην Θύρα 7 μας ήξεραν.» (Σ6).

3.2.6 Καταστατικό σύνδεσμου

Για καταστατικό λειτουργίας δεν βρίσκουμε κάποια αναφορά, ενώ δεν γνωρίζουμε και δεν μας περιέγραψαν καθόλου για το αν υπήρχαν δομές λειτουργίας του συνδέσμου όπως

διοικητικό συμβούλιο, εκλεκτική επιτροπή, για το αν γινόντουσαν γενικές συνελεύσεις, εκλογές κτλ.

«Τώρα για καταστατικό δεν ξέρω δεν είχα δει κάτι δεν νομίζω, [...]» (Σ1).

«[...]όχι τίποτα αυτά [...]» (Σ3).

«Όχι δεν ξέρω, [...]» (Σ5).

«[...] Δεν ξέρω για τέτοια καταστατικά και τέτοια, λειτουργούσαμε κανονικά.» (Σ6).

3.2.7 Μητρώο μελών

Δεν υπήρχε μητρώο μελών και γενικά κατάσταση με εγγεγραμμένα μέλη στον σύνδεσμο, ενώ δεν μας αναφέρουν κάτι για διαδικασία εγγραφής ή για κάρτες μελών. Μαζευόταν και συμμετείχαν οπαδοί οι οποίοι ήταν ήδη εγγεγραμμένοι και σε άλλους συνδέσμους του Ολυμπιακού.

«[...] αλλά μέλη ήμασταν πολλοί και γνωριζόμασταν από το γήπεδο και από άλλους συνδέσμους.» (Σ1).

«[...] όσοι ήταν γαύροι (σ.σ. Ολυμπιακοί) και εθνικιστές συμμετείχαν.» (Σ3).

«[...] είχαμε πολύ κόσμο, μέλη έχουν τα κόμματα [...]» (Σ4).

«[...] είχαμε κόσμο [...]» (Σ5).

«Μέλη πως το εννοείς με ταυτότητες και τέτοια όχι, όχι.» (Σ6).

3.2.8 Ιεραρχία

Όσο αφορά για το τι είδους ιεραρχία υπάρχει και αν υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα, αρχίζουμε να παρατηρούμε ότι ξεκαθαρίζει το τοπίο όσο αφορά την δομή του συνδέσμου. Η δομή της λειτουργίας του συνδέσμου ήταν κάθετη. Απ' ότι φαίνεται υπήρχε μια μικρή αρχηγική ομάδα που συντόνιζε την δράση τους και την παρουσία τους εντός και εκτός κερκίδας, έπαιρνε τις αποφάσεις και καθοδηγούσε τα μέλη, οργάνωνε την μεταξύ τους επικοινωνία και είχε τον σεβασμό, την αναγνώριση αλλά και την πειθαρχία από τα υπόλοιπα μέλη. Σημαντικό ρόλο στην αποδοχή της αρχηγικής ομάδας από τα μέλη είχε η παλαιότητα της συμμετοχής τους στον σύνδεσμο και όχι για π.χ. η ικανότητα ή η

διαθεσιμότητά τους σαν άτομα. Στοιχείο που μας παραπέμπει σε μία στρατιωτικού τύπου κάθετη ιεραρχία στον σύνδεσμο όπου ο παλαιότερος στρατιώτης έχει μεγαλύτερο ρόλο και λόγο στην διοίκηση ενός σχηματισμού. Στρατιωτικού τύπου ιεραρχίες συναντάμε σε ακροδεξιές ομάδες σε οποιανδήποτε έκφρασή τους.

«Υπήρχαν πάντα δύο τρεις πιο παλιοί που έκαναν κουμάντο, ξέρεις που θα βρεθούμε και πως.» (Σ1).

«Εντάξει ήταν δύο τρεις πιο παλιοί που μας μάζευαν και ασχολιόντουσαν πιο πολύ και ήξεραν πιο πολλά πράγματα, ας πούμε αρχηγοί ναι.» (Σ2).

«[...] Ε να είχαμε δύο τρεις που έκαναν κουμάντο και ακολουθούσαμε.» (Σ3).

«[...] είχαμε παλιούς και έμπειρους που κανόνιζαν.» (Σ4).

«[...] αλλά υπήρχε ένας μικρός πυρήνας που μας μάζευε και μας έλεγε τι κάνουμε, έτσι πάει υπάρχει ιεραρχία όπως είπες και εσύ σε αυτά.» (Σ5).

«Όπως παντού, είχαμε κάποιους που είχαν πιο πολύ χρόνο και ήταν και πιο παλιοί που ήταν ας πούμε αρχηγοί που λες.» (Σ6).

3.2.9 Γραφεία συνδέσμου

Συνεχίζοντας με την δομή του συνδέσμου διαπιστώσαμε ότι δεν είχαν έναν καθαρά δικό τους χώρο για να συναντιούνται αλλά χρησιμοποιούσαν συχνά σαν σημείο συνάντησης τα γραφεία της Χρυσής Αυγής στο Παγκράτι στην οδό Φιλολάου, ένα ακόμη δείγμα ότι οι Red Nationalists λειτουργούσαν υπό την σκέπη της Χρυσής Αυγής. Συχνά πραγματοποιούσαν συναντήσεις σε καφετέριες και σε πάρκα.

«Γραφεία όχι δεν είχαμε σύνδεσμο, κάποιες φορές συναντιόμασταν έξω σε καφέ για να μιλήσουμε ή να δούμε όλοι μαζί μπάλα (ποδόσφαιρο) αν παίζαμε εκτός (εκτός έδρας) ή έξω (ευρωπαϊκά παιχνίδια), κάποιες φορές βρεθήκαμε και στα γραφεία της Χρυσής Αυγής εδώ στο Παγκράτι...[...]» (Σ1).

«Όχι δεν είχαμε κάτι τέτοιο, κάνα δύο φορές είχαμε μαζευτεί στην Φιλολάου (γραφεία Χρυσής Αυγής) και σε κάνα καφέ και τα λέγαμε...[...]» (Σ2).

«Γραφεία δικά μας όχι, σε καφέ συναντιόμασταν, στο γήπεδο και σε κάποια γραφεία της Χρυσής Αυγής, συνήθως στο Παγκράτι.» (Σ3).

«Δεν χρειάζομασταν γραφεία μόνο αν υπήρχε ανάγκη να βρεθούμε βρίσκαμε χώρο.» (Σ4).

«Όχι, συναντιόμασταν είτε στο Παγκράτι στα γραφεία της Χρυσής Αυγής, είτε έξω σε πάρκο και σε κάποια καφέ, κάποιες φορές και πριν ή και μετά το γήπεδο.» (Σ5).

«Γραφεία όχι, συναντιόμασταν σε καφέ και στο Παγκράτι κάποιες φορές στα γραφεία της Χρυσής Αυγής.» (Σ6).

3.2.10 Επικοινωνία μελών

Η μεταξύ τους επικοινωνία γινόταν με τηλέφωνα και μηνύματα σε κινητό τηλέφωνο, με απευθείας δια ζώσης επικοινωνία των μελών, από στόμα σε στόμα δηλαδή και με ανακοινώσεις – καλέσματα μέσω του site <http://rednationalist7.blogspot.com/> το οποίο τώρα είναι αδρανές (βλέπε Εικόνα 28,29,30,31). Είχαν και κανάλι στο youtube το οποίο είναι και αυτό ανενεργό (βλέπε Εικόνα 32).

«[...] Συνήθως επικοινωνούσαμε με μηνύματα στο κινητό ή με το τηλέφωνο κλασικά, [...]» (Σ1).

«[...] Ε με τηλέφωνα μηνύματα και από κοντά [...]» (Σ2).

«Με τηλέφωνο και μηνύματα.» (Σ3).

«[...] Μιλούσαμε μεταξύ μας.» (Σ4).

«Επικοινωνούσαμε με τηλέφωνο με μήνυμα ή από στόμα σε στόμα γιατί ήμασταν και κάποιοι γνωστοί για χρόνια.» (Σ5).

«Τώρα κοίτα έπεφταν τηλέφωνα και μηνύματα, αλλά είχαμε και στο internet το site μας και έβγαιναν και εκεί ανακοινώσεις [...]» (Σ6).

3.2.11 Ντύσιμο

Το ντύσιμό τους δεν ήταν κάτι το πολύ διαφορετικό από αυτό που συναντάμε συνήθως στους οργανωμένους οπαδούς διάφορων συνδέσμων στις κερκίδες των γηπέδων. Κοινή μπλούζα (T-shirt) με τα σύμβολά τους και την ελληνική σημαία.

«[...] και ντύσιμο όπως όλοι t-shirt με τα σύμβολά μας και την σημαία πάντα.» (Σ1).

«Κοίτα είχαμε μπλουζάκια αλλά φοράγαμε και τα δικά μας.» (Σ2).

«[...] και ντύσιμο όπως πάντα μπλουζάκι με το σήμα.» (Σ3).

«[...] και ντύσιμο ναι.» (Σ4).

«Ντύσιμο τα δικά μας μπλουζάκια αυτά που είχαμε βγάλει.» (Σ5).

«Ντύσιμο όπως όλοι ξέρεις, τζιν και φουτεράκι με τα δικά μας, αυτά.» (Σ6).

3.2.12 Έμφυχο δυναμικό

Το έμφυχο δυναμικό που αποτελούσε τον σύνδεσμο ήταν ένα χαρακτηριστικό δείγμα της άμεσης και κάθετης σχέσης που είχαν οι Red Nationalists με την Χρυσή Αυγή με την ιδεολογική προσέγγιση περί καθαρότητας της ελληνικής φυλής να πρωτοστατεί.

Ο σύνδεσμος απαρτιζόταν μόνο από Έλληνες λευκούς πολίτες, ετεροφυλόφιλους στις σεξουαλικές προτιμήσεις και χριστιανούς ορθόδοξους στο θρήσκευμα. Δεν δεχόντουσαν κανέναν αλλοδαπό, έγχρωμο, ομοφυλόφιλο ή αμφιφυλόφιλο (bisexual) και πιστό άλλης θρησκείας για να γίνει μέλος στον σύνδεσμο και να συμμετέχει στην δράση του. Ίδια ακριβώς κριτήρια είχε και το κόμμα της Χρυσής Αυγής κατά την επιλογή των μελών του. Μικρή έως ελάχιστη ήταν και η παρουσία των γυναικών στον σύνδεσμο.

«Όχι, όχι είχαμε μόνο Έλληνες δεν είχαμε άλλους δεν τους αποδεχόμασταν αλλά ούτε και εκείνοι ερχόντουσαν σε εμάς, κάποιοι Αλβανοί που το προσπάθησαν δεν τους δεχτήκαμε, τώρα αν με ρωτάς για μαύρους οπαδούς δεν έχει γενικά η κερκίδα μας. Όπως δεν έχει και μουσουλμάνους και γενικά εβραίους και από άλλες θρησκείες. Ομοφυλόφιλους ανοιχτά δεν είχαμε κανέναν δεν έχει γενικά, και γυναίκες μία με δύο εμφανιζόντουσαν καμιά φορά.» (Σ1).

«Τίποτα από όλα αυτά τίποτα, ήμασταν μόνο Έλληνες που είχαμε κοινά πράγματα να πούμε και κοινά πράγματα που πιστεύαμε, όλα τα άλλα ήταν μακριά από μας, κάνα δύο γυναίκες υπήρχαν καμιά φορά.» (Σ2).

«Όχι όχι, τίποτα όχι, είχαμε έναν μόνο που ήταν βραζιλιάνο ή μάνα του αλλά ο πατέρας του ήταν έλληνας κανονικά. Γυναίκες κάνα δύο που και που κάποιος τις έφερνε.» (Σ3).

«Ε τώρα τι με ρωτάς; Είναι δυνατόν; Γυναίκες βλέπαμε κάποιες ναι.» (Σ4).

«Δεν είχαμε μην σου πω ψέματα, δεν τους ήξερα και όλους αλλά δεν είχαμε, δεν νομίζω. Γυναίκες είχε κάποιες αραιά και που, σταθερά όχι, θα ήταν γνωστές κάποιου.» (Σ5).

«Δεν είχαμε όχι δεν είχαμε, ξέρεις πως είναι αυτά, δεν είχαμε αλλά ούτε και αυτοί ήθελαν να έρθουν. Κάποιοι Αλβανοί ήθελαν ήταν φίλοι, αλλά ξέρεις ήταν δύσκολο, μετά βέβαια μας είπαν ότι γίνεται, αλλά γενικά δεν είχαμε. Τώρα gay μάλλον δεν έχει πουθενά στην Θύρα 7, αλλά δεν ξέρω. Γυναίκες πολύ λίγες.» (Σ6).

3.2.13 Παρουσία στην κερκίδα

Η συμπεριφορά τους στην κερκίδα στο γήπεδο, όπως συμβαίνει σχεδόν με όλους τους συνδέσμους είχε την εικόνα μίας κλειστής και συμπαγούς ομάδας. Συναντιόντουσαν πριν από τα παιχνίδια, πήγαιναν μαζί και έφευγαν μαζί από το γήπεδο σαν ομάδα και ήταν προσεκτικοί. Καθόντουσαν μαζί για να δείξουν ότι ήταν μία συμπαγής ομάδα και είχαν κάποια πανό και σημαίες με εθνικιστικά σύμβολα που αναρτούσαν (βλέπε Εικόνα 42,45,46,47) τα οποία και αυτά με την σειρά τους τα πρόσεχαν μην τους τα πάρουν που είναι μία συνηθισμένη τακτική οπαδών από αντίπαλες ομάδες.

«Όταν συνεννοούμασταν και πηγαίναμε οργανωμένοι ήμασταν πάντα μαζί και προστατεύαμε ο ένας τον άλλον, βάζαμε στα κάγκελα την ελληνική σημαία με το σήμα μας και προσέχαμε να μην μας το πάρουν, πολλές φορές είχαμε και ελληνική σημαία και αρμενίζαμε [...]» (Σ1).

«Πολλές φορές μαζί ναι, ή με τους συνδέσμους μας και μετά φεύγαμε μαζί κάπως έτσι, είχαμε κάτι πανό τα βάζαμε ναι.» (Σ2).

«Ναι μαζί όταν πηγαίναμε οργανωμένα μαζί, και φεύγαμε και μαζί, είχαμε κάτι ναι.» (Σ3).

«Μαζί για να δείξουμε ότι είμαστε ένα και δεν σπάει, είχαμε ναι αφού τα ξέρεις τι ρωτάς;» (Σ4).

«Μαζί τις πιο πολλές φορές ναι, είχαμε και κάποια πανό και σημαίες που βάζαμε και τις φυλούσαμε ναι.» (Σ5).

«Καθόμασταν ναι, καθόμασταν και με τους συνδέσμους μας, είχαμε και σημαίες ναι βάζαμε.» (Σ6).

3.2.14 Σύνθημα

Τα συνθήματα που ακούγονται στην κερκίδα από τους οργανωμένους οπαδούς μία ομάδας είναι κοινά και τα τραγουδάνε ή τα φωνάζουνε όλοι μαζί. Το ίδιο συμβαίνει και με τους οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού. Οι Red Nationalists είχαν και ένα δικό τους σύνθημα το «Θρύλος – Θρησκεία – Εθνικισμός και Βία», προσδιορίζοντας έτσι και την ομαδική και την ιδεολογική τους τοποθέτηση που παραπέμπει και σε πράξεις βίας.

«Σύνθημα είχαμε το "θρύλος, θρησκεία εθνικισμός και βία"» (Σ1).

«Ναι ναι θρύλος, θρησκεία εθνικισμός και βία» (Σ2).

«Θρύλος, θρησκεία, εθνικισμός και βία» (Σ3).

«Και σύνθημα είχαμε ναι» (Σ4).

«Ναι σύνθημα για εμάς ναι, θρύλος, θρησκεία, εθνικισμός και βία.». (Σ5).

«Είχαμε ναι.» (Σ6).

3.2.15 Συνέχεια λειτουργίας συνδέσμου

Οι Red Nationalists φαίνεται ότι δεν υπάρχουν τώρα, ότι είναι ανενεργοί. Η αναστολή θα μπορούσαμε να πούμε της δράσης τους άρχισε παράλληλα με την αναστολή της δράσης της Χρυσής Αυγής και σαν αφετηρία φαίνεται να δίνουν την δολοφονία του Παύλου Φύσσα το 2013 και την έναρξη των διώξεων προς την Χρυσή Αυγή. Κάποια μέλη τους έχουν σταματήσει την ενασχόλησή τους και κάποια άλλα συνεχίζουν σαν οργανωμένοι οπαδοί στους συνδέσμους τους ενώ δεν έχει δημιουργηθεί κάποια καινούργια εθνικιστική ομάδα από οπαδούς του Ολυμπιακού, παρά, όπως μας λένε, την δυναμική που έχει ο χώρος τους στους οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού. Όσοι οπαδοί είναι εθνικιστές συμμετέχουν σε άλλους συνδέσμους με τον σύνδεσμο των Misfits που στεγάζεται στην Καλλιθέα, να έχει αρκετούς στις τάξεις του. Οι Misfits είναι από τους μαζικότερους συνδέσμους οργανωμένων οπαδών του Ολυμπιακού με έντονη παρουσία στην κερκίδα, αρκετές είναι οι αναφορές ότι μέλη τους σχετίζονται με τον εθνικιστικό χώρο. Σαν έμβλημα έχουν μία παραποίηση του εμβλήματος των SS της ναζιστικής Γερμανίας (βλέπε Εικόνα 40 & Εικόνα 41).

«Δεν νομίζω, δεν ασχολούμαι κιόλας πλέον με αυτό, γενικά μετά την δίκη και την διάλυση της Χρυσής Αυγής έχουν σταματήσει όλα αυτά, κάποιои ασχολούνται με τους συνδέσμους τους και κάποιои έχουν φύγει.» (Σ1).

«Δεν ασχολούμαι τόσο με αυτό και τι έχει γίνει, αλλά γενικά από τότε με την Χρυσή Αυγή με την δίκη και μετά αλλά και πιο πριν έχουν κόψει λίγο αυτά έχω κόψει και εγώ, δεν νομίζω ότι υπάρχει κάτι τώρα έτσι οργανωμένο αλλά κόσμος σίγουρα υπάρχει, και σίγουρα σε πολλούς συνδέσμους Misfits π.χ.» (Σ2).

«Εγώ τώρα ασχολούμαι μόνο με το Porto Leone δεν ξέρω τι γίνεται, γενικά έχει σπάσει μετά από τις συλλήψεις και την δίκη έχει σπάσει, μετά από τότε με τον Φύσσα έχει αλλάξει το πράγμα, πολλοί και εγώ φύγαμε γιατί θα την πληρώναμε για όλους.» (Σ3).

«Δεν ξέρω να σου πω γιατί τώρα στοχοποιούνται όλοι και όλα, τι να σου πω; Εθνικιστές πάντως υπάρχουν πολλοί. Και εδώ (σ.σ. Misfits) και παντού.» (Σ4).

«Δεν ξέρω εγώ τώρα ασχολούμαι λίγο με το Porto Leone και δεν ξέρω πλέον πολλά, δεν ασχολούμαι, έφυγα και για Γερμανία ήμουν δύο χρόνια αλλά είχε αρχίσει να σπάει λίγο από το 13 και μετά, μετά την δολοφονία του Φύσσα τα κυνήγησαν όλα έψαξαν τα πάντα και πήρε πολλούς η μπάλα. Ίσως κάποιои να υπάρχουν ακόμη στους Misfits» (Σ5).

«Δεν ασχολούμαι τώρα δεν ξέρω τι υπάρχει και τι όχι δεν ασχολούμαι, δουλεύω και βλέπω πιο λίγα ματς από κοντά η τα βλέπω με τον γιο μου.» (Σ6).

3.3 Δράση

3.3.1 Αντιδράσεις στον χώρο της ίδιας κερκίδας από άλλους συνδέσμους

Στο χώρο της οργανωμένης κερκίδας υπάρχουν και πολλοί σύνδεσμοι και πολλοί οπαδοί από διαφορετικούς πολιτικούς χώρους. Σε γενικές γραμμές υπάρχει συνεννόηση που για το καλό της ομάδας παρακάμπτει τις όποιες παρεξηγήσεις δημιουργούνται μεταξύ τους, όπως θέση στην κερκίδα και τοποθέτηση πανό. Κάπως έτσι συνέβαινε και με τους Red Nationalists, υπήρχαν αντιδράσεις από άλλους οπαδούς άλλων συνδέσμων και από αντίπαλους πολιτικά οπαδούς του Ολυμπιακού, όπως αναρχικούς (antifa), αλλά δεν βρίσκουμε ότι προκλήθηκε κάτι περισσότερο από αυτό.

«Αντιδράσεις όχι δεν είχαμε κάτι φοβερό, υπήρχαν κάτι ψιλοκουβέντες αλλά ο καθένας κοιτάγε την δουλειά του και τον σύνδεσμό του και πάντα τον Ολυμπιακό» (Σ1).

«Τώρα αντιδράσεις όχι κάτι φοβερό, αυτά τα μεταξύ μας υπάρχουν αλλά τίποτα μεγάλο.» (Σ2).

«Κάποιες φορές είχαμε ναι αντιδράσεις, κάποιες φορές και από δικούς μας συνδεσμίτες που δεν γούσταραν πολιτικά και καμιά φορά από antifa αλλά όχι πολύ γενικά.» (Σ3).

«Αντιδράσεις ναι αλλά όπως σου είπα δεν σπάγαμε.» (Σ4).

«Κοίτα στην αρχή είχαμε ναι αλλά μετά που γίναμε περισσότεροι και μας υποστήριζαν και κάποιοι άλλοι σύνδεσμοι δεν είχαμε θέματα.» (Σ5).

«Είχαμε κάτι δικά μας που θα μπουν οι σημαίες τα πανό και τα λοιπά, κοίτα κάποιοι μας στραβοκοίταζαν κάποιοι όχι τόσο, εντάξει υπάρχουν αυτά.» (Σ6).

3.3.2 Αντιδράσεις στον χώρο της κερκίδας από άλλους οπαδούς

Η αντίθετη κοσμοθεωρία του εθνικισμού και του ναζισμού είναι ο διεθνισμός, ανάμεσα στους οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού συναντάμε αρκετούς που είναι κουμουνιστές και αρκετούς που είναι αναρχικοί, και οι δύο έχουν μεγάλη αντιπαλότητα με τους εθνικιστές και τους ναζιστές που δεν αναλώνεται μόνο στην επιχειρηματολογία αλλά προχωράει μέχρι και σε συμπλοκή.

Η αντιπαλότητα αυτή δεν ξεκίνησε από τον χώρο της κερκίδας, προϋπήρχε στην κοινωνία και αποτελεί ένα μεγάλο κομμάτι από την σύγχρονη ιστορία της χώρας. Απώτερος σκοπός αυτής της αντιπαλότητας στην κοινωνία είναι η «κυριαρχία», το ίδιο ισχύει σε μικρογραφία βέβαια και στην κερκίδα των οργανωμένων οπαδών του Ολυμπιακού, η «κυριαρχία», ποιος θα είναι αυτός που θα κυριαρχήσει στην κερκίδα, που θα έχει τον έλεγχο της, που θα έχει το πάνω χέρι όπως συνηθίζεται να λέγεται.

Υπήρχε ξεκάθαρα αντιπαλότητα μεταξύ των Red Nationalists και διάφορων ομάδων η ατόμων κουμουνιστών και αναρχικών για την κυριαρχία στην κερκίδα στην οποία υπήρχαν συχνά εντάσεις με αφορμή, όπως αναφέραμε και παραπάνω, την ανάρτηση κάποιου πανό με πολιτικό περιεχόμενο ή με κάποιο σύμβολο. Πολλές φορές τα επεισόδια έληγαν μετά από παρέμβαση κάποιων τρίτων συνήθως πιο «παλιών» από την Θύρα 7. Οι

εθνικιστές της Θύρας 7 και οι υποστηρικτές τους φαίνεται πως ήταν περισσότεροι και διατηρούσαν τον έλεγχο της κερκίδας.

«Είχαμε κάποια θέματα γιατί είναι εριστικοί και είναι γενικά ενάντια στις θέσεις μας και πάλι όπως έλεγα και πριν για κάτι πανό και τέτοια, ήθελαν δηλαδή να ανεβάσουν πανό για αναρχικούς που είναι μέσα (φυλακή) και είχαμε αντιδράσεις, υπήρχε γενικά μία αντιπαλότητα αλλά εμείς ήμασταν περισσότεροι στην κερκίδα» (Σ1).

«Ήμασταν αντίπαλοι όπως και να το κάνουμε, ήμασταν αντίπαλοι αλλά μόνο στα πολιτικά, στο γήπεδο δεν κάναμε πολλά γιατί είμαστε όλοι Ολυμπιακοί, μας κοιτούσαν γενικά λίγο περίεργα πάντα, τώρα στην Θύρα 7 δεν είχε πολιτικά αλλά είμαστε πιο πολλοί εμείς.» (Σ2).

«Είχαμε κόντρα αλλά δεν το αφήναμε για το γήπεδο, κάποιες φορές είχαν γίνει και κάποια στο γήπεδο στην 7, συμβαίνει ξέρεις, μας είπαν να κατεβάσουμε πανό και τέτοια τους λέγαμε και εμείς, αλλά έρχονται άλλοι και τελειώνει εκεί, λήγει, η 7 δεν έχει πολιτικά αλλά όλοι το ξέρουν ότι είμαστε πιο πολλοί.» (Σ3).

«Πως τους αντιμετωπίζαμε; Πρώτα αυτούς καλύτερα, ξέρουν, δεν ήταν πολλοί αλλά σίγουρα δεν ήταν κυρίαρχοι, ούτε καν.» (Σ4).

«Ήταν λίγοι αλλά ναι δεν θα πω ψέματα είχαμε μεγάλη αντιπαλότητα, αλλά δεν γινόταν κάτι σοβαρό, κάποια παρατράγουδα στην κερκίδα μόνο με τα πανό και τις σημαίες και τέτοια. Κυρίαρχος δεν ήταν κάποιος συγκεκριμένα αλλά ήμασταν περισσότεροι.» (Σ5).

«Όπως σου είπα είχε κάτι ψευτομαγκιές αλλά είχε λίγο νταβαντούρι, ε δεν μας ήθελαν δεν τους θέλαμε αλλά όχι πολλά πολλά δεν είχαμε γιατί ήμασταν και πιο πολλοί και έπεφταν και οι πιο παλιοί από την 7 και το κόβαμε εκεί.» (Σ6).

3.3.3 Δράση Red Nationalists και επεισόδια

Προσπαθήσαμε να μάθουμε ποια ήταν η δράση των Red Nationalists πέρα από την υποστήριξη της ομάδας κατά την διάρκεια του αγώνα στην κερκίδα, αν συμμετείχαν σε βίαια επεισόδια εντός ή εκτός γηπέδου, που, απέναντι σε ποιους και για ποιον λόγο. Όπως ήταν αναμενόμενο οι συνεντευξιαζόμενοι ήταν επιφυλακτικοί και μετρημένοι με τις απαντήσεις τους προσπαθώντας να μην αναφέρουν κάτι που θα ενοχοποιούσε τον σύνδεσμό τους, τους ίδιους και τα υπόλοιπα μέλη. Μας ανέφεραν περισσότερο για κάποια μικροεπεισόδια στην κερκίδα μεταξύ των ίδιων με άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού για

κάποια τοποθέτηση πανό, κάποιες φορές με οπαδούς αντίπαλης πολιτικής ιδεολογίας και κάποιες φορές με τις αστυνομικές δυνάμεις. Όχι κάτι ιδιαίτερο ή κάτι μεγάλο σε έκταση και σε ένταση. Ενώ δεν έλειψαν και οι αναφορές για στοχοποίησή τους ώστε να τους αναγκάσουν να εμπλακούν σε επεισόδια.

«Ποτέ σε κάτι σοβαρό, κάτι μικρά που γινόντουσαν μεταξύ μας που συμβαίνει συνέχεια, φάση που θα μπει το πανό και κάτι τέτοια, εκτός γηπέδου ποτέ [...]» (Σ1).

«Δεν έχει γίνει κάτι δυνατό σε κάτι παιχνίδια με την αστυνομία και κάτι άλλους ειδικά στο κύπελλο (αγώνες κυπέλλου με αντίπαλους οπαδούς στην κερκίδα), [...]» (Σ2).

«Επεισόδια γίνονται συνέχεια και συμμετέχουν πολλοί από παντού, εγώ δεν έχω τύχει σε πολλά αλλά να ξέρεις ότι μας έχουν και στην μπούκα γενικά ότι και να γίνει, συνήθως κάποιος λέει κάτι κάποιος πετάει κάτι και ξεκινάει η φάση, αλλά μας περιμένουν επίτηδες.» (Σ3).

«Όχι [...]» (Σ4).

«Όχι δεν συμμετείχα ποτέ, κάτι μικρά στην θύρα με τα πανό και τα λοιπά, αλλά δεν ήταν κάτι φοβερό.» (Σ5).

«Δεν έχω μπλέξει ποτέ σε επεισόδια, κάτι ψευτομαγκιές που μας έκαναν μόνο στην κερκίδα δικοί μας που δεν μας ήθελαν πολύ, antifa και έτσι αλλά τίποτα τίποτα.» (Σ6).

Δεν είχαμε αναφορές για συλλήψεις και φυλακίσεις μελών παρά μόνο για κάποιες προσαγωγές.

«Όχι δεν έχει τύχει κάτι τέτοια σε εμένα.» (Σ1).

«[...] δεν έχω πάει ποτέ μέσα για κάτι.» (Σ2).

«[...] και όχι.» (Σ4).

«Όχι ποτέ δεν έχω συλληφθεί.» (Σ5).

«Μια φορά είχαμε προσαχθεί πολλοί μαζί αλλά σε 2 με 3 ώρες μας άφησαν, τίποτα είχαν μαζέψει πολλούς επίτηδες μάλλον για να κόψουν τα επεισόδια.» (Σ6).

3.3.4 Δράση Red Nationalists και επεισόδια με την Χρυσή Αυγή

Εφόσον λοιπόν υπήρχε σχέση των μελών των Red Nationalists με την Χρυσή Αυγή, μένει να δούμε αν υπήρχε σκόπιμη συμμετοχή τους στην πρόκληση διάφορων επεισοδίων βίας μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή. Η φύση της ερώτησης που απευθύναμε στα μέλη των Red Nationalists τους έκανε να είναι αρκετά προσεκτικοί και επιφυλακτικοί στις απαντήσεις που μας έδιναν. Αρχικά επιβεβαίωσαν ότι γινόντουσαν επεισόδια στα οποία συμμετείχαν κάποια μέλη τα οποία είχαν να κάνουν με άλλους φιλάθλους του Ολυμπιακού εντός γηπέδου, με την αστυνομία εντός και εκτός γηπέδου, με αναρχικούς εκτός γηπέδου, ενώ συμμετείχαν σε επεισόδια με κυνήγι σε ξένους, ακόμη και σε ραντεβού με οπαδούς άλλων ομάδων. Όσο αφορά το τελευταίο φαίνεται ότι κάποια μέλη του συνδέσμου να συμμετείχαν σε ένα από τα πιο γνωστά ραντεβού οπαδών, αυτό στην Λεωφόρο Λαυρίου.

Ένα από τα πιο βίαια και αιματηρά επεισόδια μεταξύ οπαδών στην Ελλάδα διαδραματίστηκε την Πέμπτη 29 Μαρτίου το 2007. Ήταν ένα ραντεβού που είχε κλειστεί από την προηγούμενη μέρα μεταξύ των οργανωμένων οπαδών των ομάδων του Ολυμπιακού και του Παναθηναϊκού. Εκείνη την ημέρα είχε προγραμματιστεί να διεξαχθεί ο αγώνας μεταξύ Ολυμπιακού και Παναθηναϊκού στο βόλει γυναικών στο κλειστό γήπεδο της Παιανίας. Οι οπαδοί και των δύο ομάδων ήταν οπλισμένοι με μαχαίρια, καδρόνια, αλυσίδες κροτίδες και βόμβες μολότοφ. Σε απόσταση περίπου 3χλμ από το κλειστό γήπεδο της Παιανίας, στην διασταύρωση των οδών Σωτηρίου Χουντά και Λεωφόρο Λαυρίου συνεπλάκησαν. Τα αποτελέσματα αυτής της σύγκρουσης ήταν δεκάδες τραυματισμοί και ο θάνατος του 25 χρονών οπαδού του Παναθηναϊκού Μιχάλη Φιλόπουλου («Πόλεμος Χούλιγκαν», 2007).

Το αν υπήρχε εντολή ή καθοδήγηση για την πρόκληση διάφορων επεισοδίων βίας όπως ήταν αναμενόμενο δεν πήραμε μια ξεκάθαρη απάντηση, άφησαν την απάντηση αιωρούμενη ότι ίσως και να υπήρχε εντολή ή καθοδήγηση. Αυτό που επιβεβαιώσαμε είναι ότι υπήρχε μία αρχηγική ομάδα στους Red Nationalists οποία είχε άμεση επαφή με την Χρυσή Αυγή και ότι θα μπορούσε ενδεχόμενος να εκτελεί εντολές και αν καθοδηγείται.

«Έχουν τύχει κάποια επεισόδια, εγώ δεν ήμουν εκεί για να ξέρω τι και πως αλλά πολλές φορές άκουγα ότι είχαν να κάνουν με κυνήγι και ξύλο με αναρχικούς ή ξένους, τώρα αν δινόταν εντολή δεν το ξέρω γιατί είχαμε κάποιους αρχηγούς που έπαιρναν τις αποφάσεις και από πού τις έπαιρναν τις εντολές δεν το ξέρω, μπορεί και μόνοι τους» (Σ1).

«Σίγουρα κάτι θα υπήρχε αλλά δεν μπορώ να ξέρω, κάποιες φορές περιμέναμε στο γήπεδο κάποιους δικούς μας (Ολυμπιακούς) αλλά δεν γινόταν κάτι σοβαρό, δεν παίρναμε εμείς τις αποφάσεις, και κάποιες φορές και με την αστυνομία γιατί μας ζόριζαν και δεν μας άφηναν ενώ άφηναν άλλους να σπάνε και τέτοια.» (Σ2).

«Δεν νομίζω να έγινε κάτι τέτοιο, αλλά όχι ότι είναι και δύσκολο, αυτοί που ήταν πιο παλιοί σε εμάς ήταν αρκετά χωμένοι στην Χρυσή Αυγή, ξέρω ότι κάποιοι από εμάς ήταν σε πολλά, στην Λαυρίου, σε ραντεβού γενικά και σε τέτοια.» (Σ3).

«Όχι ποτέ.» (Σ4).

«Μου βάζεις δύσκολά τώρα, δεν ξέρω δεν είχα καταλάβει κάτι τέτοιο, κάποια επεισόδια που γινόντουσαν συμμετείχαν πολλοί από μας, εγώ όχι, συνήθως μας ειδοποιούσαν ή μας έλεγαν τι να κάνουμε και που να μαζευτούμε αυτοί που μας καθοδηγούσαν αυτός ο πυρήνας αυτή οι δυο τρεις δηλαδή. Τώρα αν τους έλεγαν και αυτούς τι να κάνουν δεν ξέρω μπορεί, μπορεί και όχι.» (Σ5).

«Τώρα μου βάζεις δύσκολα για να ξέρω, δεν μπορώ να ξέρω γιατί δεν είχα πολλά με την ηγετική έτσι ομάδα της Φάλαγγας, αυτοί ήταν πιο κοντά σε μεγάλους ξέρεις, αλλά δεν το ξέρω. Εγώ δεν είχε ποτέ κάτσει να είμαι σε κάποια επεισόδια. Πολλοί ήταν μέσα σε πολλά βέβαια ασχολούνταν πιο πολύ.» (Σ6).

Δεν υπήρχε απλώς μόνο σχέση μεταξύ μελών των Red Nationalists με την Χρυσή Αυγή αλλά και σχέση επιρροής με αυτήν. Μέλη του αρχηγικού πυρήνα των Red Nationalists ήταν στελέχη της Χρυσής Αυγής οι οποίοι έλεγχαν το οργανωτικό κομμάτι και καθοδηγούσαν τις δράσεις του συνδέσμου. Μέσω της συμμετοχής ολοένα και περισσότερων οπαδών στον σύνδεσμο προσπαθούσαν να εντάξουν κόσμο στην Χρυσή Αυγή με σκοπό να δυναμώσουν και να έχουν περισσότερα στελέχη σε πορείες και σε διάφορες εκδηλώσεις τους. Αντλήσαμε και κάποια ακόμη στοιχεία όπως ότι απαντούσαν σε προκλήσεις από οπαδούς άλλων ομάδων ή σε προκλήσεις από άλλους πολιτικούς χώρους, ότι είχαν αντιπαλότητα με την αστυνομία ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, δίνοντάς μας ένα στοιχείο ότι παλαιότερα υπήρχε ένα είδος ανοχής από την αστυνομία κατά τις δράσεις των διάφορων εθνικιστικών ομάδων όπως οι Red Nationalists και η Χρυσή Αυγή, πράγμα που άρχισε να αλλάζει τα επόμενα χρόνια ειδικά μετά την δολοφονία του φιλάθλου του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα από στέλεχος της Χρυσής Αυγής Γιώργο Ρουπακιά στις 18 Σεπτέμβρη του 2013 στο Κερατσίνι. Ήταν ένα σημείο καμπής για να

ξεκινήσει ο έλεγχος και η δίωξη στην οργάνωση Χρυσή Αυγή. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που αντλήσαμε είναι η συμμετοχή μελών των Red Nationalists σε ένα γνωστό επεισόδιο προπηλακισμού που έλαβε χώρα στον Πειραιά στο Σ.Ε.Φ. στις 9 Οκτωβρίου 2014, όπου φίλαθλοι του Ολυμπιακού προπηλάκισαν τον τότε προπονητή του Ολυμπιακού στο μπάσκετ Γιώργο Μπαρτζώκα. Ο προπηλακισμός πραγματοποιήθηκε στον χώρο του παρκινγκ κατά την επιστροφή της αποστολής της ομάδας στο Σ.Ε.Φ. μετά από μία εκτός έδρας ήττα από τον Παναθηναϊκό στο Ο.Α.Κ.Α.. Ο βαθύτερος λόγος όμως ήταν ότι ο Γιώργος Μπαρτζώκας έχει εκφράσει αρκετές φορές ανοικτά τα πολιτικά του πιστεύω τα οποία συγκλίνουν με τις απόψεις της Αριστεράς, πολλές φορές έχει αναφερθεί και στην δράση του πατέρα του, πράγματα τα οποία φαίνεται να τα γνώριζαν τα μέλη των Red Nationalists και να εκμεταλλεύτηκαν τις διαμαρτυρίες για να προπηλακίσουν τον Γιώργο Μπαρτζώκα με πρόφαση την ήττα της ομάδας τους και την διαμαρτυρία, ενώ στην πραγματικότητα υποβοηκούσε η πολιτική αντιπαλότητα.

Ο πατέρας του Γιώργου Μπαρτζώκα, ο Ανδρέας Μπαρτζώκας, υπήρξε μέλος του Κ.Κ.Ε. και αγωνιστής της Αριστεράς με αντιστασιακή δράση, φυλακίσεις και εξορίες. Είχε συλληφθεί το 1954 με την κατηγορία της κατασκοπίας, φυλακίστηκε στις Δικαστικές Φυλακές Πειραιά στην Δραπετσώνα, ήταν φυλακές υψίστης ασφαλείας γνωστές ως «Φυλακές των Βούρλων». Απέδρασε στις 17 Ιουλίου το 1955 μαζί με άλλους 26 κατά την μεγαλύτερη απόδραση πολιτικών κρατουμένων μέχρι εκείνη τη εποχή. Συνελήφθηκε ξανά και οδηγήθηκε στο στρατοδικείο. Κατά την διάρκεια της επταετούς δικτατορίας των συνταγματαρχών από το 1967 μέχρι το 1974 συνελήφθηκε εκ νέου και εξορίστηκε στην Γυάρο και στην Λέρο στο Παρθέني. Είχε στον στενό οικογενειακό και φιλικό του κύκλο, προσωπικότητες της Αριστεράς όπως ο Ηλίας Ηλιού, ο Λεωνίδας Κύρκος και ο Μίκης Θεοδωράκης (Μπορδόκας, 2022).

«Δεν το ξέρω αυτό, δεν το ξέρω, δεν νομίζω πάντως, τώρα για να δημιουργήσουν επεισόδια επίτηδες δύσκολο αλλά αν μας προκαλούσαν από άλλες ομάδες ή άλλους χώρους εμείς απαντούσαμε, και με αστυνομικούς έχει τύχει να τραβηχτούμε ειδικά τα τελευταία χρόνια.» (Σ1).

«Υπήρχαν δικοί μας που ήταν στελέχη στην Χρυσή Αυγή πιο ψηλά και στην ουσία αυτοί μας έλεγαν τι να κάνουμε, τώρα όπως σου είπα και πριν κάτι μεταξύ μας και κάτι με την αστυνομία κάποιες φορές, αλλά να το ξεκινήσουμε εμείς όχι.» (Σ2).

«Σίγουρα οι πιο παλιοί που ήταν και πιο οργανωμένοι, προσπαθούσαν να βρουν κόσμο για την Χρυσή Αυγή για πορείες και γενικά να τρέχουν, τώρα για επεισόδια δεν ξέρω, αλλά όπως σου είπα πολλοί από εμάς πήγαιναν παντού, μέχρι και τότε στον Μπαρτζώκα στο Σ.Ε.Φ. είχε από μας.» (Σ3).

«Αν εννοείς τους antifa είχαμε κόντρα δεν χρειαζόταν κάποιος να μας πει κάτι.» (Σ4).

«Θα υπήρχε ναι πιστεύω ναι αλλά για να κάνουν φασαρίες επίτηδες δεν ξέρω δεν μπορώ να πω.» (Σ5).

«Επιρροή είχαμε ναι, υπήρχε καλή σχέση μεταξύ της Φάλαγγας και της Χρυσής Αυγής αλλά εμείς δεν είχαμε επαφή με πολλά και με πολλούς, να κάνουν επεισόδια δύσκολο, βαρύ δεν έχει γίνει κάτι και να είμαι εκεί η να ακούσω κάτι δεν ξέρω κάτι δηλαδή.» (Σ6).

3.3.5 Δράση Red Nationalists και επεισόδια με τον Ολυμπιακό

Υπήρχε μία πολύ καλή σχέση μεταξύ της ηγετικής ομάδας των Red Nationalists με την διοίκηση ή με υψηλόβαθμα στελέχη της διοίκησης του Ολυμπιακού και ειδικότερα με την Π.Α.Ε. Ολυμπιακός, ενώ φαίνεται ότι είχαν ξεκάθαρη προτίμηση στην διοίκηση της Π.Α.Ε. Ολυμπιακός υπό τον Βαγγέλη Μαρινάκη. Λόγω της κάθετης ιεραρχικής δομής που υπήρχε στον σύνδεσμο οι εντολές που εκτελούσαν προερχόντουσαν από την ηγετική τους ομάδα οπότε δεν μπορούσαν να ξέρουν αν αυτές οι εντολές προερχόντουσαν μετά από εντολή ή καθοδήγηση στελεχών της διοίκησης της Π.Α.Ε. με σκοπό την πρόκληση ή την δημιουργία επεισοδίων. Δεν απέκλεισαν όμως καθόλου αυτό το ενδεχόμενο, αντιθέτως το άφησαν ανοιχτό.

«Δύσκολο να το πω αυτό ή να το ξέρω αυτό, υπήρχε σχέση με την διοίκηση του Ολυμπιακού και μάλιστα καλή από κάποια μέλη μας όπως σε πολλούς συνδέσμους αλλά να μας πουν να κάνουμε εμείς επεισόδια δεν νομίζω.» (Σ1).

«Είχαμε καλές σχέσεις με την διοίκηση και ειδικά μετά με τον Μαρινάκη πιο καλά, αλλά δεν νομίζω να μας έλεγαν να κάνουμε επεισόδια και εμείς να τα κάναμε, δεν ξέρω κάτι τέτοιο.» (Σ2).

«Αυτό είναι ακόμη πιο δύσκολο, αλλά δεν είναι απίθανο, δεν το γνωρίζω, αλλά είναι δύσκολο, ξέρω ότι υπήρχαν καλές σχέσεις, η διοίκηση με τους πιο παλιούς καταλαβαίνεις ειδικά με την Π.Α.Ε. αλλά δεν μπορώ να ξέρω, δεν μας έλεγαν κιόλας.» (Σ3).

«Όχι δεν γνωρίζω.» (Σ4).

«Όπως σου είπα και πριν αυτοί που μας έδιναν εμάς εντολές αυτή η ομάδα η αρχηγική αν το θες όπως είχαν σχέση δυνατή με την Χρυσή Αυγή έτσι είχαν και με κάποιους από την διοίκηση του Ολυμπιακού, τώρα να έγινε έτσι και πάλι δύσκολο μου φαίνεται αλλά δεν μπορείς να πεις και όχι, έτσι δεν είναι;» (Σ5).

«Να σου πω αλήθεια δεν μπορώ να το ξέρω, κοίτα δεν αποφασίζαμε εμείς για όλα, εμείς απλά μαζευόμασταν εκεί, υπήρχαν πολλά που δεν ξέραμε, σχέση καλή είχαν με την Π.Α.Ε. είχαν και με την Χρυσή Αυγή πολύ καλή, πολύ καλή ήταν χωμένοι καλά, τώρα επεισόδια δεν ξέρω για σοβαρά η μικρές φάσεις.» (Σ6).

3.4 Σχέσεις και διασυνδέσεις

3.4.1 Σχέσεις με ακροδεξιά δίκτυα στην Ελλάδα

Σε πολλές από τις οργανωμένες κερκίδες οπαδών στην Ελλάδα υπήρχαν πυρήνες ακροδεξιών, τα μέλη των Red Nationalists γνώριζαν πολλούς από αυτούς ειδικά στην Αθήνα και με πολλούς από αυτούς συνυπήρχαν όχι μόνο στην κερκίδα των οργανωμένων οπαδών της Εθνικής Ελλάδος την Γαλάζια Στρατιά αλλά και σε διάφορες εκδηλώσεις με την Χρυσή Αυγή.

«Με αντίπαλους του Ολυμπιακού δεν έχουμε σχέση γενικά, με κάποιους όμως εθνικιστές από άλλες ομάδες εδώ στην Αθήνα βρισκόμασταν πολλές φορές με την Χρυσή Αυγή ή στο γήπεδο με την εθνική σε παιχνίδια.» (Σ1).

«Με όποιους είχαμε μόνο στην Γαλάζια Στρατιά και γενικά μεταξύ μας έξω από το γήπεδο σε άλλα. » (Σ2).

«Μόνο στην εθνική άμα βρισκόμασταν αυτό μόνο ως εκεί.» (Σ3).

«Με εθνικιστές δεν έχουμε κάτι να χωρίσουμε μόνο μέσα στο γήπεδο, αυτό.» (Σ4).

«Είχαμε σχέσεις, ούτε κακές, ούτε καλές, αλλά γενικά μέσα στο γήπεδο γιατί κάποιους τους βλέπαμε έξω και αλλού, καταλαβαίνεις με την Χρυσή Αυγή. Δεν είχε τύχει κάτι μεταξύ μας πολύ σοβαρό όχι.» (Σ5).

«Ναι ναι γνωρίζομασταν λίγο πολύ, είχαμε βρεθεί και αλλού με την Χρυσή Αυγή η και στην Στρατιά (Γαλάζια). Αντιπαλότητα γήπεδο μόνο ξέρεις όταν παίζαμε αλλά εκεί μόνο εκεί.» (Σ6).

3.4.2 Σχέσεις με ακροδεξιά δίκτυα στο εξωτερικό

Το δίκτυό τους με ακροδεξιούς οπαδούς από ομάδες του εξωτερικού ήταν διευρυμένο. Είχαν πάρα πολύ καλή σχέση με τους οπαδούς του Ερυθρού Αστήρα Βελιγραδίου από την Σερβία, μιας ομάδας που οι οπαδοί της είναι αδελφοποιημένοι με αυτούς του Ολυμπιακού. Η αδελφοποίηση αυτή στηρίζεται σε κάποιους άξονες, ένας από αυτούς είναι τα ερυθρόλευκα χρώματα που χρησιμοποιούν και οι δύο ομάδες και ένας ακόμη βασικός άξονας για τους εθνικιστές είναι η κοινή θρησκεία που έχουν οι Σέρβοι με τους Έλληνες, είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι. Σε πολλές κοινές αναρτήσεις τους, σε πανό και μπλουζάκια συναντάμε την έκφραση Orthodox Brothers (μτφ: Ορθόδοξα αδέρφια). Ανάμεσα στους οργανωμένους οπαδούς του Ερυθρού Αστήρα Βελιγραδίου τους Delije (μτφ: Λεβέντες) είναι πολλοί που συμμετέχουν και είναι μέλη της σέρβικης εθνικιστικής οργάνωσης Τσέτνικς. Δεν είναι λίγες οι φορές που αμφότεροι έχουν βρεθεί να κάθονται μαζί στην κερκίδα είτε στην Ελλάδα στο γήπεδο Καραϊσκάκης είτε στην Σερβία στο Βελιγράδι στο γήπεδο Μαρακανά. Σε κάθε παιχνίδι του Ολυμπιακού πάντα θα υπάρχει αναρτημένο ένα πανό για τον Ερυθρό Αστήρα και πολλές φορές κάποια πανό με πολιτικά – εθνικιστικά μηνύματα των Σέρβων οπαδών. Είχαν σχέσεις με τους ακροδεξιούς οπαδούς της Λάτσιο που είναι γνωστοί για τα ακροδεξιά και ναζιστικά τους αισθήματα και με οργανωμένους ακροδεξιούς οπαδούς του Α.Π.Ο.Ε.Λ. από την Κύπρο πολλοί από τους οποίους είναι μέλη του Ε.ΛΑ.Μ. του εθνικιστικού κυπριακού πολιτικού κόμματος. Μία ακόμη όχι τόσο γνωστή σχέση ήταν με τους ακροδεξιούς οπαδούς της Σπαρτάκ Μόσχας στην Ρωσία τους Fratria.

«Είμαστε αδελφοποιημένοι με τον Ερυθρό Αστήρα Βελιγραδίου, έχουμε ίδια χρώματα και είμαστε και οι δύο Χριστιανοί, Orthodox Brothers που λέμε, και έχουμε πανό με τα σύμβολά τους σε κάθε αγώνα μας και έχουν και αυτοί δικό μας σε κάθε δικό τους, έχουν και αυτοί πολλούς που είναι οργανωμένοι στους Τσέτνικς. Συναντιόμαστε όταν ερχόντουσαν για κερκίδα σε κάποια παιχνίδια ή όταν πηγαίναμε εμείς στο Βελιγράδι, εγώ δεν έχω πάει ποτέ.» (Σ1).

«Είχαμε ναι με τους δικούς μας στον Ερυθρό Αστέρα (Red Star Belgrade) και είχαμε και με την Λάτσιο και τον Α.Π.Ο.Ε.Α. στην Κύπρο, κάποιον είχαν πάει σε ταξίδια και Βελιγράδι και Ρώμη ναι, και όταν ο Α.Π.Ο.Ε.Α. ερχόταν Ελλάδα στηρίζαμε πάντα.» (Σ2).

«Με τους Delije σίγουρα και με όσους οπαδούς ερχόντουσαν βρισκόμασταν μια χαρά, είχαμε και με της Λάτσιο είχαν πολλούς και εδώ φανατικούς, ταξίδι δεν μου έχει τύχει όχι.» (Σ3).

«Είχαμε με τους Dejile με τους Fratria και με τους Α.Π.Ο.Ε.Α.. Κάποιοι είχαν και με τους σκληρούς από την Λάτσιο.» (Σ4).

«Ναι είχαμε ναι, ειδικά με το Α.Π.Ο.Ε.Α. στη Κύπρο είχαν πολλούς φιλάθλους και αυτοί που ήταν μέλη στο Ε.ΛΑ.Μ., ήταν πιο κοντά μας μιλούσαμε και την ίδια γλώσσα. Είχαμε και με τους οπαδούς της Λάτσιο, και με τους Σέρβους του Ερυθρού Αστέρα. Έχει τύχει αρκετές φορές ειδικά με αυτούς του Α.Π.Ο.Ε.Α. και του Ερυθρού Αστέρα, όταν ήρθαν εδώ, και όταν πηγαίναμε εμείς έξω, εγώ δεν είχα πάει ποτέ.» (Σ5).

«Είχαμε ναι είχαμε, με τους Κύπριους από το Α.Π.Ο.Ε.Α. και με τους Delije από τον Ερυθρό Αστέρα που είμαστε και αδέρφια, βρισκόμασταν εδώ στην Αθήνα, έξω εγώ δεν είχα πάει ούτε Κύπρο είχα πάει, είχαμε και με την Λάτσιο και με την Fratria τους Ρώσους, αλλά δεν ήμουν εκεί με αυτούς ποτέ δεν τους έχω συναντήσει εγώ προσωπικά.» (Σ6).

3.4.3 Σχέσεις με Γαλάζια Στρατιά

Συμμετείχαν ενεργά στην κερκίδα με τον σύνδεσμο της εθνικής Ελλάδος την Γαλάζια Στρατιά και γενικά είχαν πάρα πολύ καλή σχέση (βλέπε Εικόνα 27).

Αφορμή για την ίδρυση του συνδέσμου Γαλάζια Στρατιά ήταν σύμφωνα με κάποια μέλη της ο αγώνας μεταξύ της Ελλάδας με την Αλβανία το 1999 όπου κάποιοι θερμόαιμοι αλβανοί φίλαθλοι έκαψαν ελληνικές σημαίες (Ψαρρά, 2012). Συστεγαζόταν στην ίδια διεύθυνση με την τοπική οργάνωση Παγκρατίου της Χρυσής Αυγής στην οδό Πατρόκλου και Αρχύτα 1, πίσω από την Πλατεία Βαρνάβα στο Παγκράτι (Ψαρράς, 2012:143), τοποθεσία στην οποία συναντιόντουσαν και τα μέλη των Red Nationalists σύμφωνα με τις συνεντεύξεις που μας έδωσαν.

Η δράση τους δεν περιορίστηκε μόνο στις κερκίδες των εθνικών ομάδων και στις αντιτουρκικές εκδηλώσεις τους, αλλά επεκτάθηκε και σε επιθέσεις γύρω από την Πλατεία

Βαρνάβα απέναντι σε μετανάστες και γενικά απέναντι σε άτομα τα οποία τα χαρακτηριστικά τους δεν ταίριαζαν με αυτά που οι ίδιοι θεωρούσαν «κατάλληλα» (Ναζί με Στολή Φιλάθλου, 2001).

Οι απόψεις για την πρώτη παρουσία της Γαλάζιας Στρατιάς στις κερκίδες δίστανται. Από κάποιους τοποθετείται στον εντός έδρας αγώνα με την Φιλανδία τον Οκτώβριο του 2000 στο Ο.Α.Κ.Α. και από κάποιους άλλους στον εντός έδρας αγώνα με την Ισπανία τον Σεπτέμβριο του 2002 στο γήπεδο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας (Καντζιλιέρης, 2004). Τον Μάρτιο του 2001 στον εντός έδρας αγώνα με την Γερμανία στο Ο.Α.Κ.Α. εμφανίστηκαν μαζικά στην κερκίδα αριθμώντας περίπου 200 άτομα, κρατούσαν σημαίες και πανό με σβάστικές και προκάλεσαν επεισόδια ξυλοδαρμού απέναντι σε δύο παιδιά δώδεκα χρονών αλβανικής καταγωγής (Προβληματισμός για τους χουλιγκανισμούς ακροδεξιών στοιχείων στα γήπεδα, 2004). Όσο αφορά τις εξωγηπεδικές τους δραστηριότητες, η πρώτη τους εμφάνιση τοποθετείται στις 20 Νοεμβρίου του 2001 όταν συγκεντρώθηκαν έξω από τα γραφεία της Ε.Π.Ο. στην Λεωφόρο Συγγρού διαμαρτυρόμενοι θέλοντας να εκφράσουν την αντίθεσή τους στην υποβολή της κοινής υποψηφιότητας που είχαν θέσει με την αντίστοιχη τουρκική ομοσπονδία ποδοσφαίρου για την συνδιοργάνωση του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου (EURO) το 2008 (Ψαρράς, 2012: 141). Μία πιο πρόσφατη εμφάνισή – επαναδραστηριοποίησή τους ήταν τον Ιούνιο του 2021 όταν έξω από τα γραφεία της Ε.Π.Ο. φωτογραφήθηκαν κρατώντας ένα πανό το οποίο έγραφε «Για Έλληνες δεν γονατίζατε ποτέ» θέλοντας ξεκάθαρα να αντιταχθούν στις εκδηλώσεις του Black Lives Matters όπου παίκτες, προπονητές και παράγοντες των ομάδων γονατίζουν πριν από την έναρξη κάθε παιχνιδιού διαμαρτυρόμενοι για τις φυλετικές διακρίσεις με σκοπό να διαδώσουν το μήνυμά τους παγκοσμίως (Μέλη της ακροδεξιάς «Γαλάζιας Στρατιάς» φωτογραφίζονται ανενόχλητα έξω από τα γραφεία της Ε.Π.Ο., 2021).

«Πηγαίναμε ναι, στηρίζαμε τον σύνδεσμο της εθνικής την Γαλάζια Στρατιά, κάναμε δυνατή κερκίδα, ήμασταν πολλοί και από τους Red Nationalists και από άλλες ομάδες και άλλοι γενικά που δεν ήταν πολλοί φανατική με τις ομάδες τους, κατέβαιναν μόνο στην εθνική.» (Σ1).

«Ναι αφού σου είπα ήμουν στην Γαλάζια Στρατιά πήγαινα ναι.» (Σ2).

«Ναι από ένα σημείο και μετά ναι στην Γαλάζια Στρατιά και ήμασταν πολλοί.» (Σ3).

«Συμμετείχα ναι.» (Σ4).

«Ναι στα εντός με την Γαλάζια Στρατιά, στα εκτός δεν είχα πάει ποτέ.» (Σ5).

«Ναι ήμουν πολλές φορές, πηγαίναμε πολλοί από εμάς πηγαίναμε, είχαμε μεγάλη κερκίδα ειδικά όταν παίζαμε στο Καραϊσκάκη είχαμε πιο μεγάλη κερκίδα και ήταν σαν να τους φιλοξενούσαμε ξέρω γω κάπως έτσι.» (Σ6).

3.4.4 Σχέσεις με σώματα ασφαλείας

Ανέκαθεν υπήρχε μία ιδιαίτερη σχέση μεταξύ ακροδεξιών ομάδων και σωμάτων ασφαλείας η οποία στην χώρα μας προϋπήρχε πριν ακόμη και από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο από την εποχή της δικτατορίας του Μεταξά και συνεχίζεται σε μικρότερο βαθμό μέχρι και τις μέρες μας.

Για παράδειγμα όσο αφορά τις Ευρωεκλογές του 2014 στατιστικά οι ένστολοι της αστυνομίας ψήφισαν Χρυσή Αυγή σε ποσοστό μεγαλύτερο από τα πανελλαδικά της αποτελέσματα (Λαμπρόπουλος, 2014).

Στα πρώτα χρόνια που ασχολούνταν με τους Red Nationalists και τον εθνικιστικό χώρο ένιωθαν πιο ελεύθερα με την παρουσία της αστυνομίας η οποία δεν τους ενοχλούσε και απολάμβαναν μία κάποια ασυλία θα λέγαμε, κατάσταση που άλλαξε με τα χρόνια όταν άρχισε να διώκεται η Χρυσή Αυγή σαν εγκληματική οργάνωση. Στους Red Nationalists δεν συμμετείχαν αστυνομικοί αλλά μόνο κάποιοι μόνιμοι στρατιωτικοί ΕΠ.ΟΠ..

«Εμείς τους θεωρούσαμε δικούς μας ανθρώπους ότι μας καταλαβαίνουν και ότι έχουμε ίδιες απόψεις, μέχρι ένα σημείο ήταν ήρεμοι μαζί μας, μετά άρχισαν να μας εχθρεύονται, τώρα αν είχαμε Nationalists που να ήταν αστυνομικοί ή σε σώματα ασφαλείας δεν ξέρω κάποιον, στην Χρυσή Αυγή πάντως είχαμε.» (Σ1).

«Δεν είχαμε κακή σχέση γενικά, κάποιες φορές μας δεν μας ενοχλούσαν, κάποιες φορές όμως μας είχαν πολύ στην κόντρα, εντολές δεν ξέρω, μέλη μας από αστυνομία όχι δεν ξέρω κάποιον, ΕΠ.ΟΠ. και μόνιμους είχε κάποιους.» (Σ2).

«Γενικά δεν είχαμε πρόβλημα, είχαμε και κάποιους στρατιωτικούς μαζί μας, ΕΠ.ΟΠ. νομίζω ή κάτι τέτοιο, δεν είχαμε πρόβλημα, σε επεισόδια και τέτοια δεν είχαμε θέμα με την αστυνομία, μετά όμως άρχισαν να μας δυσκολεύουν και αυτοί ειδικά μετά από τον Φύσσα που γενικά έκαναν ντου παντού σε συνδέσμους σε γραφεία στον δρόμο παντού, δεν ξέρω. Αρχίσαμε να είμαστε πιο πολύ σε κόντρα.» (Σ3).

«Τα σώματα ασφαλείας είναι δικά μας, είχαμε κάποιους εδώ, όπως και στην Χρυσή Αυγή, απλά μετά φοβήθηκαν και αυτοί και έκοψαν.» (Σ4).

«Τώρα με ρωτάς δύσκολα, είχαμε κάποιους που ήταν μόνιμοι και ήταν σε εμάς αλλά όχι συνέχεια, όχι αστυνομικούς, μόνιμους, αστυνομικούς είχε πιο πολύ στην Χρυσή Αυγή, αλλά μετά αραιώσαν και από εκεί.» (Σ5).

«Σε εμάς δεν είχαμε δεν ξέρω κανέναν, δεν θα είχα και πρόβλημα, κάνα δυο μόνιμους είχαμε ειδικοναμίτες καλά παιδιά.» (Σ6).

3.4.5 Σχέσεις με Εκκλησία

Ήταν όλοι τους Χριστιανοί Ορθόδοξοι και οι σχέσεις τους με την Εκκλησία ήταν κανονική σε ατομικά πλαίσια και όχι ομαδικά σαν σύνδεσμος.

«Προσωπικά ναι πηγαίνω συνέχεια σε όλα τα μυστήρια.» (Σ1).

«Κοίτα όπως όλοι, έτσι κι εγώ.» (Σ2).

«Αν εννοείς σαν οργάνωση όχι, προσωπικά ναι.» (Σ3).

«Ε ναι, ναι.» (Σ4).

«Σαν οπαδοί; Όλοι μαζί; Όχι, ο καθένας από μόνος του.» (Σ5).

«Εντάξει Χριστιανοί είμαστε όλοι, όπως όλοι.» (Σ6).

3.4.6 Σχέση με την διοίκηση του Ολυμπιακού

Σε πολλές περιπτώσεις οργανωμένων φιλάθλων φημολογείται ότι υπάρχει έμμισθη σχέση μεταξύ αυτών και των ομάδων τους με σκοπό τον έλεγχο τους και την επιρροή ή αν θέλετε καλύτερα την καθοδήγηση τους στον χειρισμό και στον έλεγχο της κερκίδας, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που ο έλεγχος αυτός μπορεί να είναι η αιτία δημιουργίας και κατεύθυνσης επεισοδίων βίας. Στην περίπτωση των Red Nationalists δεν μπορούμε να το επαληθεύσουμε αλλά και πάλι δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να ισχύει, αυτό που φαίνεται να γινόταν είναι ότι κάποιοι απασχολούνταν σε επιχειρήσεις κάποιων στελεχών της διοίκησης ώστε να μην φαίνεται η άμεση έμμισθη σχέση με την Π.Α.Ε. ή μία ακόμη πιο κλασική περίπτωση είναι η κάλυψη οικονομικά σε μετακινήσεις για εκτός έδρας παιχνίδια της ομάδας και η κάλυψη εξόδων εισιτηρίων για αγώνες της ομάδας.

«Δεν νομίζω ότι υπήρχε κάτι τέτοιο όχι.» (Σ1).

«Με μισθό είναι κάποιοι το ξέρουμε και ας μην το λένε, μπορεί να μην φαίνεται αλλά δουλεύουν σε δικές τους δουλείες για να μην φαίνεται επίσημα, αλλά να κάνουν επεισόδια δεν ξέρω δεν νομίζω.» (Σ2).

«Τι να σου πω; Έμμισθη αν εννοείς εισιτήρια μπορεί ναι, μπορεί και ταξίδια, για δουλειά κανονική δεν ξέρω.» (Σ3).

«Από όσο ξέρω όχι.» (Σ4).

«Και πάλι δεν το νομίζω δύσκολο και αυτό, αλλά υπάρχουν κάποιοι που δεν τους γνωρίζαμε και πολύ προσωπικά όπως αυτοί οι δυο τρεις που σου είπα ότι έδιναν εντολές σε εμάς, που μπορεί ναι δεν το αποκλείω αλλά και πάλι σου λέω δύσκολο.» (Σ5).

«Πολύ δύσκολα μου βάζεις, δεν το ξέρω, πολλά έχεις ακούσει και εγώ έχω ακούσει αλλά δεν ξέρω, δεν ξέρω, πολλοί δούλευαν σε δουλειές για άλλους και εκεί υπήρχαν γνωριμίες και καλές σχέσεις, γνωριζόντουσαν όλοι λίγο πολύ. Τώρα αν υπήρχε κάτι τέτοιο δεν ξέρω, όχι δεν ξέρω.» (Σ6).

4 Τέταρτο κεφάλαιο: Συμπεράσματα

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι στην προσπάθειά μας να βρούμε απαντήσεις στα θέματα στα οποία είχαμε εξ αρχής θέσει, τα οποία αφορούσαν το προφίλ, το παρελθόν και τις απόψεις των μελών, την δομή και την λειτουργία του συνδέσμου, την δράση και τέλος τις σχέσεις τους με διάφορους φορείς, ικανοποιηθήκαμε σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό από την διαδικασία της βιβλιογραφικής και διαδικτυακής αναζήτησης αλλά πολύ περισσότερο από την έρευνα μέσω των συνεντεύξεων όπου μπορέσαμε να αντλήσουμε πρωτογενές υλικό από την πηγή του φαινομένου που μελετούσαμε.

Αφού ξεπεράσαμε την αρχική δυσκολία της εύρεσης ατόμων για την πραγματοποίηση της διαδικασίας των συνεντεύξεων λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος της εργασίας, κάναμε μία αναλυτική αναφορά πάνω σε πολλά ζητήματα προσπαθώντας να παρατηρήσουμε το φαινόμενο μέσα από την οπτική τους, να το κατανοήσουμε και να εξηγήσουμε τις αιτίες της ανάπτυξής του, τον απώτερο σκοπό και στόχο του και τέλος τον αντίκτυπο που έχει στις οργανωμένες κερκίδες οπαδών και στην κοινωνία γενικότερα.

Ξεκινώντας από τις γενικές συνθήκες που επικρατούσαν κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά στην χώρα την περίοδο της άτυπης λειτουργίας του συνδέσμου των Red Nationalists, αυτές συνέπεσαν με την διεθνή οικονομική κρίση που έπληξε σε μεγάλο βαθμό την χώρα. Το δημοσιοοικονομικό πρόβλημα την εισήγαγε στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.), γεγονός που οδήγησε σε ύφεση της ποιότητας ζωής στην χώρα, σε μείωση του μέσου εισοδήματος και σε αύξηση της μετανάστευσης κυρίως νέων ανέργων σε χώρες του εξωτερικού. Παράλληλα πολλαπλασιάστηκαν και οι μεταναστευτικές ροές προς την χώρα μας κυρίως μέσω του θαλάσσιου χώρου του αιγαίου πελάγους που σαν αποτέλεσμα είχε την περαιτέρω αύξηση της ξеноφοβίας και του ρατσισμού. Όλα αυτά που είχαν σαν αποτέλεσμα την άνοδο της ακροδεξιάς στην χώρα σε όλες της τις εκφράσεις με κυριότερη την νεοναζιστική – εθνικιστική μέσω του κόμματος της Χρυσής Αυγής. Η προσπάθειά της να κινηθεί και να εισέλθει σε όλους του κοινωνικούς χώρους βρήκε χώρο και στις κερκίδες των οργανωμένων οπαδών.

Αναλύοντας το προφίλ των συμμετεχόντων στους Red Nationalists παρατηρούμε ότι ακολουθούσαν τον Ολυμπιακό από μικρή ηλικία, ότι ανήκαν και σε άλλους συνδέσμους του Ολυμπιακού από όπου πρωτοξεκίνησαν, καταγόντουσαν από μικρομεσαίες

οικογένειες και δεν είχαν ιδιαίτερη μόρφωση, ενώ δραστηροποιούνται σε χαμηλά αμειβόμενες κυρίως χειρονακτικές εργασίες βιώνουν ένα αβέβαιο επαγγελματικό μέλλον και βίωσαν τον αντίκτυπο της οικονομικής κρίσης. Όταν συμμετείχαν στον σύνδεσμο είχαν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και ήταν όλοι κατά μέσο όρο τριάντα ετών. Πήγαιναν πολύ συχνά στο γήπεδο και τους άρεσε να παρακολουθούν περισσότερο το ποδόσφαιρο. Δεν είχαν κάποια ιδιαίτερη σχέση με την ακροδεξιά, τοποθετούνταν πολιτικά στον ευρύτερο χώρο της δεξιάς με τους περισσότερους να βρίσκονται πολύ κοντά στον κόμμα ΛΑ.Ο.Σ. του Γιώργου Καρατζαφέρη που όπως φαίνεται ήταν το πρώτο σκαλοπάτι της αφετηρίας ώστε να ενταχθούν μετά σε κάτι πιο ακραίο όπως η Χρυσή Αυγή. Αυτοπροσδιορίζονται ως πατριώτες δίνοντας έμφαση στην αδιαμφισβήτητη αγάπη για την πατρίδα και στην ανησυχία τους για τα εθνικά θέματα και το μεταναστευτικό. Η ενασχόλησή τους με τους Red Nationalists τους άνοιξε τον δρόμο να ενταχθούν στην Χρυσή Αυγή. Παράλληλα συμμετείχαν και στον σύνδεσμο φίλων εθνικής Ελλάδος την Γαλάζια Στρατιά. Είχαν αναπτύξει σχέσεις και με άλλους ακροδεξιούς φιλάθλους ειδικά από το εξωτερικό. Συμφωνούσαν με τις περισσότερες θέσεις και απόψεις της Χρυσής Αυγής, συμμετείχαν σε διάφορες εκδηλώσεις της και είχαν έρθει αρκετές φορές σε επαφή με τα ηγετικά της στελέχη. Δεν είχαν καλή άποψη και έβλεπαν με σκεπτικισμό τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους (bisexual) και τους άλλης θρησκείας ποδοσφαιριστές στην ομάδα εκφράζοντας έτσι και επιβεβαιώνοντας την θέση που έχουν οι εθνικιστές - ναζιστές για τους πολίτες με διαφορετικό ερωτικό και θρησκευτικό προσδιορισμό. Είχαν συμπάθεια στον ιδιοκτήτη της Π.Α.Ε. Ολυμπιακός τον Βαγγέλη Μαρινάκη κυρίως για πολιτικούς λόγους. Είχαν καλή σχέση με την Εκκλησία.

Στην περίπτωση μας όσο αφορά τους Red Nationalists αυτοί κατηγοριοποιούνται σε Ultras, βάση της ιταλικής διάκρισης, εφόσον σε αυτούς διακρίνουμε και πάθος και αφοσίωση στην ομάδα αλλά και έντονο πολιτικό εθνικιστικό ακτιβισμό. Κατηγοριοποιώντας τους με την τυπολογία ιδεοτύπων του Richard Giulianotti θα τους κατατάξουμε σε Ακόλουθους (Followers) γιατί ενώ είναι θιασώτες της ομάδας τους του Ολυμπιακού είναι ταυτόχρονα συναισθηματικά συνδεδεμένοι και με μία άλλη ομάδα με πολιτικό όμως χαρακτήρα.

Είναι «κομάντος» όπως κατηγοριοποιεί ο Μπρομπερζέ αφού είναι ομάδα νεαρών οπαδών που την βρίσκουμε στο πέταλο των γηπέδων και τέλος είναι Χούλιγκανς (Hools) όπως λέει και ο Hourcade γιατί είναι περισσότερο επικεντρωμένοι στην βία.

Μία πρώτη κομβική ημερομηνία που οι περισσότεροι είχαν σαν κοινή αναφορά είναι το έτος 1996 όπου η κρίση στα Ίμια και οι δολοφονίες του Τάσου Ισαάκ και του Σολωμού Σολωμού στην Κύπρο, συνέβαλαν σημαντικά στην διαμόρφωση της εθνικής και πολιτικής συνείδησής τους και της ιδεολογικής τους κατεύθυνσης. Κομβική χρονιά στην πορεία για την άνοδο της ακροδεξιάς στην Ελλάδα, που μέσω των εθνικών κρίσεων διευκολύνεται ώστε να διεγείρει το εθνικό και πατριωτικό αίσθημα και να απλωθεί σε μεγαλύτερο ακροατήριο.

Όσο αφορά την δομή και την λειτουργία τους σαν σύνδεσμος εδώ παρατηρούμε ότι είχαν κάθετη δομή λειτουργίας με αρχηγικό πυρήνα, επικοινωνούσαν μέσω τηλεφώνου και μέσω διαδικτύου και χρησιμοποιούσαν ναζιστικά σύμβολα και στις σημαίες και στα πανό τους. Κάποια στοιχεία που αναδείξαμε μέσα από την διαδικασία της έρευνας είναι ότι ο σύνδεσμος δεν έχει καταστατικό λειτουργίας, δεν υπήρχε διαδικασία εκλογών για ανάδειξη διοικητικού συμβουλίου και εξελεγκτικής επιτροπής, δεν υπήρχε μητρώο μελών, δεν ήταν επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος από την Θύρα 7 και δεν είχαν δικά τους γραφεία. Συναντιόντουσαν τις περισσότερες φορές σε κάποια τοπικά γραφεία της Χρυσής Αυγής. Ως εκ τούτου από τα στοιχεία που συλλέξαμε προκύπτει ότι οι Red Nationalists δεν ήταν σύνδεσμος, ήταν μία άτυπη συλλογικότητα οπαδών. Δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν σύνδεσμος αλλά πιο πολύ σαν παρέα, σαν ομάδα η σαν κομμάτι κάποιου μεγαλύτερου δικτύου. Όντας όλοι μέλη της Χρυσής Αυγής και μη έχοντας ουσιαστικό λόγο στον τρόπο λειτουργίας του συνδέσμου λόγω της κάθετης στρατιωτικού τύπου δομής λειτουργίας που υπήρχε διακρίνεται ότι ήταν το μακρύ χέρι της Χρυσής Αυγής στους φιλάθλους του Ολυμπιακού, είναι μία ακόμη προσπάθεια διείσδυσης σε κοινό λόγω της μαζικότητας της κερκίδας στον αθλητισμό και ειδικότερα στο ποδοσφαίρου.

Δεν είχαν ιδιαίτερη επιρροή στον κόσμο της οργανωμένης κερκίδας του Ολυμπιακού και αυτό συνέβαινε για δύο λόγους, ο πρώτος είναι διότι πολλοί οργανωμένοι οπαδοί του Ολυμπιακού παρότι είχαν πλήρη ταύτιση με τους Red Nationalists δεν ήθελαν να αφήσουν τον σύνδεσμο στον οποίο ανήκαν και ήταν αφοσιωμένοι και ο δεύτερος λόγος ήταν ότι υπήρχαν πολλοί οπαδοί που είχαν ήδη συνταχθεί με την Χρυσή Αυγή και δεν χρειαζόντουσαν να ενταχθούν σε κάποιον σύνδεσμο με παρόμοια ιδεολογική κατεύθυνση. Ενώ συμφωνούσαν με την γενικότερη πολιτική θέση του «No Politica» που είχε υιοθετηθεί από την διοίκηση αλλά και από τους οπαδούς, οι ίδιοι ήταν έντονα

πολιτικοποιημένοι και κομματικοποιημένοι και δεν ήθελαν κάποια άλλη πολιτική έκφραση να αναδυθεί στην κερκίδα.

Όσο αφορά την δράση τους, εκτός από την συμμετοχή τους στην κερκίδα των οργανωμένων οπαδών, δεν είχαν κάποιες ιδιαίτερες οργανωμένες εμπλοκές σε επεισόδια βίας σαν Red Nationalists, φαίνεται όμως ότι συμμετείχαν μεμονωμένα άτομα από τον σύνδεσμο σε διάφορα επεισόδια που σε κάποια είχαν δώσει και πολιτικό πρόσημο.

Συμμετείχαν σε πολλές εκδηλώσεις της Χρυσής Αυγής μεμονωμένα πάντα και γενικά δεν παραδέχτηκαν κάποια ακραία πράξη στην οποία είχαν ανάμειξη είτε σαν μέλη των Red Nationalists είτε σαν μέλη της Χρυσής Αυγής.

Μία δεύτερη κομβική ημερομηνία για τους Red Nationalists αλλά και για την ακροδεξιά στην μορφή που την εξέφραζε η Χρυσή Αυγή ήταν ο Σεπτέμβρης του 2013 όταν δολοφονήθηκε από μέλος της Χρυσής Αυγής ο οπαδός του Ολυμπιακού Παύλος Φύσσας. Τότε ξεκίνησε η αντίστροφη μέτρηση για την ποινική δίωξη της Χρυσής Αυγής σαν εγκληματική οργάνωση. Το κόμμα ξεκίνησε να καταρρέει και μαζί του άρχισαν να καταρρέουν όλα τα κομμάτια και όλοι οι πυρήνες που το στήριζαν η που υπήρχαν και λειτουργούσαν λόγω του κόμματος και υπό την σκέπη του. Κάπου εκεί άρχισε να υπολειτουργεί και ο άτυπος σύνδεσμος των Red Nationalists. Ο συνολικός κύκλος λειτουργίας του συνδέσμου φαίνεται να αρχίζει κάπου μεταξύ του 2001 με 2003 και να κλείνει κάπου μετά από το 2014. Δεν άφησε μεγάλο αποτύπωμα στην οργανωμένη κερκίδα οπαδών του Ολυμπιακού, πολλά μέλη του συνέχισαν να βρίσκονται στον εθνικιστικό χώρο και όσοι παρέμειναν στον χώρο των οργανωμένων οπαδών επέστρεψαν τους συνδέσμους που αρχικά είχαν ξεκινήσει ενώ πολλοί βρήκαν καταφύγιο σε συνδέσμους που υπάρχουν ακόμη πυρήνες εθνικιστών.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνικές βιβλιογραφικές αναφορές:

Βαφέας, Ν., Κοταρίδης, Ν. (2015). «Το φαινόμενο της ποδοσφαιρικής βίας στην Ελλάδα (1974-2004). Μια ποσοτική κοινωνιολογική διερεύνηση». Στο Γ. Ζαϊμάκης και Ε. Φουρναράκη (επιμ.). *Κοινωνία και αθλητισμός στην Ελλάδα. Κοινωνιολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Γαλάζιο... «no politica» από τη θύρα 7 με «άρωμα» Μαρινάκη (Photos). (2019, 24 Ιανουαρίου). documentonews.gr. Ανακτήθηκε 19 Δεκεμβρίου 2023 από <https://www.documentonews.gr/article/galazio-no-politica-apo-th-thyra-7-me-arwma-marinakh-photos/>

Διαμαντής, Γ. (2022). *Πάυλος Φύσσας: Το Χρονικό της Δολοφονίας του από την Χρυσή Αυγή*. in.gr. Ανακτήθηκε 13 Μαρτίου, 2024 από <https://www.in.gr/2022/09/18/istoriko-arxeio/paylos-fyssas-xroniko-tis-dolofonias-tou-apo-tin-xrysi-aygi/>

Ελευθεράτος, Δ. (2010). Η βία των χούλιγκαν και ο θεσμικός χουλιγκανισμός. Στο *Θρησκευόμενοι Κόκκινοι Επιστήμονες. Οπαδική βία και άλλες πτυχές της βίας στον αθλητισμό*. (σσ. 45-60). Αθήνα: Νόβολι.

Ζαϊμάκης, Γ. (2015). Θεωρητικά Ρεύματα και Προσεγγίσεις στην Κοινωνιολογία του Αθλητισμού. Στο Γ. Ζαϊμάκης και Ε. Φουρναράκη (Επιμ.), *Κοινωνία και Αθλητισμός στην Ελλάδα: Κοινωνιολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Ζαϊμάκης, Γ. (2017). *Συλλογική ταυτότητα, νεολαία και οπαδισμός: Η ανάδυση των «Θυρών» οργανωμένων οπαδών στην Ελλάδα την περίοδο της μεταπολίτευσης*. Ηράκλειο: Αδημοσίευτο κείμενο.

Ζαϊμάκης, Γ. (2020). *Ζητήματα μεθοδολογίας και έρευνας στη μελέτη του αθλητισμού*. Διδακτικό υλικό Θεματικής Ενότητας «Κοινωνιολογία και Ανθρωπολογία του Αθλητισμού» (ΑΣΚ 51). Πάτρα: ΕΑΠ.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

- Τσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Doi: <http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-473>
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική.
- Καλύβας, Σ. & Μαραντζίδης, Ν. (2016). *Εμφύλια Πάθη. 23+2 νέες Ερωτήσεις και Απαντήσεις για τον Εμφύλιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Καντζιλιέρης, Γ. (2004, 21 Νοεμβρίου). Πυρήνες φασιστοειδών στα ελληνικά γήπεδα. Ριζοσπάστης, Ένθετη έκδοση: «7 μέρες μαζί», σελ. 14.
- Καντζιλιέρης, Γ. (2004, 28 Νοεμβρίου). Η «Γαλάζια Στρατιά» αυτοαποκαλύπτεται. Ριζοσπάστης, Ένθετη έκδοση: «7 μέρες μαζί», σελ. 15.
- Καράγιωργας, Γ. (2003). *Από τον Ιδέα στο Πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιωλκός.
- Κοινοβουλευτική Θητεία Βουλευτών Από τη Μεταπολίτευση ως Σήμερα. (2024, 15 Μαΐου). Ανακτήθηκε 15 Μαΐου, 2024, από <https://www.hellenicparliament.gr/Vouleftes/Diatelesantes-Vouleftes-Apo-Ti-Metapolitefsi-Os-Simera/?MpId=23100692-c53f-471a-be1a-298408b53a94>
- Κωστίδης, Ν. (2019, 3 Μαρτίου). Το «No Politica» του Ολυμπιακού Μπάζει από... Δεξιά. ethnos.gr. Ανακτήθηκε 19 Δεκεμβρίου 2023 από <https://www.ethnos.gr/sports/article/24723/tonopoliticoyolyc2b5piakoyc2b5pazeiapodexia>
- Λαμπρόπουλος, Β. (2014, 26 Μαΐου). Άνω του 50% των αστυνομικών ψήφισε Χρυσή Αυγή!. *ΤΟ ΒΗΜΑ*. Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.tovima.gr/2014/05/26/society/anw-toy-50-twn-astynomikwn-psifise-xrysi-aygi/>
- Λέκκας, Π. (2011). *Η εθνικιστική ιδεολογία: πέντε υποθέσεις εργασίας στην ιστορική κοινωνιολογία*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Λιάκος, Α. (2019). *Ο Ελληνικός 20ός Αιώνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πόλις.

Λούκα, Μ. (2013, 9 Ιουλίου). Η Ακροδεξιά της Εξέδρας. *BHMAgazino*. Ανακτήθηκε 20 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.tovima.gr/2013/07/09/vimagazino/i-akrodeksia-tis-eksedras/>

Μαραγκίδου, Μ. (2018, 22 Φεβρουαρίου). Ακροδεξιά και εξέδρα: Η περίπτωση του Π.Α.Ο.Κ.. *VICE*. Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου 2024 από <https://www.vice.com/el/article/ywqqgk/akrode3ia-kai-e3edra-h-periptwsh-toy-paok>

Μαραγκίδου, Μ. (2018, 23 Φεβρουαρίου). Ακροδεξιά και εξέδρα: Η περίπτωση του Ολυμπιακού. *VICE*. Ανακτήθηκε 11 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.vice.com/el/article/7x773y/akrode3ia-kai-e3edra-h-periptwsh-toy-olympiakoy>

Μαστρογιαννάκης Δ. (2017). «Η εξέλιξη του χουλιγκανισμού στην Ευρώπη και στην Ελλάδα». Θεσσαλονίκη: Αδημοσίευτο κείμενο εργασίας.

Μέλη της ακροδεξιάς «Γαλάζιας Στρατιάς» φωτογραφίζονται ανενόχλητα έξω από τα γραφεία της Ε.Π.Ο.. (2021, 21 Ιουνίου). *in.gr*. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου, 2024, από <https://www.in.gr/2021/06/14/greece/meli-tis-akrodeksias-galazia-stratia-fotografizontai-anenoxlita-ekso-apo-ta-grafeia-tis-epo/>

Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

Μπογιόπουλος, Ν. & Μηλάκας, Δ. (2016). *Ποδόσφαιρο. Μια θρησκεία χωρίς απίστευτους*. Αθήνα: ΚΨΜ.

Μπορδόκας, Κ. (2022, 19 Ιουνίου). Ανδρέας Μπαρτζώκας : Ο «κόκκινος πρωταθλητής» της Αριστεράς. *tnxs.gr*. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου, 2024, από <https://tvxs.gr/istoria/andreas-mpartzokas-o-kokkinos-protathlitis-tis-aristeras/>

Ναζί με Στολή Φιλάθλου. (2001, 21 Νοεμβρίου). *iospress.gr*. Ανακτήθηκε 9 Ιανουαρίου, 2024, από <http://www.iospress.gr/mikro2001/mikro20011201.htm>

Ο «Κόκκινος» Καπετάνιος. (2010, 30 Μαΐου). Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 15 Μαΐου, 2024 από <https://www.protothema.gr/sports/article/70156/o-kokkinos-kapetanios>

Πόλεμος Χούλιγκαν. (2007, 30 Μαρτίου). «Πόλεμος Χούλιγκαν». Τα Νέα. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου, 2024, από <https://www.tanea.gr/2007/03/30/greece/polemos-xoyligkan/>

Προβληματισμός για τους χουλιγκανισμούς ακροδεξιών στοιχείων στα γήπεδα. (2004, 7 Σεπτεμβρίου). *in.gr*. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου, 2024, από <https://web.archive.org/web/20170209124808/http://news.in.gr/greece/article/?aid=564653>

Τσούμας, Θ. (2016). *Η Γυμναστική στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Από τις Σωμασκήες στη Σωματική Αγωγή (1834-1936)*. Πάτρα: Opportuna.

Χρήστος, Θ. Πέτρος Σωκρ. Κόκκαλης (18. 9. 1896 - 15. 1. 1962). Κορυφαίος Ιατρός με Ανθρωπιστικές Ευαισθησίες και Κοινωνικό Όραμα. Ανακτήθηκε 13 Μαΐου, 2024, από <https://www.kokkalisfoundation.gr/petros-kokkalis>

Ψαρράς, Δ. (2012). *Η Μαύρη Βίβλος της Χρυσής Αυγής*. Αθήνα: Εκδόσεις Πόλις.

Ψαρρά, Μ. (2012, 23 Μαΐου). «Μπάλα» στα γήπεδα παίζει η Χρυσή Αυγή. *ethnos.gr*. Ανακτήθηκε 4 Ιανουαρίου, 2024, από <https://web.archive.org/web/20120523101550/http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63659429>

Ξενόγλωσσες βιβλιογραφικές αναφορές:

Beissinger, Mark. (2002). *Nationalist Mobilization and the Collapse of the Soviet State*. Cambridge: Cambridge University Press.

Giulianotti, R. (2002). Supporters, followers, fans, and flaneurs: A taxonomy of spectator identities in football. *Journal of Sport & Social Issues*, 26(1): 25-46.

Hourcade, H. (2013). Ultras και αναπλάσεις γηπέδων στη Γαλλία. Στο Γ. Ζαϊμάκης και Ν. Κοταρίδης (Επιμ.), *Ποδόσφαιρο και κοινότητες οπαδών. Αντιπαλότητες και πολιτικές της ταυτότητας*. (σσ. 91-98). Αθήνα: Πλέθρον.

Kitsikis, D. (1971). Le nationalisme. *Etudes internationales*, vol 2, No 3, p. 347-370.

Kohn, H. (2024). Nationalism. *Encyclopedia Britannica*. Ανακτήθηκε 9 Ιανουαρίου, 2024, από <https://www.britannica.com/topic/nationalism>

Mylonas, H. & Tudor, M. (2021). Nationalism: What We Know and What We Still Need to Know. *Annual Review of Political Science*. Vol. 24 (1): 109–132. doi:10.1146/annurev-polisci-041719-101841.

- Peckham, R. S. (2001). National Histories, Natural States: Nationalism and the Politics of Place in Greece. London: I. B. Tauris & Co Ltd.
- Triandafyllidou, A. (1998). National identity and the “other.” *Ethnic and Racial Studies*, 21(4), 593–612. <https://doi.org/10.1080/014198798329784>
- Zaimakis, Y. (2016). Football fan culture and politics in modern Greece: the process of fandom radicalization during the austerity era. *Soccer and Society*, Vol 19, No. 2, pp. 252-270. Doi: 10.1080/15660970.2016.1171214
- Zawadski, P. (1999). Εθνικισμός. Στο Ε. De Waresquiel (Επιμ.), *Ο Αιώνας των Ανατροπών* (σσ. 160-163). Αθήνα: Εκδόσεις Οξύ.

Παράρτημα Α: «Οδηγός Συνέντευξης»

Κοινωνικό προφίλ

Ηλικία:

Μορφωτικό επίπεδο:

Επάγγελμα:

Οικογενειακή κατάσταση:

1. Πόσα χρόνια ακολουθείς τον Ολυμπιακό; Είσαι τώρα ή ήσουν ποτέ οργανωμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών; Αν ναι σε ποιόν;
2. Πόσο συχνά πηγαίνεις γήπεδο; Ακολουθείς τον Ολυμπιακό σε όλα τα αθλήματα; Ποιο άθλημα σου αρέσει να παρακολουθείς περισσότερο;
3. Τι ήταν ή τι είναι οι Red Nationalists;
4. Γνωρίζεις πότε ιδρύθηκαν και πιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέδραμαν σε αυτό; Δημιουργήθηκαν μετά από διάσπαση κάποιου άλλου συνδέσμου ή από την φυγή – διαγραφή κάποιον μελών ή από κάτι άλλο;
5. Είναι επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος; Έχει καταστατικό και δομές λειτουργίας; Υπάρχουν εγγεγραμμένα μέλη; Τι είδους ιεραρχία υπάρχει; Υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα;
6. Υπήρχαν γραφεία; Συναντιόσασταν κάπου; Με ποιον τρόπο επικοινωνούσατε; Είχατε σύμβολα; Κάποιο από αυτά εδώ; Είχατε κάποιο κοινό ντύσιμο;
7. Στην κερκίδα στο γήπεδο καθόσασταν μαζί; Είχατε κάποια πανό ή σημαίες που αναρτούσατε ή ανεμίζατε; Κάποιο σύνθημα; Είχατε αντιδράσεις από άλλους συνδέσμους ή από άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού;
8. Είχατε αλλοδαπούς π.χ. Αλβανούς ή άλλης εθνικότητας στους Red Nationalists; Είχατε οπαδούς άλλης φυλής π.χ. έγχρωμους; Είχατε ομοφυλόφιλους ή αμφιφυλόφιλους (bisexual) ή αλλόθρησκους; Είχατε γυναίκες;
9. Πότε και πως εντάχθηκες στους Red Nationalists; Τι σε έκανε να ενταχθείς; Υπήρχε κάποιος ή κάποιοι που σε προσέγγισαν; Ήσουν ήδη μέλος σε κάποιον άλλον σύνδεσμο εκείνη την περίοδο; Αν ναι συνέχισες να είσαι και μετά;

10. Είχες σχέση με τον εθνικισμό ή τον ναζισμό πριν ενταχθείς στους Red Nationalists; Αν ψήφιζες τι ψήφιζες πριν ενταχθείς και αν ξέρεις, τι ψήφιζαν οι γονείς σου ή και η οικογένειά σου γενικότερα; Είχαν στο κοντινό σου οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον εθνικιστικές απόψεις; Θεωρείς ότι είσαι εθνικιστής ή ναζιστής;
11. Έγινες μέλος της Χρυσής Αυγής; Αν ναι πότε εντάχθηκες και τι σε έκανε να το θέλεις; Αν όχι γιατί;
12. Συμφωνούσες με όλες τις θέσεις της Χρυσής Αυγής; Υπήρχε κάτι που συμφωνούσες περισσότερο ή κάτι που δεν συμφωνούσες καθόλου; Συμμετείχες σε εκδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις και γενικά σε διαδικασίες της Χρυσής Αυγής;
13. Συναντήθηκες ποτέ με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής; Αν ναι υπό ποιες συνθήκες και πού;
14. Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσατε στους Red Nationalists αλλά και στην Χρυσή Αυγή, γνωρίζεις τι εκπροσωπούν και τι συμβολίζουν αλλά και τι σχέση έχουν με την ιστορία της χώρας μας;
15. Ποια είναι η άποψή σου για την συμμετοχή των αλλοδαπών, των ομοφυλόφιλων ή αμφιφυλόφιλων (bisexual) ή των αλλόθρησκων παιχτών στην ομάδα;
16. Συμμετείχες ποτέ σε επεισόδια εντός ή εκτός γηπέδου με τους Red Nationalists; Αν ναι θέλεις να μας πεις πού, απέναντι σε ποιους, ποιος τα ξεκίνησε και για ποιον λόγο αυτά έγιναν; Έχεις προσαχθεί ή συλληφθεί ποτέ;
17. Πώς αντιμετωπίζατε τους αναρχικούς και τους κομμουνιστές οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού, και πώς σας αντιμετώπιζαν εκείνοι; Υπήρχε αντιπαλότητα; Ποιος ήταν κυρίαρχος στην κερκίδα της Θύρας 7;
18. Πώς χαρακτηρίζεις το γεγονός ότι μετά την δολοφονία του οπαδού του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι τον Σεπτέμβριο του 2013, οι περισσότεροι οργανωμένοι οπαδοί από άλλες ομάδες έβγαλαν ανακοίνωση καταδικάζοντας τον δολοφόνο ενώ η επίσημη Θύρα 7 όχι;
19. Εφόσον υπήρχε σχέση μεταξύ των Red Nationalists και της Χρυσής Αυγής. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός

- και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή;
20. Πιστεύεις ότι υπήρχε σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists από την Χρυσή Αυγή με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;
21. Εφόσον υπάρχει σχέση μεταξύ των Red Nationalists και του Ολυμπιακού. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από κάποιο διοικητικό στέλεχος του Ολυμπιακού;
22. Πιστεύεις ότι υπήρχε έμμεσθη σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists και της διοίκησης του Ολυμπιακού με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;
23. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ελλάδα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα;
24. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ευρώπη ή στον κόσμο γενικότερα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα; Επίσης αν ναι ταξιδεύατε εκτός Ελλάδος για να συναντηθείτε;
25. Συμμετείχατε στην κερκίδα της εθνικής Ελλάδος στα παιχνίδια που έδινε; Είχατε σχέσεις ή ήσασταν μέλη στην Γαλάζια Στρατιά;
26. Με την αστυνομία και με τα σώματα ασφαλείας γενικά τι σχέση είχατε; Υπήρχαν μέλη σας από αυτόν τον χώρο; Με την Εκκλησία είχατε σχέσεις;
27. Με την ανάρτηση του πανό NO POLITICA και με όλο αυτό το ζήτημα των οργανωμένων οπαδών της Θύρας 7 ότι δεν ασχολούμαστε με τα πολιτικά αλλά μόνο με τον Ολυμπιακό συμφωνείς;
28. Ποιος πρόεδρος πιστεύεις ότι έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό και ήταν καλύτερος για τους Red Nationalists και γιατί; Ο Σωκράτης Κόκκαλης, ο Βαγγέλης Μαρινάκης ή οι αδερφοί Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος;
29. Υπάρχουν ακόμη οι Red Nationalists; Αν ναι έχουν παρουσία και δράση; Αν όχι τι συνέβη και που εντάχθηκαν μετά; Εντάχθηκαν σε κάποια άλλη εθνικιστική ομάδα

ή σε κάποιον σύνδεσμο; Τι υπάρχει τώρα όσο αφορά τον χώρο των εθνικιστών και των οπαδών του Ολυμπιακού;

30. Εσύ συνεχίζεις στον εθνικιστικό χώρο; Αν ναι τι είναι αυτό που σε κρατάει ακόμη;
Αν όχι τι είναι αυτό που σε έκανε να φύγεις και πότε έφυγες;

Παράρτημα Β: «Έντυπο Συγκατάθεσης»

ΕΝΤΥΠΟ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Αθλητικές Σπουδές: Κοινωνιολογία, Ιστορία, Ανθρωπολογία.

Θέμα εργασίας: «Εθνικισμός και οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα. Η περίπτωση των Red Nationalists.»

Έντυπο ενυπόγραφης συγκατάθεσης μετά από ενημέρωση

Έχω ενημερωθεί για όλες τις λεπτομέρειες της έρευνας και όλες μου οι σχετικές απορίες έχουν καλυφθεί ικανοποιητικά.

Κατανοώ τα ακόλουθα:

Συμμετοχή σε διπλωματική εργασία

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/ητου.....

και της κάτοικος, συναινώ στην παραχώρηση συνέντευξης στον **Κοτσαμπά Ευάγγελο του Ιωάννη**, καθηγητή Φυσικής Αγωγής και φοιτητή στο **Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ΑΣΚ** με τίτλο «**Αθλητικές Σπουδές: Κοινωνιολογία, Ιστορία, Ανθρωπολογία**», για τους σκοπούς της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας του και την ολοκλήρωση της έρευνας του σχετικά με το «**Εθνικισμός και οργανωμένες κοινότητες οπαδών στην Ελλάδα. Η περίπτωση των Red Nationalists.**»

Η συμμετοχή σου στην έρευνα είναι εθελοντική. Οι πληροφορίες και τα προσωπικά δεδομένα θα είναι **αυστηρά απόρρητα** και θα τηρηθεί **ανωνυμία**.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων

Αθήνα,..../..../2023

Παράρτημα Γ: «Συνεντεύξεις»

Συνέντευξη 1 (Σ1)

Κοινωνικό προφίλ

Ηλικία: 47

Μορφωτικό επίπεδο: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Επάγγελμα: Ιδιωτικός υπάλληλος

Οικογενειακή κατάσταση: Άγαμος

1. Πόσα χρόνια ακολουθείς τον Ολυμπιακό; Είσαι τώρα ή ήσουν ποτέ οργανωμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών; Αν ναι σε ποιόν;

«Ακολουθώ τον Ολυμπιακό από πάντα, από όσο θυμάμαι τον εαυτό μου, από μικρό παιδάκι, πήγαινα στο Καραϊσκάκη με τον πατέρα μου και τον θείο μου. Είμαι οργανωμένος και από τα ιδρυτικά μέλη από την πρώτη μέρα που ξεκίνησε εδώ στο Παγκράτι το 1996 στην Ερυθρόλευκη Στρατιά»

2. Πόσο συχνά πηγαίνεις γήπεδο; Ακολουθείς τον Ολυμπιακό σε όλα τα αθλήματα; Ποιο άθλημα σου αρέσει να παρακολουθείς περισσότερο;

«Πάω συνέχεια γήπεδο, έχω διαρκείας όλα τα χρόνια και είμαι μέσα σε όλα τα παιχνίδια στην μπάλα (ποδόσφαιρο) σπάνια να χάσω παιχνίδι, πολλές φορές ανάλογα με την δουλειά πάμε και σε εκτός έδρας να κάνουμε κερκίδα. Πάω και σε μπάσκετ και σε βόλεϊ αλλά το ποδόσφαιρο είναι ο αρχηγός. Ε πιο πολύ μου αρέσει να παρακολουθώ τον Ολυμπιακό στην μπάλα (ποδόσφαιρο).»

3. Τι ήταν ή τι είναι οι Red Nationalists;

«Κοίτα οι Red Nationalists ήταν μία ομάδα παιδιών που και ολυμπιακοί ήταν και αγαπούσαν την πατρίδα, είχαμε πολλά κοινά και συμφωνούσαμε σε πολλά, ταιριάζαμε.»

4. Γνωρίζεις πότε ιδρύθηκαν και πιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέδραμαν σε αυτό; Δημιουργήθηκαν μετά από διάσπαση κάποιου άλλου συνδέσμου ή από την φυγή - διαγραφή κάποιον μελών ή από κάτι άλλο;

«Ακριβώς δεν γνωρίζω αλλά υπήρχαν μετά το 2000 κάπου εκεί. Υπήρχαν άτομα στην θύρα 7 που είχαν πατριωτικά αισθήματα και σιγά σιγά υπήρχαν και περισσότεροι με τις ίδιες θέσεις,

υπήρχαν κουβέντες για τους Τούρκους και για τα Ίμια και για την Κύπρο και γενικά όλα αυτά. Δεν νομίζω ότι υπήρχε κάποιος άλλος σύνδεσμος και τα έσπασαν όχι.»

5. Είναι επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος; Έχει καταστατικό και δομές λειτουργίας; Υπάρχουν εγγεγραμμένα μέλη; Τι είδους ιεραρχία υπάρχει; Υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα;

«Από όσο ξέρω δεν ήταν αναγνωρισμένος επίσημα γιατί υπήρχε θέμα με την διοίκηση και τους άλλους συνδέσμους ότι ήταν πολιτικοποιημένος και δεν ήθελαν να προκαλούν, ήθελαν να υπάρχει μόνο ο Ολυμπιακός στο μυαλό μας και όχι τα πολιτικά. Δεν άφηναν ούτε τους άλλους (σ.σ. Αναρχικούς) να κάνουν συνδέσμους. Τώρα για καταστατικό δεν ξέρω δεν είχα δει κάτι δεν νομίζω, αλλά μέλη ήμασταν πολλοί και γνωριζόμασταν από το γήπεδο και από άλλους συνδέσμους. Υπήρχαν πάντα δύο τρεις πιο παλιοί που έκαναν κουμάντο, ξέρεις που θα βρεθούμε και πως.»

6. Υπήρχαν γραφεία; Συναντιόσασταν κάπου; Με ποιον τρόπο επικοινωνούσατε; Είχατε σύμβολα; Κάποιο από αυτά εδώ; Είχατε κάποιο κοινό ντύσιμο;

«Γραφεία όχι δεν είχαμε σύνδεσμο, κάποιες φορές συναντιόμασταν έξω σε καφέ για να μιλήσουμε ή να δούμε όλοι μαζί μπάλα (ποδόσφαιρο) αν παίζαμε εκτός (εκτός έδρας) ή έξω (ευρωπαϊκά παιχνίδια), κάποιες φορές βρεθήκαμε και στα γραφεία της Χρυσής Αυγής εδώ στο Παγκράτι. Συνήθως επικοινωνούσαμε με μηνύματα στο κινητό ή με το τηλέφωνο κλασικά, τώρα για σύμβολα ναι αυτά, αυτά όλα ναι, είχαμε το σήμα με την σημαία και τον σταυρό και άλλα τέτοια και ντύσιμο όπως όλοι t-shirt με τα σύμβολά μας και την σημαία πάντα.»

7. Στην κερκίδα στο γήπεδο καθόσασταν μαζί; Είχατε κάποια πανό ή σημαίες που αναρτούσατε ή ανεμίζατε; Κάποιο σύνθημα; Είχατε αντιδράσεις από άλλους συνδέσμους ή από άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού;

«Όταν συνεννοούμασταν και πηγαίναμε οργανωμένοι ήμασταν πάντα μαζί και προστατεύαμε ο ένας τον άλλον, βάζαμε στα κάγκελα την ελληνική σημαία με το σήμα μας και προσέχαμε να μην μας το πάρουν, πολλές φορές είχαμε και ελληνική σημαία και αρμενίζαμε. Σύνθημα είχαμε το "Θρύλος, θρησκεία εθνικισμός και βία". Αντιδράσεις όχι δεν είχαμε κάτι φοβερό, υπήρχαν κάτι ψιλοκουβέντες αλλά ο καθένας κοίταγε την δουλειά του και τον σύνδεσμό του και πάντα τον Ολυμπιακό».

8. Είχατε αλλοδαπούς π.χ. Αλβανούς ή άλλης εθνικότητας στους Red Nationalists; Είχατε οπαδούς άλλης φυλής π.χ. έγχρωμους; Είχατε ομοφυλόφιλους ή αμφιφυλόφιλους (bisexual) ή αλλόθρησκους; Είχατε γυναίκες;

«Όχι, όχι είχαμε μόνο Έλληνες δεν είχαμε άλλους δεν τους αποδεχόμασταν αλλά ούτε και εκείνοι ερχόντουσαν σε εμάς, κάποιοι Αλβανοί που το προσπάθησαν δεν τους δεχτήκαμε, τώρα αν με ρωτάς για μαύρους οπαδούς δεν έχει γενικά η κερκίδα μας. Όπως δεν έχει και μουσουλμάνους και γενικά εβραίους και από άλλες θρησκείες. Ομοφυλόφιλους ανοιχτά δεν είχαμε κανέναν δεν έχει γενικά, και γυναίκες μία με δύο εμφανιζόντουσαν καμιά φορά».

9. Πότε και πώς εντάχθηκες στους Red Nationalists; Τι σε έκανε να ενταχθείς; Υπήρχε κάποιος ή κάποιοι που σε προσέγγισαν; Ήσουν ήδη μέλος σε κάποιον άλλον σύνδεσμο εκείνη την περίοδο; Αν ναι συνέχισες να είσαι και μετά;

«Κοίτα είχα κάποιες έτσι απόψεις πατριωτικές, αγαπούσα και αγαπώ την πατρίδα μου, πήγα στρατό στις ειδικές δυνάμεις λίγο μετά τα Ίμια και τα είχα όλα αυτά λίγο φρέσκα, υπήρχαν κάποιοι στον σύνδεσμο (σ.σ. Ερυθρόλευκη Στρατιά) που τα συζητούσαμε αυτά γενικά και ήταν ήδη οργανωμένοι στον χώρο και αποφάσισα να συμμετέχω και εγώ, ήταν κάπου στο 2002, 2003 δεν θυμάμαι ακριβώς. Ναι όπως σου είπα και πριν είμαι μέλος στην Ερυθρόλευκη Στρατιά από τις αρχές και είμαι ακόμη και τώρα».

10. Είχες σχέση με τον εθνικισμό ή τον ναζισμό πριν ενταχθείς στους Red Nationalists; Αν ψήφιζες τι ψήφιζες πριν ενταχθείς και αν ξέρεις, τι ψήφιζαν οι γονείς σου ή και η οικογένειά σου γενικότερα; Είχαν στο κοντινό σου οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον εθνικιστικές απόψεις; Θεωρείς ότι είσαι εθνικιστής ή ναζιστής;

«Δεν είχα άμεση σχέση, δεν ήμουν οργανωμένος δηλαδή, μία φορά που είχα ψηφίσει είχα ψηφίσει Νέα Δημοκρατία όπως και οι γονείς μου και γενικά η οικογένειά μου. Εθνικιστικές απόψεις δεν θα το έλεγα πατριωτικές ναι, δεν ξέρω κιόλας δεν είχα και μεγάλες συζητήσεις για να το ξέρω καλύτερα. Τώρα εθνικιστής πατριώτης ναι, όχι ναζιστής ξεφεύγει λίγο είναι διαφορετικό».

11. Έγινες μέλος της Χρυσής Αυγής; Αν ναι πότε εντάχθηκες και τι σε έκανε να το θέλεις; Αν όχι γιατί;

«Έγινε τον επόμενο καιρό μετά τις κουβέντες αυτές που είχαμε και ασχολήθηκα με τους Red Nationalists, εκείνη την περίοδο που ήταν όλα χάλια και έψαχνα και δουλειά και δεν έβρισκα, σκέφτηκα ότι ήταν η καλύτερη λύση και θα ασχοληθώ με κάτι που αγαπάω και θα έχει και μία λογική για την χώρα».

12. Συμφωνούσες με όλες τις θέσεις της Χρυσής Αυγής; Υπήρχε κάτι που συμφωνούσες περισσότερο ή κάτι που δεν συμφωνούσες καθόλου; Συμμετείχες σε εκδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις και γενικά σε διαδικασίες της Χρυσής Αυγής;

«Με τις περισσότερες θέσεις συμφωνούσα ναι, η αγάπη για την πατρίδα, δουλειά στους Έλληνες και εκμετάλλευση του πλούτου της χώρας από Έλληνες μόνο. Συμμετείχα πολλές φορές σε ομιλίες και πορείες και γενικά σε πολλά που κάναμε, σε περιπολίες κτλ, δεν συμφωνούσα μόνο με την πολλή βία γιατί πίστευα ότι θα ξέφευγε λίγο το πράγμα και δεν θα μας έβλεπαν σοβαρά και θα έδιναν σημασία περισσότερο στα γεγονότα παρά στις θέσεις μας».

13. Συναντήθηκες ποτέ με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής; Αν ναι υπό ποιες συνθήκες και πού;

«Υψηλόβαθμα αν εννοείς βουλευτές και τέτοια ναι από πριν καν γίνουν βουλευτές, ε στις πορείες για τα Ίμια σε ομιλίες σε συγκεντρώσεις και κάποιες φορές εδώ στα γραφεία στο Παγκράτι.»

14. Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσατε στους Red Nationalists αλλά και στην Χρυσή Αυγή, γνωρίζεις τι εκπροσωπούν και τι συμβολίζουν αλλά και τι σχέση έχουν με την ιστορία της χώρας μας;

«Αν είναι για την σβάστικα που λένε όλοι η για τον μαϊάνδρο είναι παρεξηγημένα επειδή τα χρησιμοποιούσε και ο Χίτλερ, υπάρχουν από πάντα είναι αρχαιοελληνικά, όσο αφορά τον σταυρό και την σημαία είναι σύμβολα του έθνους μας δεν έχουν κάτι το κακό.»

15. Ποια είναι η άποψή σου για την συμμετοχή των αλλοδαπών, των ομοφυλόφιλων ή αμφιφυλόφιλων (bisexual) ή των αλλόθρησκων παιχτών στην ομάδα;

«Δεν έχω κανένα πρόβλημα αρκεί να σέβονται την ομάδα εμάς (οπαδούς) και να μην προκαλούν.»

16. Συμμετείχες ποτέ σε επεισόδια εντός η εκτός γηπέδου με τους Red Nationalists;
Αν ναι θέλεις να μας πεις που, απέναντι σε ποιους, ποιος τα ξεκίνησε και για ποιον λόγο αυτά έγιναν; Έχεις προσαχθεί ή συλληφθεί ποτέ;

«Ποτέ σε κάτι σοβαρό, κάτι μικρά που γινόντουσαν μεταξύ μας που συμβαίνει συνέχεια, φάση που θα μπει το πανό και κάτι τέτοια, εκτός γηπέδου ποτέ. Όχι δεν έχει τύχει κάτι τέτοια σε εμένα».

17. Πώς αντιμετωπίζατε τους αναρχικούς και τους κομμουνιστές οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού, και πως σας αντιμετώπιζαν εκείνοι; Υπήρχε αντιπαλότητα; Ποιος ήταν κυρίαρχος στην κερκίδα της Θύρας 7;

«Είχαμε κάποια θέματα γιατί είναι εριστικοί και είναι γενικά ενάντια στις θέσεις μας και πάλι όπως έλεγα και πριν για κάτι πανό και τέτοια, ήθελαν δηλαδή να ανεβάσουν πανό για αναρχικούς που είναι μέσα (φυλακή) και είχαμε αντιδράσεις, υπήρχε γενικά μία αντιπαλότητα αλλά εμείς ήμασταν περισσότεροι στην κερκίδα».

18. Πως χαρακτηρίζεις το γεγονός ότι μετά την δολοφονία του οπαδού του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι τον Σεπτέμβριο του 2013, οι περισσότεροι οργανωμένοι οπαδοί από άλλες ομάδες έβγαλαν ανακοίνωση καταδικάζοντας τον δολοφόνο ενώ η επίσημη Θύρα 7 όχι;

«Κοίτα η δολοφονία του Φύσσα ήταν μία άτυχη στιγμή, ήταν Ολυμπιακός, κρίμα το παιδί όπως και να έχει αλλά δεν μπορεί να χρεωθεί την δολοφονία μία ολόκληρη οργάνωση ή ένα κόμμα, φταίει αυτός η αυτοί που τον σκότωσαν και σωστά τους έπιασαν».

19. Εφόσον υπήρχε σχέση μεταξύ των Red Nationalists και της Χρυσής Αυγής. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή;

«Έχουν τύχει κάποια επεισόδια, εγώ δεν ήμουν εκεί για να ξέρω τι και πως αλλά πολλές φορές άκουγα ότι είχαν να κάνουν με κυνήγι και ζύλο με αναρχικούς η ξένους, τώρα αν δινόταν εντολή δεν το ξέρω γιατί είχαμε κάποιους αρχηγούς που έπαιρναν τις αποφάσεις και από πού τις έπαιρναν τις εντολές δεν το ξέρω, μπορεί και μόνοι τους».

20. Πιστεύεις ότι υπήρχε σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists από την Χρυσή Αυγή με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Δεν το ξέρω αυτό, δεν το ξέρω, δεν νομίζω πάντως, τώρα για να δημιουργήσουν επεισόδια επίτηδες δύσκολο αλλά αν μας προκαλούσαν από άλλες ομάδες ή άλλους χώρους εμείς απαντούσαμε, και με αστυνομικούς έχει τύχει να τραβηχτούμε ειδικά τα τελευταία χρόνια».

21. Εφόσον υπάρχει σχέση μεταξύ των Red Nationalists και του Ολυμπιακού. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από κάποιο διοικητικό στέλεχος του Ολυμπιακού;

«Δύσκολο να το πω αυτό ή να το ξέρω αυτό, υπήρχε σχέση με την διοίκηση του Ολυμπιακού και μάλιστα καλή από κάποια μέλη μας όπως σε πολλούς συνδέσμους αλλά να μας πουν να κάνουμε εμείς επεισόδια δεν νομίζω».

22. Πιστεύεις ότι υπήρχε έμμισθη σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists και της διοίκησης του Ολυμπιακού με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Δεν νομίζω ότι υπήρχε κάτι τέτοιο όχι».

23. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ελλάδα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα;

«Με αντίπαλους του Ολυμπιακού δεν έχουμε σχέση γενικά, με κάποιους όμως εθνικιστές από άλλες ομάδες εδώ στην Αθήνα βρισκόμασταν πολλές φορές με την Χρυσή Αυγή ή στο γήπεδο με την εθνική σε παιχνίδια».

24. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ευρώπη ή στον κόσμο γενικότερα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα; Επίσης αν ναι ταξιδεύατε εκτός Ελλάδος για να συναντηθείτε;

«Είμαστε αδελφοποιημένοι με τον Ερυθρό Αστέρα Βελιγραδίου, έχουμε ίδια χρώματα και είμαστε και οι δύο Χριστιανοί, Orthodox Brothers που λέμε, και έχουμε πανό με τα σύμβολά τους σε κάθε αγώνα μας και έχουν και αυτοί δικό μας σε κάθε δικό τους, έχουν και αυτοί πολλούς που είναι οργανωμένοι στους Τσέτνικς. Συναντιόμαστε όταν ερχόντουσαν για κερκίδα σε κάποια παιχνίδια ή όταν πηγαίναμε εμείς στο Βελιγράδι, εγώ δεν έχω πάει ποτέ».

25. Συμμετείχατε στην κερκίδα της εθνικής Ελλάδος στα παιχνίδια που έδινε; Είχατε σχέσεις ή ήσασταν μέλη στην Γαλάζια Στρατιά;

«Πηγαίναμε ναι, στηρίζαμε τον σύνδεσμο της εθνικής την Γαλάζια Στρατιά, κάναμε δυνατή κερκίδα, ήμασταν πολλοί και από τους Red Nationalists και από άλλες ομάδες και άλλοι γενικά που δεν ήταν πολλοί φανατική με τις ομάδες τους, κατέβαιναν μόνο στην εθνική».

26. Με την αστυνομία και με τα σώματα ασφαλείας γενικά τι σχέση είχατε; Υπήρχαν μέλη σας από αυτόν τον χώρο; Με την Εκκλησία είχατε σχέσεις;

«Εμείς τους θεωρούσαμε δικούς μας ανθρώπους ότι μας καταλαβαίνουν και ότι έχουμε ίδιες απόψεις, μέχρι ένα σημείο ήταν ήρεμοι μαζί μας, μετά άρχισαν να μας εχθρεύονται, τώρα αν είχαμε Nationalists που να ήταν αστυνομικοί ή σε σώματα ασφαλείας δεν ξέρω κάποιον, στην Χρυσή Αυγή πάντως είχαμε. Προσωπικά ναι πηγαίνω συνέχεια σε όλα τα μυστήρια»

27. Με την ανάρτηση του πανό NO POLITICA και με όλο αυτό το ζήτημα των οργανωμένων οπαδών της Θύρας 7 ότι δεν ασχολούμαστε με τα πολιτικά αλλά μόνο με τον Ολυμπιακό συμφωνείς;

«Ο Ολυμπιακός είναι πάνω από όλα και καλά έκαναν γιατί αντί να μας απασχολεί το τι συμβαίνει στο γήπεδο απασχολούμαστε με άλλα πράγματα».

28. Ποιος πρόεδρος πιστεύεις ότι έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό και ήταν καλύτερος για τους Red Nationalists και γιατί; Ο Σωκράτης Κόκκαλης, ο Βαγγέλης Μαρινάκης ή οι αδερφοί Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος;

«Ο Βαγγέλης Μαρινάκης σίγουρα, μεγάλωσε τον Ολυμπιακό σε δύσκολες εποχές και τον πολεμάνε όλοι, καλοί και οι άλλοι, αλλά με τον Μαρινάκη νιώσαμε πιο άνετα ότι μας καταλαβαίνει και μας αφήνει να εκφραστούμε στο γήπεδο, να βάλουμε τα πανό μας και ότι θέλουμε».

29. Υπάρχουν ακόμη οι Red Nationalists; Αν ναι έχουν παρουσία και δράση; Αν όχι τι συνέβη και που εντάχθηκαν μετά; Εντάχθηκαν σε κάποια άλλη εθνικιστική ομάδα ή σε κάποιον σύνδεσμο; Τι υπάρχει τώρα όσο αφορά τον χώρο των εθνικιστών και των οπαδών του Ολυμπιακού;

«Δεν νομίζω, δεν ασχολούμαι κιόλας πλέον με αυτό, γενικά μετά την δίκη και την διάλυση της Χρυσής Αυγής έχουν σταματήσει όλα αυτά, κάποιοι ασχολούνται με τους συνδέσμους τους και κάποιοι έχουν φύγει».

30. Εσύ συνεχίζεις στον εθνικιστικό χώρο; Αν ναι τι είναι αυτό που σε κρατάει ακόμη; Αν όχι τι είναι αυτό που σε έκανε να φύγεις και πότε έφυγες;

«Εγώ προσωπικά δεν συνεχίζω, όπως σου είπα και πιο πριν είναι κάποια πράγματα που με ενοχλούσαν με την παραπάνω χρήση βίας χωρίς πάντα σοβαρό λόγο, είχα αρχίσει να ξεκόβω λίγο, εκεί μετά την δολοφονία του Φύσσα που ξεκίνησαν να μας κυνηγάνε άρχισα να κόβω σιγά σιγά, δεν είχα κάνει τίποτα αλλά δεν ξέρεις πως μπορεί να σε πάρει η μπάλα και εσένα».

Συνέντευξη 2 (Σ2)**Κοινωνικό προφίλ**

Ηλικία: 45

Μορφωτικό επίπεδο: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Επάγγελμα: Ιδιωτικός υπάλληλος

Οικογενειακή κατάσταση: Άγαμος

1. Πόσα χρόνια ακολουθείς τον Ολυμπιακό; Είσαι τώρα ή ήσουν ποτέ οργανωμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών; Αν ναι σε ποιόν;

«Από πάντα, από πάντα, είμαι Ολυμπιακός από μικρό παιδί, ήμουν και είμαι στην Ερυθρόλευκη Στρατιά εδώ στην γειτονιά μου πάρα πολλά χρόνια.»

2. Πόσο συχνά πηγαίνεις γήπεδο; Ακολουθείς τον Ολυμπιακό σε όλα τα αθλήματα; Ποιο άθλημα σου αρέσει να παρακολουθείς περισσότερο;

«Σχεδόν σε όλα τα ματς, ειδικά στα εντός έδρας σχεδόν σε όλα, αλλά και εκτός όπου μας αφήνουν πάω, πάω και στο μπάσκετ και όπου αλλού χρειαστεί, στο ποδόσφαιρο είναι πάντα πιο ωραία, έχει πιο πολύ κόσμο και άλλη κερκίδα, πιο μεγάλη πιο πολύ ένταση.»

3. Τι ήταν ή τι είναι οι Red Nationalists;

«Οι Red Nationalists ήταν εθνικιστές και πατριώτες φίλαθλοι του Ολυμπιακού που βρισκόntonταν επειδή είχαν κοινά ξέρεις, όπως είναι οι antifa για παράδειγμα, κάπως έτσι.»

4. Γνωρίζεις πότε ιδρύθηκαν και πιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέδραμαν σε αυτό; Δημιουργήθηκαν μετά από διάσπαση κάποιου άλλου συνδέσμου ή από την φυγή - διαγραφή κάποιον μελών ή από κάτι άλλο;

«Δεν ξέρω ημερομηνίες και τέτοια αν με ρωτάς, 2000 κάτι ήταν, κάπου εκεί, νομίζω επειδή πίστευαν στα ίδια πράγματα συνεννοήθηκαν και αυτό ήταν έτσι ξεκίνησε, δεν έγινε κάτι το πολύ σημαντικό, αλλά γενικά όλα αυτά που μας απασχολούν, ξέρεις η φάση με τους Τούρκους, με την Κύπρο, με τον Μακεδονικό, όλα αυτά. Τώρα για να έφυγαν από άλλο σύνδεσμο όχι δεν ξέρω αλλά όχι.»

5. Είναι επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος; Έχει καταστατικό και δομές λειτουργίας; Υπάρχουν εγγεγραμμένα μέλη; Τι είδους ιεραρχία υπάρχει; Υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα;

«Όχι όλα αυτά θέλαμε να τα κάνουμε αλλά δεν έγιναν δεν ξέρω δεν μας άφησαν, δεν μπορούσαμε δεν ξέρω. Εντάξει ήταν δύο τρεις πιο παλιοί που μας μάζευαν και ασχολιόντουσαν πιο πολύ και ήξεραν πιο πολλά πράγματα, ας πούμε αρχηγοί ναι.»

6. Υπήρχαν γραφεία; Συναντιόσασταν κάπου; Με ποιον τρόπο επικοινωνούσατε; Είχατε σύμβολα; Κάποιο από αυτά εδώ; Είχατε κάποιο κοινό ντύσιμο;

«Όχι δεν είχαμε κάτι τέτοιο, κάνα δύο φορές είχαμε μαζευτεί στην Φιλολάου (γραφεία Χρυσής Αυγής) και σε κάνα καφέ και τα λέγαμε. Ε με τηλέφωνα μηνύματα και από κοντά. Σύμβολα ε αυτά που είχαμε με τον σταυρό και όλα αυτά, σαν αυτά ναι. Κοίτα είχαμε μπλουζάκια αλλά φοράγαμε και τα δικά μας.»

7. Στην κερκίδα στο γήπεδο καθόσασταν μαζί; Είχατε κάποια πανό ή σημαίες που αναρτούσατε ή ανεμίζατε; Κάποιο σύνθημα; Είχατε αντιδράσεις από άλλους συνδέσμους ή από άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού;

«Πολλές φορές μαζί ναι, ή με τους συνδέσμους μας και μετά φεύγαμε μαζί κάπως έτσι, είχαμε κάτι πανό τα βάζαμε ναι. Ναι ναι θρύλος, θρησκεία εθνικισμός και βία. Τώρα αντιδράσεις όχι κάτι φοβερό, αυτά τα μεταξύ μας υπάρχουν αλλά τίποτα μεγάλο.»

8. Είχατε αλλοδαπούς π.χ. Αλβανούς ή άλλης εθνικότητας στους Red Nationalists; Είχατε οπαδούς άλλης φυλής π.χ. έγχρωμους; Είχατε ομοφυλόφιλους ή αμφιφυλόφιλους (bisexual) ή αλλόθρησκους; Είχατε γυναίκες;

«Τίποτα από όλα αυτά τίποτα, ήμασταν μόνο Έλληνες που είχαμε κοινά πράγματα να πούμε και κοινά πράγματα που πιστεύαμε, όλα τα άλλα ήταν μακριά από μας, κάνα δύο γυναίκες υπήρχαν καμιά φορά.»

9. Πότε και πως εντάχθηκες στους Red Nationalists; Τι σε έκανε να ενταχθείς; Υπήρχε κάποιος ή κάποιοι που σε προσέγγισαν; Ήσουν ήδη μέλος σε κάποιον άλλον σύνδεσμο εκείνη την περίοδο; Αν ναι συνέχισες να είσαι και μετά;

«Κάπου 2002 με 2003 είχα ήδη πάει στην Γαλάζια Στρατιά και με κάτι φίλους Ολυμπιακούς και από τον σύνδεσμο μαζί και έτσι σιγά σιγά βρεθήκαμε στους Nationalists. Ναι στην Στρατιά (Ερυθρόλευκη) στο Παγκράτι.»

10. Είχες σχέση με τον εθνικισμό ή τον ναζισμό πριν ενταχθείς στους Red Nationalists; Αν ψήφιζες τι ψήφιζες πριν ενταχθείς και αν ξέρεις, τι ψήφιζαν οι γονείς σου ή και η οικογένειά σου γενικότερα; Είχαν στο κοντινό σου οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον εθνικιστικές απόψεις; Θεωρείς ότι είσαι εθνικιστής ή ναζιστής;

«Εκείνη την περίοδο τα έβαχνα λίγο και ήμουν πιο κοντά στα πατριωτικά και σιγά σιγά όλο και περισσότερο, όταν άρχισα να μπλέκομαι με τους Nationalists ήξερα ακριβώς τι πιστεύω, τώρα ο ναζισμός είναι λίγο άλλο, οι γονείς μου πιο πολύ Νέα Δημοκρατία και Καρατζαφέρη κάποιες φορές, εγώ είχα ψηφίσει και εγώ Καρατζαφέρη, γενικά κάπως έτσι όλοι. Εθνικιστής και Ναζιστής όχι.»

11. Έγινες μέλος της Χρυσής Αυγής; Αν ναι πότε εντάχθηκες και τι σε έκανε να το θέλεις; Αν όχι γιατί;

«Εκείνη την περίοδο ναι, ε κάποιες κουβέντες για το τι γίνεται γενικά και πως μας έχουν καταστήσει και πως έπρεπε να αντιδράσουμε και τι κακό έκανε στην χώρα ο κουμμουνισμός και οι προδότες γενικά.»

12. Συμφωνούσες με όλες τις θέσεις της Χρυσής Αυγής; Υπήρχε κάτι που συμφωνούσες περισσότερο ή κάτι που δεν συμφωνούσες καθόλου; Συμμετείχες σε εκδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις και γενικά σε διαδικασίες της Χρυσής Αυγής;

«Συμφωνούσα ότι δεν ήθελα τους ξένους στην χώρα μας και το πως μας έχουν καταστήσει σαν ζητιάνους, πήγαινα σε πολλά που κάναμε στα πιο πολλά σαν περιφρούρηση η απλά σε ομιλίες ιστορικές και τέτοια.»

13. Συναντήθηκες ποτέ με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής; Αν ναι υπό ποιες συνθήκες και πού;

«Σε ομιλίες και πορείες και γενικά σε πολλά μέρη που βρισκόμασταν, δεν είχα κάποια σχέση αν ρωτάς αυτό.»

14. Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσατε στους Red Nationalists αλλά και στην Χρυσή Αυγή, γνωρίζεις τι εκπροσωπούν και τι συμβολίζουν αλλά και τι σχέση έχουν με την ιστορία της χώρας μας;

«Ο μαϊάνδρος είναι αρχαιοελληνικό το έχει παντού είναι της ιστορίας μας όπως και την σβάστικα την έχει σε πολλά, ο σταυρός είναι κομμάτι της θρησκείας μας.»

15. Ποια είναι η άποψή σου για την συμμετοχή των αλλοδαπών, των ομοφυλόφιλων ή αμφιφυλόφιλων (bisexual) ή των αλλόθρησκων παιχτών στην ομάδα;

«Δεν πολυταιριάζουν στην κουλτούρα μας και στον Ολυμπιακό»

16. Συμμετείχες ποτέ σε επεισόδια εντός η εκτός γηπέδου με τους Red Nationalists; Αν ναι θέλεις να μας πεις που, απέναντι σε ποιους, ποιος τα ξεκίνησε και για ποιον λόγο αυτά έγιναν; Έχεις προσαχθεί ή συλληφθεί ποτέ;

«Δεν έχει γίνει κάτι δυνατό σε κάτι παιχνίδια με την αστυνομία και κάτι άλλους ειδικά στο κύπελλο (αγώνες κυπέλλου με αντίπαλους οπαδούς στην κερκίδα), δεν έχω πάει ποτέ μέσα για κάτι.»

17. Πώς αντιμετωπίζατε τους αναρχικούς και τους κομμουνιστές οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού, και πως σας αντιμετώπιζαν εκείνοι; Υπήρχε αντιπαλότητα; Ποιος ήταν κυρίαρχος στην κερκίδα της Θύρας 7;

«Ήμασταν αντίπαλοι όπως και να το κάνουμε, ήμασταν αντίπαλοι αλλά μόνο στα πολιτικά, στο γήπεδο δεν κάναμε πολλά γιατί είμαστε όλοι Ολυμπιακοί, μας κοιτούσαν γενικά λίγο περίεργα πάντα, τώρα στην Θύρα 7 δεν είχε πολιτικά αλλά είμαστε πιο πολλοί εμείς.»

18. Πως χαρακτηρίζεις το γεγονός ότι μετά την δολοφονία του οπαδού του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι τον Σεπτέμβριο του 2013, οι περισσότεροι οργανωμένοι οπαδοί από άλλες ομάδες έβγαλαν ανακοίνωση καταδικάζοντας τον δολοφόνο ενώ η επίσημη Θύρα 7 όχι;

«Δεν γίνεται να βγάζουμε ανακοινώσεις για όλα και να τα ξέρουμε όλα, δεν είναι οργανωμένοι με οργανωμένους για παράδειγμα και να γίνει η στραβή και να φάνε κάποιον δικό μας, ήτανε μόνοι τους σε καβγά.»

19. Εφόσον υπήρχε σχέση μεταξύ των Red Nationalists και της Χρυσής Αυγής. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή;

«Σίγουρα κάτι θα υπήρχε αλλά δεν μπορώ να ξέρω, κάποιες φορές περιμέναμε στο γήπεδο κάποιους δικούς μας (Ολυμπιακούς) αλλά δεν γινόταν κάτι σοβαρό, δεν παίρναμε εμείς τις αποφάσεις, και κάποιες φορές και με την αστυνομία γιατί μας ζόριζαν και δεν μας άφηναν ενώ άφηναν άλλους να σπάνε και τέτοια.»

20. Πιστεύεις ότι υπήρχε σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists από την Χρυσή Αυγή με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Υπήρχαν δικοί μας που ήταν στελέχη στην Χρυσή Αυγή πιο ψηλά και στην ουσία αυτοί μας έλεγαν τι να κάνουμε, τώρα όπως σου είπα και πριν κάτι μεταξύ μας και κάτι με την αστυνομία κάποιες φορές, αλλά να το ξεκινήσουμε εμείς όχι.»

21. Εφόσον υπάρχει σχέση μεταξύ των Red Nationalists και του Ολυμπιακού. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από κάποιο διοικητικό στέλεχος του Ολυμπιακού;

«Είχαμε καλές σχέσεις με την διοίκηση και ειδικά μετά με τον Μαρινάκη πιο καλά, αλλά δεν νομίζω να μας έλεγαν να κάνουμε επεισόδια και εμείς να τα κάνουμε, δεν ξέρω κάτι τέτοιο.»

22. Πιστεύεις ότι υπήρχε έμμισθη σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists και της διοίκησης του Ολυμπιακού με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Με μισθό είναι κάποιοι το ξέρουμε και ας μην το λένε, μπορεί να μην φαίνεται αλλά δουλεύουν σε δικές τους δουλείες για να μην φαίνεται επίσημα, αλλά να κάνουν επεισόδια δεν ξέρω δεν νομίζω.»

23. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ελλάδα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα;

«Με όποιους είχαμε μόνο στην Γαλάζια Στρατιά και γενικά μεταξύ μας έξω από το γήπεδο σε άλλα. »

24. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ευρώπη ή στον κόσμο γενικότερα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα; Επίσης αν ναι ταξιδεύατε εκτός Ελλάδος για να συναντηθείτε;

«Είχαμε ναι με τους δικούς μας στον Ερυθρό Αστέρα (Red Star Belgrade) και είχαμε και με την Λάτσιο και τον ΑΠΟΕΛ στην Κύπρο, κάποιοι είχαν πάει σε ταξίδια και Βελιγράδι και Ρώμη ναι, και όταν ο ΑΠΟΕΛ ερχόταν Ελλάδα στηρίζαμε πάντα.»

25. Συμμετείχατε στην κερκίδα της εθνικής Ελλάδος στα παιχνίδια που έδινε; Είχατε σχέσεις ή ήσασταν μέλη στην Γαλάζια Στρατιά;

«Ναι αφού σου είπα ήμουν στην Γαλάζια Στρατιά πήγαινα ναι.»

26. Με την αστυνομία και με τα σώματα ασφαλείας γενικά τι σχέση είχατε; Υπήρχαν μέλη σας από αυτόν τον χώρο; Με την Εκκλησία είχατε σχέσεις;

«Δεν είχαμε κακή σχέση γενικά, κάποιες φορές μας δεν μας ενοχλούσαν, κάποιες φορές όμως μας είχαν πολύ στην κόντρα, εντολές δεν ξέρω, μέλη μας από αστυνομία όχι δεν ξέρω κάποιον, ΕΠ.ΟΠ. και μόνιμους είχε κάποιους. Κοίτα όπως όλοι, έτσι κι εγώ.»

27. Με την ανάρτηση του πανό NO POLITICA και με όλο αυτό το ζήτημα των οργανωμένων οπαδών της Θύρας 7 ότι δεν ασχολούμαστε με τα πολιτικά αλλά μόνο με τον Ολυμπιακό συμφωνείς;

«Συμφωνώ γιατί όπως σου είπα και πιο πριν δεν γίνεται να βγάζουμε ανακοινώσεις για όλα»

28. Ποιος πρόεδρος πιστεύεις ότι έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό και ήταν καλύτερος για τους Red Nationalists και γιατί; Ο Σωκράτης Κόκκαλης, ο Βαγγέλης Μαρινάκης ή οι αδερφοί Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος;

«Ο Μαρινάκης είναι σίγουρα ο πιο καλός, βέβαια εμείς θα είμαστε Ολυμπιακοί ότι και να γίνει, όποιος και να είναι, ο Μαρινάκης είναι και πιο πατριώτης ταιριάζουμε περισσότερο, ο Κόκκαλης καλός αλλά δεν ξέρω είχε άλλη σχέση με τους οπαδούς και δεν είμαστε και σίγουροι πόσο πατριώτης είναι γενικά είχε άλλο παρελθόν ο πατέρας του και τώρα ο γιός του.»

29. Υπάρχουν ακόμη οι Red Nationalists; Αν ναι έχουν παρουσία και δράση; Αν όχι τι συνέβη και που εντάχθηκαν μετά; Εντάχθηκαν σε κάποια άλλη εθνικιστική ομάδα ή σε κάποιον σύνδεσμο; Τι υπάρχει τώρα όσο αφορά τον χώρο των εθνικιστών και των οπαδών του Ολυμπιακού;

«Δεν ασχολούμαι τόσο με αυτό και τι έχει γίνει, αλλά γενικά από τότε με την Χρυσή Αυγή με την δίκη και μετά αλλά και πιο πριν έχουν κόψει λίγο αυτά έχω κόψει και εγώ, δεν νομίζω ότι υπάρχει κάτι τώρα έτσι οργανωμένο αλλά κόσμος σίγουρα υπάρχει, και σίγουρα σε πολλούς συνδέσμους Misfits π.χ.»

30. Εσύ συνεχίζεις στον εθνικιστικό χώρο; Αν ναι τι είναι αυτό που σε κρατάει ακόμη; Αν όχι τι είναι αυτό που σε έκανε να φύγεις και πότε έφυγες;

«Τα βλέπω λίγο από μακριά αλλά και τα προσέχω λίγο για το γίνεται να έχω άποψη πάντα, μετά την δολοφονία του Φύσσα μας κυνήγησαν παντού και στο γήπεδο και εκτός και την πλήρωσαν και κάποιοι που δεν έφταιγαν και έτσι έφυγαν πολλοί.»

Συνέντευξη 3 (Σ3)

Κοινωνικό προφίλ

Ηλικία: 41

Μορφωτικό επίπεδο: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Επάγγελμα: Ιδιωτικός υπάλληλος

Οικογενειακή κατάσταση: Άγαμος

1. Πόσα χρόνια ακολουθείς τον Ολυμπιακό; Είσαι τώρα ή ήσουν ποτέ οργανωμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών; Αν ναι σε ποιόν;

«Από τότε που γεννήθηκα, μεγάλωσα εδώ στο Κερατσίνι, πάντα στο Porto Leone.»

2. Πόσο συχνά πηγαίνεις γήπεδο; Ακολουθείς τον Ολυμπιακό σε όλα τα αθλήματα; Ποιο άθλημα σου αρέσει να παρακολουθείς περισσότερο;

«Στο Καραϊσκάκη σε όλα τα ματς, ακόμη και στα φιλικά, και έξω όπου μας αφήνουν πάω, και στον μπάσκετ και στον ερασιτέχνη παντού. Ποδόσφαιρο περισσότερο.»

3. Τι ήταν ή τι είναι οι Red Nationalists;

«Ήμασταν μία ομάδα εθνικιστών που ήμασταν και οργανωμένοι οπαδοί, αυτό.»

4. Γνωρίζεις πότε ιδρύθηκαν και πιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέδραμαν σε αυτό; Δημιουργήθηκαν μετά από διάσπαση κάποιου άλλου συνδέσμου ή από την φυγή - διαγραφή κάποιον μελών ή από κάτι άλλο;

«Ε τώρα τι να σου πω ακριβώς δεν ξέρω, κάπου γύρω στο 2002 2003, κάπου εκεί μπορεί και πιο πριν. Τώρα για ποιον λόγο, ε εντάξει γενικά ότι είχε συμβεί με τα Ίμια, με τα παιδιά στην Κύπρο, όλα αυτά ξέρω γω όλα αυτά, τότε ασχολήθηκε πολύς κόσμος με αυτά τα θέματα και το ένα έφερε το άλλο. Από διάσπαση όχι όχι, πολλοί είχαν βρεθεί και από την στρατιά (Γαλάζια Στρατιά) στην εθνική και από στόμα σε στόμα. Κάπως έτσι.»

5. Είναι επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος; Έχει καταστατικό και δομές λειτουργίας; Υπάρχουν εγγεγραμμένα μέλη; Τι είδους ιεραρχία υπάρχει; Υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα;

«Όχι αλλά από όσο ξέρω το προσπαθούσαν, όχι τίποτα αυτά, όσοι ήταν γαύροι (σ.σ. Ολυμπιακοί) και εθνικιστές συμμετείχαν. Ε να είχαμε δύο τρεις που έκαναν κουμάντο και ακολουθούσαμε.»

6. Υπήρχαν γραφεία; Συναντιόσασταν κάπου; Με ποιον τρόπο επικοινωνούσατε; Είχατε σύμβολα; Κάποιο από αυτά εδώ; Είχατε κάποιο κοινό ντύσιμο;

«Γραφεία δικά μας όχι, σε καφέ συναντιόμασταν, στο γήπεδο και σε κάποια γραφεία της Χρυσής Αυγής, συνήθως στο Παγκράτι. Με τηλέφωνο και μηνύματα. Είχαμε ένα που ξεχωρίζαμε όπως όλοι και ντύσιμο όπως πάντα μπλουζάκι με το σήμα.»

7. Στην κερκίδα στο γήπεδο καθόσασταν μαζί; Είχατε κάποια πανό ή σημαίες που αναρτούσατε ή ανεμίζατε; Κάποιο σύνθημα; Είχατε αντιδράσεις από άλλους συνδέσμους ή από άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού;

«Ναι μαζί όταν πηγαίναμε οργανωμένα μαζί, και φεύγαμε και μαζί, είχαμε κάτι ναι. Θρύλος, θρησκεία, εθνικισμός και βία. Κάποιες φορές είχαμε ναι αντιδράσεις, κάποιες φορές και από δικούς μας συνδεσμίτες που δεν γούσταραν πολιτικά και καμιά φορά από antiifa αλλά όχι πολύ γενικά.»

8. Είχατε αλλοδαπούς π.χ. Αλβανούς ή άλλης εθνικότητας στους Red Nationalists; Είχατε οπαδούς άλλης φυλής π.χ. έγχρωμους; Είχατε ομοφυλόφιλους ή αμφιφυλόφιλους (bisexual) ή αλλόθρησκους; Είχατε γυναίκες;

«Όχι όχι, τίποτα όχι, είχαμε έναν μόνο που ήταν βραζιλιάνο ή μάνα του αλλά ο πατέρας του ήταν έλληνας κανονικά. Γυναίκες κάνα δύο που και που κάποιος τις έφερνε.»

9. Πότε και πως εντάχθηκες στους Red Nationalists; Τι σε έκανε να ενταχθείς; Υπήρχε κάποιος ή κάποιοι που σε προσέγγισαν; Ήσουν ήδη μέλος σε κάποιον άλλον σύνδεσμο εκείνη την περίοδο; Αν ναι συνέχισες να είσαι και μετά;

«Πότε ακριβώς δεν θυμάμαι, δεν θυμάμαι ακριβώς. Με κάποια άλλα παιδιά που συζητάγαμε γενικά στο Porto Leone είχαμε κάποιες απόψεις και με κάτι άλλους από την κερκίδα που τα λέγαμε, έτσι πήγαμε μαζί και σε κάποια παιχνίδια με την Γαλάζια Στρατιά, θέλαμε τα ίδια πράγματα και κάπως έτσι. Πήγαμε μια φορά που μαζεύτηκαν και μετά το συνεχίσαμε. Ναι ήμουν ήδη στο Porto Leone συνέχισα.»

10. Είχες σχέση με τον εθνικισμό ή τον ναζισμό πριν ενταχθείς στους Red Nationalists; Αν ψήφιζες τι ψήφιζες πριν ενταχθείς και αν ξέρεις, τι ψήφιζαν οι γονείς σου ή και η οικογένειά σου γενικότερα; Είχαν στο κοντινό σου οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον εθνικιστικές απόψεις; Θεωρείς ότι είσαι εθνικιστής ή ναζιστής;

«Όχι δεν είχα, αλλά είχα έντονη την αγάπη για την πατρίδα. Δεν είχα ψηφίσει ποτέ, μόνο στις δημοτικές έναν φίλο του πατέρα μου, οι γονείς μου Α.Α.Ο.Σ. και γενικά Νέα Δημοκρατία στην οικογένεια μου, είχε και πασόκους ξέρεις. Αγαπούσαν την πατρίδα αν εννοείς αυτό, πήγαιναν στις παρελάσεις και τέτοια. Εγώ πάλι είμαι έλληνας πατριώτης αυτό.»

11. Έγινες μέλος της Χρυσής Αυγής; Αν ναι πότε εντάχθηκες και τι σε έκανε να το θέλεις; Αν όχι γιατί;

«Ναι μετά από εκεί ναι κανονικά και επίσημα, ε με όλα αυτά που ξέραμε και που συζητάγαμε δεν υπήρχε κάτι άλλο, έπρεπε κάτι να γίνει έτσι πιστεύαμε, μας είχαν από παντού στο κυνήγι από την Ευρώπη από την Τουρκία από παντού, δες με τα Ίμια σκοτώθηκαν οι δικοί μας και δεν έγινε τίποτα πάντα έτσι θα είναι.»

12. Συμφωνούσες με όλες τις θέσεις της Χρυσής Αυγής; Υπήρχε κάτι που συμφωνούσες περισσότερο ή κάτι που δεν συμφωνούσες καθόλου; Συμμετείχες σε εκδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις και γενικά σε διαδικασίες της Χρυσής Αυγής;

«Ε ναι αλλιώς τι, δεν έχει νόημα. Όχι τα έλεγαν καλά, ναι συμμετείχα στα πιο πολλά, από την αρχή που ήμασταν λίγοι, μετά που δυναμώσαμε μήκε κόσμος.»

13. Συναντήθηκες ποτέ με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής; Αν ναι υπό ποιες συνθήκες και πού;

«Στην αρχή που όπως σου είπα ήμασταν και πιο λίγοι, συναντούσαμε πιο πολύ αυτούς τους γνωστούς ξέρεις. Σε κουβέντες και σε διαδηλώσεις εκεί πάντα.»

14. Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσατε στους Red Nationalists αλλά και στην Χρυσή Αυγή, γνωρίζεις τι εκπροσωπούν και τι συμβολίζουν αλλά και τι σχέση έχουν με την ιστορία της χώρας μας;

«Ναι γνωρίζω ναι, πολλά είναι αρχαιοελληνικά από σπαρτιάτες και τέτοια, τώρα την σβάστικα στο γήπεδο δεν την είχαμε γιατί ξέραμε ότι θα προκαλούσαμε και μας είπαν να είμαστε προσεκτικοί.»

15. Ποια είναι η άποψή σου για την συμμετοχή των αλλοδαπών, των ομοφυλόφιλων ή αμφιφυλόφιλων (bisexual) ή των αλλόθρησκων παιχτών στην ομάδα;

«Ε αλλοδαπούς έχουμε, ευρωπαίοι είναι καλύτερα είναι πιο κοντά στην κουλτούρα μας, οι άλλοι δεν νομίζω ότι ταιριάζουν.»

16. Συμμετείχες ποτέ σε επεισόδια εντός η εκτός γηπέδου με τους Red Nationalists; Αν ναι θέλεις να μας πεις που, απέναντι σε ποιους, ποιος τα ξεκίνησε και για ποιον λόγο αυτά έγιναν; Έχεις προσαχθεί ή συλληφθεί ποτέ;

«Επεισόδια γίνονται συνέχεια και συμμετέχουν πολλοί από παντού, εγώ δεν έχω τύχει σε πολλά αλλά να ξέρεις ότι μας έχουν και στην μπούκα γενικά ότι και να γίνει, συνήθως κάποιος λέει κάτι κάποιος πετάει κάτι και ξεκινάει η φάση, αλλά μας περιμένουν επίτηδες.»

17. Πώς αντιμετωπίζατε τους αναρχικούς και τους κομμουνιστές οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού, και πως σας αντιμετώπιζαν εκείνοι; Υπήρχε αντιπαλότητα; Ποιος ήταν κυρίαρχος στην κερκίδα της Θύρας 7;

«Είχαμε κόντρα αλλά δεν το αφήναμε για το γήπεδο, κάποιες φορές είχαν γίνει και κάποια στο γήπεδο στην 7, συμβαίνει ξέρεις, μας είπαν να κατεβάσουμε πανό και τέτοια τους λέγαμε και εμείς, αλλά έρχονται άλλοι και τελειώνει εκεί, λήγει, η 7 δεν έχει πολιτικά αλλά όλοι το ξέρουν ότι είμαστε πιο πολλοί.»

18. Πως χαρακτηρίζεις το γεγονός ότι μετά την δολοφονία του οπαδού του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι τον Σεπτέμβριο του 2013, οι περισσότεροι οργανωμένοι οπαδοί από άλλες ομάδες έβγαλαν ανακοίνωση καταδικάζοντας τον δολοφόνο ενώ η επίσημη Θύρα 7 όχι;

«Το Porto Leone έβγαλε νομίζω, αλλά πήγαν να μας μπλέξουν όλους, εμείς τι δουλειά είχαμε είμαστε Ολυμπιακοί, ο Φύσσας κρίμα ήταν και από εδώ από το Κερατσίνι, τώρα εκεί έγινε χαμός για να φτάσει να γίνει έτσι έγινε χαμός. Εντάξει ήταν Ολυμπιακός ο Φύσσας αλλά να βγάλουν ανακοίνωση τα κόμματα είναι πιο σωστό, οι οργανωμένοι; Εντάξει εμείς νομίζω βγάλαμε, αλλά αν είσαι από την Αλεξανδρούπολη τι να βγάλεις;»

19. Εφόσον υπήρχε σχέση μεταξύ των Red Nationalists και της Χρυσής Αυγής. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή;

«Δεν νομίζω να έγινε κάτι τέτοιο, αλλά όχι ότι είναι και δύσκολο, αυτοί που ήταν πιο παλιοί σε εμάς ήταν αρκετά χωμένοι στην Χρυσή Αυγή, ξέρω ότι κάποιοι από εμάς ήταν σε πολλά, στην Λαυρίου, σε ραντεβού γενικά και σε τέτοια.»

20. Πιστεύεις ότι υπήρχε σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists από την Χρυσή Αυγή με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Σίγουρα οι πιο παλιοί που ήταν και πιο οργανωμένοι, προσπαθούσαν να βρουν κόσμο για την Χρυσή Αυγή για πορείες και γενικά να τρέχουν, τώρα για επεισόδια δεν ξέρω, αλλά όπως σου είπα πολλοί από εμάς πήγαιναν παντού, μέχρι και τότε στον Μπαρτζώκα στο Σ.Ε.Φ. είχε από μας.»

21. Εφόσον υπάρχει σχέση μεταξύ των Red Nationalists και του Ολυμπιακού. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από κάποιο διοικητικό στέλεχος του Ολυμπιακού;

«Αυτό είναι ακόμη πιο δύσκολο, αλλά δεν είναι απίθανο, δεν το γνωρίζω, αλλά είναι δύσκολο, ξέρω ότι υπήρχαν καλές σχέσεις, η διοίκηση με τους πιο παλιούς καταλαβαίνεις ειδικά με την Π.Α.Ε. αλλά δεν μπορώ να ξέρω, δεν μας έλεγαν κιόλας.»

22. Πιστεύεις ότι υπήρχε έμμεσθη σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists και της διοίκησης του Ολυμπιακού με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Τι να σου πω; Έμμεσθη αν εννοείς εισιτήρια μπορεί ναι, μπορεί και ταξίδια, για δουλειά κανονική δεν ξέρω.»

23. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ελλάδα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα;

«Μόνο στην εθνική άμα βρισκόμασταν αυτό μόνο ως εκεί.»

24. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ευρώπη ή στον κόσμο γενικότερα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα; Επίσης αν ναι ταξιδεύατε εκτός Ελλάδος για να συναντηθείτε;

«Με τους Delije σίγουρα και με όσους οπαδούς ερχόντουσαν βρισκόμασταν μια χαρά, είχαμε και με της Λάτσιο είχαν πολλούς και εδώ φανατικούς, ταξίδι δεν μου έχει τύχει όχι.»

25. Συμμετείχατε στην κερκίδα της εθνικής Ελλάδος στα παιχνίδια που έδινε; Είχατε σχέσεις ή ήσασταν μέλη στην Γαλάζια Στρατιά;

«Ναι από ένα σημείο και μετά ναι στην Γαλάζια Στρατιά και ήμασταν πολλοί.»

26. Με την αστυνομία και με τα σώματα ασφαλείας γενικά τι σχέση είχατε; Υπήρχαν μέλη σας από αυτόν τον χώρο; Με την Εκκλησία είχατε σχέσεις;

«Γενικά δεν είχαμε πρόβλημα, είχαμε και κάποιους στρατιωτικούς μαζί μας, ΕΠ.ΟΠ. νομίζω ή κάτι τέτοιο, δεν είχαμε πρόβλημα, σε επεισόδια και τέτοια δεν είχαμε θέμα με την αστυνομία, μετά όμως άρχισαν να μας δυσκολεύουν και αυτοί ειδικά μετά από τον Φύσσα που γενικά έκαναν ντου παντού σε συνδέσμους σε γραφεία στον δρόμο παντού, δεν ξέρω. Αρχίσαμε να είμαστε πιο πολύ σε κόντρα. Αν εννοείς σαν οργάνωση όχι, προσωπικά ναι.»

27. Με την ανάρτηση του πανό NO POLITICA και με όλο αυτό το ζήτημα των οργανωμένων οπαδών της Θύρας 7 ότι δεν ασχολούμαστε με τα πολιτικά αλλά μόνο με τον Ολυμπιακό συμφωνείς;

«Συμφωνώ να ασχολούμαστε με τον Ολυμπιακό αλλά κάποια θέματα είναι πιο γενικά όπως το μακεδονικό, αλλά αν ασχοληθούμε με αυτό και με άλλα που είναι πολλά ξεφεύγει μετά, οπότε ναι no politica καλύτερα.»

28. Ποιος πρόεδρος πιστεύεις ότι έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό και ήταν καλύτερος για τους Red Nationalists και γιατί; Ο Σωκράτης Κόκκαλης, ο Βαγγέλης Μαρινάκης ή οι αδερφοί Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος;

«Μαρινάκης για τον Ολυμπιακό γενικά δεν μασάει πουθενά και τον κυνηγάνε, βάζει λεφτά και τα λέει και ανοιχτά δεν μασάει. Λεφτά βάζουν και οι άλλοι αλλά ο Μαρινάκης βάζει και στον ερασιτέχνη που έχει Βόλει και Πόλο.»

29. Υπάρχουν ακόμη οι Red Nationalists; Αν ναι έχουν παρουσία και δράση; Αν όχι τι συνέβη και που εντάχθηκαν μετά; Εντάχθηκαν σε κάποια άλλη εθνικιστική ομάδα ή σε κάποιον σύνδεσμο; Τι υπάρχει τώρα όσο αφορά τον χώρο των εθνικιστών και των οπαδών του Ολυμπιακού;

«Εγώ τώρα ασχολούμαι μόνο με το Porto Leone δεν ξέρω τι γίνεται, γενικά έχει σπάσει μετά από τις συλλήψεις και την δίκη έχει σπάσει, μετά από τότε με τον Φύσσα έχει αλλάξει το πράγμα, πολλοί και εγώ φύγαμε γιατί θα την πληρώναμε για όλους.»

30. Εσύ συνεχίζεις στον εθνικιστικό χώρο; Αν ναι τι είναι αυτό που σε κρατάει ακόμη; Αν όχι τι είναι αυτό που σε έκανε να φύγεις και πότε έφυγες;

«Συνεχίζω αλλά πιο πολύ ασχολούμαι με τον Ολυμπιακό, ε γενικά θέλω να ξέρω τι γίνεται και πως πάει η φάση, καταλαβαίνεις.»

Συνέντευξη 4 (Σ4)

Κοινωνικό προφίλ

Ηλικία: 38

Μορφωτικό επίπεδο: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Επάγγελμα: Ελεύθερος επαγγελματίας

Οικογενειακή κατάσταση: Άγαμος

1. Πόσα χρόνια ακολουθείς τον Ολυμπιακό; Είσαι τώρα ή ήσουν ποτέ οργανωμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών; Αν ναι σε ποιόν;

«Τι πόσα χρόνια; Από πάντα εδώ στους Misfits.»

2. Πόσο συχνά πηγαίνεις γήπεδο; Ακολουθείς τον Ολυμπιακό σε όλα τα αθλήματα; Ποιο άθλημα σου αρέσει να παρακολουθείς περισσότερο;

«Είμαι παντού, όπου χρειαστεί, όσες φορές χρειαστεί. Ποιο άθλημα; Στο ποδόσφαιρο.»

3. Τι ήταν ή τι είναι οι Red Nationalists;

«Αφού ξέρεις τώρα, ήμασταν εθνικιστές και ήμασταν ολυμπιακοί, οι πιο σκληροί.»

4. Γνωρίζεις πότε ιδρύθηκαν και πιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέδραμαν σε αυτό; Δημιουργήθηκαν μετά από διάσπαση κάποιου άλλου συνδέσμου ή από την φυγή - διαγραφή κάποιον μελών ή από κάτι άλλο;

«Όχι ακριβώς αλλά σίγουρα μετά το 2000 υπήρχαν, δεν ξέρω γι' αυτό που με ρωτάς, αλλά με πολλούς γνωριζόμασταν και από την εθνική από τον σύνδεσμο από το γήπεδο.»

5. Είναι επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος; Έχει καταστατικό και δομές λειτουργίας; Υπάρχουν εγγεγραμμένα μέλη; Τι είδους ιεραρχία υπάρχει; Υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα;

«Δεν χρειαζόμασταν κάτι τέτοιο άσε που δεν θα μας άφηναν οι «δημοκράτες», είχαμε πολύ κόσμο, μέλη έχουν τα κόμματα, είχαμε παλιούς και έμπειρους που κανόνιζαν.»

6. Υπήρχαν γραφεία; Συναντιόσασταν κάπου; Με ποιον τρόπο επικοινωνούσατε; Είχατε σύμβολα; Κάποιο από αυτά εδώ; Είχατε κάποιο κοινό ντύσιμο;

«Δεν χρειαζόμασταν γραφεία μόνο αν υπήρχε ανάγκη να βρεθούμε βρίσκαμε χώρο. Μιλούσαμε μεταξύ μας. Σύμβολά είχαμε ναι, αυτά ναι, και ντύσιμο ναι.»

7. Στην κερκίδα στο γήπεδο καθόσασταν μαζί; Είχατε κάποια πανό ή σημαίες που αναρτούσατε ή ανεμίζατε; Κάποιο σύνθημα; Είχατε αντιδράσεις από άλλους συνδέσμους ή από άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού;

«Μαζί για να δείξουμε ότι είμαστε ένα και δεν σπάει, είχαμε ναι αφού τα ξέρεις τι ρωτάς; Και σύνθημα είχαμε ναι. Αντιδράσεις ναι αλλά όπως σου είπα δεν σπάγαμε.»

8. Είχατε αλλοδαπούς π.χ. Αλβανούς ή άλλης εθνικότητας στους Red Nationalists; Είχατε οπαδούς άλλης φυλής π.χ. έγχρωμους; Είχατε ομοφυλόφιλους ή αμφιφυλόφιλους (bisexual) ή αλλόθρησκους; Είχατε γυναίκες;

«Ε τώρα τι με ρωτάς; Είναι δυνατόν; Γυναίκες βλέπαμε κάποιες ναι.»

9. Πότε και πως εντάχθηκες στους Red Nationalists; Τι σε έκανε να ενταχθείς; Υπήρχε κάποιος ή κάποιοι που σε προσέγγισαν; Ήσουν ήδη μέλος σε κάποιον άλλον σύνδεσμο εκείνη την περίοδο; Αν ναι συνέχισες να είσαι και μετά;

«Δεν θυμάμαι πότε αλλά θυμάμαι να πηγαίνουμε με μηχανάκια και να σταματάμε να βάζουμε βενζίνη και να μας βάζει βενζίνη ξένος και σκέφτηκα τότε γιατί να μην δουλεύει ένας Έλληνας εδώ που να έχει οικογένεια; Αυτό και όλα αυτά που είχαμε δει, τον Σολωμού, τον Ισαάκ, τα Ίμια όλα αυτά και είχαμε ανησυχήσει τι θα γίνει, τα ίδια λέγαμε με πολλούς και τα βρήκαμε. Βοηθήσαμε και την εθνική κάναμε κερκίδα και μας άρεσε. Σου είπα στους Misfits.»

10. Είχες σχέση με τον εθνικισμό ή τον ναζισμό πριν ενταχθείς στους Red Nationalists; Αν ψήφιζες τι ψήφιζες πριν ενταχθείς και αν ξέρεις, τι ψήφιζαν οι γονείς σου ή και η οικογένειά σου γενικότερα; Είχαν στο κοντινό σου οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον εθνικιστικές απόψεις; Θεωρείς ότι είσαι εθνικιστής ή ναζιστής;

«Γενικά όπως τα είπα είχα ναι, οι γονείς μου Νέα Δημοκρατία και γενικά έπαιζε και πολύ Λ.Α.Ο.Σ. στο σόι. Δεν μπορώ να ξέρω τι πίστευαν όλοι. Ναι εθνικιστής ναι.»

11. Έγινες μέλος της Χρυσής Αυγής; Αν ναι πότε εντάχθηκες και τι σε έκανε να το θέλεις; Αν όχι γιατί;

«Μετά από αυτά ναι, είδα κάτι οργανωμένο και δυνατό να έρχεται.»

12. Συμφωνούσες με όλες τις θέσεις της Χρυσής Αυγής; Υπήρχε κάτι που συμφωνούσες περισσότερο ή κάτι που δεν συμφωνούσες καθόλου; Συμμετείχες σε εκδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις και γενικά σε διαδικασίες της Χρυσής Αυγής;
«Συμφωνούσα ναι και ήθελα να αδειάσει η χώρα από λαθρομετανάστες και ειδικά μουσουλμάνους, είχε ξεφύγει το πράγμα. Συμμετείχα ναι.»

13. Συναντήθηκες ποτέ με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής; Αν ναι υπό ποιες συνθήκες και πού;
«Πάντα κάποιος θα υπήρχε κάπου ναι.»

14. Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσατε στους Red Nationalists αλλά και στην Χρυσή Αυγή, γνωρίζεις τι εκπροσωπούν και τι συμβολίζουν αλλά και τι σχέση έχουν με την ιστορία της χώρας μας;
«Γνωρίζω ναι, έχουν σχέση με την ιστορία της χώρας ναι.»

15. Ποια είναι η άποψή σου για την συμμετοχή των αλλοδαπών, των ομοφυλόφιλων ή αμφιφυλόφιλων (bisexual) ή των αλλόθρησκων παιχτών στην ομάδα;
«Άμα μας σέβονται και είναι από έθνος που σεβόμαστε και εμείς δεν υπάρχει θέμα, τώρα για τα άλλα καλύτερα όχι.»

16. Συμμετείχες ποτέ σε επεισόδια εντός η εκτός γηπέδου με τους Red Nationalists; Αν ναι θέλεις να μας πεις πού, απέναντι σε ποιους, ποιος τα ξεκίνησε και για ποιον λόγο αυτά έγιναν; Έχεις προσαχθεί ή συλληφθεί ποτέ;
«Όχι και όχι.»

17. Πώς αντιμετωπίζατε τους αναρχικούς και τους κομμουνιστές οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού, και πως σας αντιμετώπιζαν εκείνοι; Υπήρχε αντιπαλότητα; Ποιος ήταν κυρίαρχος στην κερκίδα της Θύρας 7;
«Πως τους αντιμετωπίζαμε; Πρώτα αυτούς καλύτερα, ξέρουν, δεν ήταν πολλοί αλλά σίγουρα δεν ήταν κυρίαρχοι, ούτε καν.»

18. Πως χαρακτηρίζεις το γεγονός ότι μετά την δολοφονία του οπαδού του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι τον Σεπτέμβριο του 2013, οι περισσότεροι οργανωμένοι οπαδοί από άλλες ομάδες έβγαλαν ανακοίνωση καταδικάζοντας τον δολοφόνο ενώ η επίσημη Θύρα 7 όχι;

«Καλά έκανε δεν είναι δουλεία της.»

19. Εφόσον υπήρχε σχέση μεταξύ των Red Nationalists και της Χρυσής Αυγής. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή;

«Όχι ποτέ.»

20. Πιστεύεις ότι υπήρχε σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists από την Χρυσή Αυγή με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Αν εννοείς τους *antifa* είχαμε κόντρα δεν χρειαζόταν κάποιος να μας πει κάτι.»

21. Εφόσον υπάρχει σχέση μεταξύ των Red Nationalists και του Ολυμπιακού. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από κάποιο διοικητικό στέλεχος του Ολυμπιακού;

«Όχι δεν γνωρίζω.»

22. Πιστεύεις ότι υπήρχε έμμεσθη σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists και της διοίκησης του Ολυμπιακού με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Από όσο ξέρω όχι.»

23. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ελλάδα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα;

«Με εθνικιστές δεν έχουμε κάτι να χωρίσουμε μόνο μέσα στο γήπεδο, αυτό.»

24. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ευρώπη ή στον κόσμο γενικότερα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα; Επίσης αν ναι ταξιδεύατε εκτός Ελλάδος για να συναντηθείτε;

«Είχαμε με τους *Dejile* με τους *Fratiria* και με τους *ΑΠΟΕΛ*. Κάποιοι είχαν και με τους σκληρούς από την Λάτσιο.»

25. Συμμετείχατε στην κερκίδα της εθνικής Ελλάδος στα παιχνίδια που έδινε; Είχατε σχέσεις ή ήσασταν μέλη στην Γαλάζια Στρατιά;

«Συμμετείχα ναι.»

26. Με την αστυνομία και με τα σώματα ασφαλείας γενικά τι σχέση είχατε; Υπήρχαν μέλη σας από αυτόν τον χώρο; Με την Εκκλησία είχατε σχέσεις;

«Τα σώματα ασφαλείας είναι δικά μας, είχαμε κάποιους εδώ, όπως και στην Χρυσή Αυγή, απλά μετά φοβήθηκαν και αυτοί και έκοψαν. Ε ναι, ναι.»

27. Με την ανάρτηση του πανό NO POLITICA και με όλο αυτό το ζήτημα των οργανωμένων οπαδών της Θύρας 7 ότι δεν ασχολούμαστε με τα πολιτικά αλλά μόνο με τον Ολυμπιακό συμφωνείς;

«Δεν ασχολούμαστε γιατί θέλουν να μας μπλέξουν να έχουν κάποιον να φταίει και να του φορτώνουν τα επεισόδια, καλά έγινε.»

28. Ποιος πρόεδρος πιστεύεις ότι έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό και ήταν καλύτερος για τους Red Nationalists και γιατί; Ο Σωκράτης Κόκκαλης, ο Βαγγέλης Μαρινάκης ή οι αδερφοί Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος;

«Εμένα με νοιάζει ο Ολυμπιακός και η πατρίδα, τώρα ποιος θα έρθει δεν λέει κάτι, οι Αγγελόπουλαιοι είναι αδιάφοροι, ο Μαρινάκης πονάει πιο πολύ τον Ολυμπιακό και στηρίζει και τον ερασιτέχνη, ο Κόκκαλης δεν άξιζε χρησιμοποίησε τον Ολυμπιακό για να κάνει δουλειές με το κράτος και του τις έδινε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. γιατί ο πατέρας του ήταν στον εμφύλιο με τους κομμουνιστές.»

29. Υπάρχουν ακόμη οι Red Nationalists; Αν ναι έχουν παρουσία και δράση; Αν όχι τι συνέβη και που εντάχθηκαν μετά; Εντάχθηκαν σε κάποια άλλη εθνικιστική ομάδα ή σε κάποιον σύνδεσμο; Τι υπάρχει τώρα όσο αφορά τον χώρο των εθνικιστών και των οπαδών του Ολυμπιακού;

«Δεν ξέρω να σου πω γιατί τώρα στοχοποιούνται όλοι και όλα, τι να σου πω; Εθνικιστές πάντως υπάρχουν πολλοί. Και εδώ (σσ. Misfits) και παντού.»

30. Εσύ συνεχίζεις στον εθνικιστικό χώρο; Αν ναι τι είναι αυτό που σε κρατάει ακόμη; Αν όχι τι είναι αυτό που σε έκανε να φύγεις και πότε έφυγες;

«Συνεχίζω με τον τρόπο μου και το κρατάω για μένα, υπάρχει ακόμη φως.»

Συνέντευξη 5 (Σ5)

Κοινωνικό προφίλ

Ηλικία: 41

Μορφωτικό επίπεδο: Τριτοβάθμια εκπαίδευση (Τ.Ε.Ι.)

Επάγγελμα: Ιδιωτικός υπάλληλος

Οικογενειακή κατάσταση: Άγαμος

1. Πόσα χρόνια ακολουθείς τον Ολυμπιακό; Είσαι τώρα ή ήσουν ποτέ οργανωμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών; Αν ναι σε ποιόν;

«Δεν θυμάμαι τον εαυτό μου ποτέ να μην ασχολείται με τον Ολυμπιακό, ήμουν στο Porto Leone έκοψα για λίγο γιατί είχα φύγει στο εξωτερικό για δουλειά στην Γερμανία και ξανά πάλι όταν γύρισα.»

2. Πόσο συχνά πηγαίνεις γήπεδο; Ακολουθείς τον Ολυμπιακό σε όλα τα αθλήματα; Ποιο άθλημα σου αρέσει να παρακολουθείς περισσότερο;

«Παλιότερα πήγαινα περισσότερο, τώρα όχι τόσο συχνά αλλά πάω. Όχι πιο πολύ στο ποδόσφαιρο και στο μπάσκετ πάω. Πιο πολύ το ποδόσφαιρο.»

3. Τι ήταν ή τι είναι οι Red Nationalists;

«Οι Red Nationalists ήταν μια οργάνωση ανεπίσημη από εθνικιστές οπαδούς του Ολυμπιακού.»

4. Γνωρίζεις πότε ιδρύθηκαν και πιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέδραμαν σε αυτό; Δημιουργήθηκαν μετά από διάσπαση κάποιου άλλου συνδέσμου ή από την φυγή – διαγραφή κάποιων μελών ή από κάτι άλλο;

«Δεν γνωρίζω ακριβώς αλλά σίγουρα μετά το 2000 εκεί που πάντα υπήρχε η Χρυσή Αυγή και προσπαθούσε να δημιουργήσει όπου μπορούσε μικρούς πυρήνες, το είχε καταφέρει καλά για την Εθνική Ελλάδος και από εκεί ξεκίνησε και προσπαθούσε να το κάνει και σε κάθε ομάδα, δεν είχε πολύ κόσμο τότε σαν πιο μετά. Η όλη κατάσταση βοήθησε, τα Ίμια τα γεγονότα στην Κύπρο, ήταν κοντά και έπαιξε ρόλο. Δεν νομίζω ότι δημιουργήθηκαν από αλλού.»

5. Είναι επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος; Έχει καταστατικό και δομές λειτουργίας; Υπάρχουν εγγεγραμμένα μέλη; Τι είδους ιεραρχία υπάρχει; Υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα;

«Όχι ήταν ανεπίσημα, δεν γινόταν, δεν μπορούσαν δεν μας άφηναν δεν ξέρω. Όχι δεν ξέρω, είχαμε κόσμο αλλά υπήρχε ένας μικρός πυρήνας που μας μάζευε και μας έλεγε τι κάνουμε, έτσι πάει υπάρχει ιεραρχία όπως είπες και εσύ σε αυτά.»

6. Υπήρχαν γραφεία; Συναντιόσασταν κάπου; Με ποιον τρόπο επικοινωνούσατε; Είχατε σύμβολα; Κάποιο από αυτά εδώ; Είχατε κάποιο κοινό ντύσιμο;

«Όχι, συναντιόμασταν είτε στο Παγκράτι στα γραφεία της Χρυσής Αυγής, είτε έξω σε πάρκο και σε κάποια καφέ, κάποιες φορές και πριν ή και μετά το γήπεδο. Επικοινωνούσαμε με τηλέφωνο με μήνυμα ή από στόμα σε στόμα γιατί ήμασταν και κάποιοι γνωστοί για χρόνια. Είχαμε σύμβολο Red Nationalists, ναι. Ντύσιμο τα δικά μας μπλουζάκια αυτά που είχαμε βγάλει.»

7. Στην κερκίδα στο γήπεδο καθόσασταν μαζί; Είχατε κάποια πανό ή σημαίες που αναρτούσατε ή ανεμίζατε; Κάποιο σύνθημα; Είχατε αντιδράσεις από άλλους συνδέσμους ή από άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού;

«Μαζί τις πιο πολλές φορές ναι, είχαμε και κάποια πανό και σημαίες που βάζαμε και τις φυλούσαμε ναι. Ναι σύνθημα για εμάς ναι, θρύλος, θρησκεία, εθνικισμός και βία. Κοίτα στην αρχή είχαμε ναι αλλά μετά που γίναμε περισσότεροι και μας υποστήριζαν και κάποιοι άλλοι σύνδεσμοι δεν είχαμε θέματα.»

8. Είχατε αλλοδαπούς π.χ. Αλβανούς ή άλλης εθνικότητας στους Red Nationalists; Είχατε οπαδούς άλλης φυλής π.χ. έγχρωμους; Είχατε ομοφυλόφιλους ή αμφιφυλόφιλους (bisexual) ή αλλόθρησκους; Είχατε γυναίκες;

«Δεν είχαμε μην σου πω ψέματα, δεν τους ήξερα και όλους αλλά δεν είχαμε, δεν νομίζω. Γυναίκες είχε κάποιες αραιά και πον, σταθερά όχι, θα ήταν γνωστές κάποιου.»

9. Πότε και πώς εντάχθηκες στους Red Nationalists; Τι σε έκανε να ενταχθείς; Υπήρχε κάποιος ή κάποιοι που σε προσέγγισαν; Ήσουν ήδη μέλος σε κάποιον άλλον σύνδεσμο εκείνη την περίοδο; Αν ναι συνέχισες να είσαι και μετά;

«Οι παρέες μου στον σύνδεσμο είχαν παρόμοιες ιδέες και εγώ βέβαια κάπως έτσι και μετά τα παιχνίδια με την Εθνική και το ένα έφερε το άλλο και σιγά σιγά εντάχθηκα και εγώ. Όλη

η κατάσταση με είχε επηρεάσει λίγο ο περίγυρός μου λίγο που πήγα στρατό στις ειδικές δυνάμεις, όλα αυτά ξέρεις τώρα. Ναι ήμουν στο *Porto Leone* και συνέχισα.»

10. Είχες σχέση με τον εθνικισμό ή τον ναζισμό πριν ενταχθείς στους Red Nationalists; Αν ψήφιζες τι ψήφιζες πριν ενταχθείς και αν ξέρεις, τι ψήφιζαν οι γονείς σου ή και η οικογένειά σου γενικότερα; Είχαν στο κοντινό σου οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον εθνικιστικές απόψεις; Θεωρείς ότι είσαι εθνικιστής ή ναζιστής;

«Όχι πολύ αλλά πήγαινα προς τα εκεί. Δεν είχα ψηφίσει ποτέ εγώ, οι γονείς μου είχαν ψηφίσει ΠΑ.ΣΟ.Κ. και γενικά όλοι εκεί, είχα και κάποιους που ψήφιζαν Κ.Κ.Ε. από Πέραμα οι πιο πολλοί. Εθνικιστές δεν νομίζω όχι. Τώρα όχι πια.»

11. Έγινες μέλος της Χρυσής Αυγής; Αν ναι πότε εντάχθηκες και τι σε έκανε να το θέλεις; Αν όχι γιατί;

«Μετά έγινα και μέλος της Χρυσής Αυγής, πήγε λίγο μόνο του, μαζί με τους φίλους μου που ήμασταν μαζί στον σύνδεσμο όπως σου είπα πριν. Δεν θυμάμαι ακριβώς πότε λίγο μετά την Ολυμπιάδα ήτανε, όπως σου είπα πήγε μόνο του.»

12. Συμφωνούσες με όλες τις θέσεις της Χρυσής Αυγής; Υπήρχε κάτι που συμφωνούσες περισσότερο ή κάτι που δεν συμφωνούσες καθόλου; Συμμετείχες σε εκδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις και γενικά σε διαδικασίες της Χρυσής Αυγής;

«Γενικά συμφωνούσα με όλα τα πατριωτικά, όπως για τους τούρκους την Κύπρο και τέτοια, διαφωνούσα λίγο εκεί με τις φυλές δεν τα ήξερα και καλά αλλά δεν τα ξεκαθάριζαν πολύ και αυτοί. Συμμετείχα σε αρκετά ναι ήμουν ενεργός.»

13. Συναντήθηκες ποτέ με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής; Αν ναι υπό ποιες συνθήκες και πού;

«Υψηλόβαθμα ήταν λίγα άτομα όταν ήμασταν λίγοι μετά έγιναν περισσότεροι και είχαμε περισσότερους ανώτερους, ε όλοι αυτοί που ξέρεις που είναι και τώρα πολύ γνωστοί και κάποιοι στην φυλακή τους συναντούσαμε τότε συνέχεια όταν μαζευόμασταν.»

14. Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσατε στους Red Nationalists αλλά και στην Χρυσή Αυγή, γνωρίζεις τι εκπροσωπούν και τι συμβολίζουν αλλά και τι σχέση έχουν με την ιστορία της χώρας μας;

«Γνωρίζω ναι, κάποια είναι αρχαιοελληνικά και κάποια χριστιανικά, κάποια είναι κάτι άλλο ναι γνωρίζω.»

15. Ποια είναι η άποψή σου για την συμμετοχή των αλλοδαπών, των ομοφυλόφιλων ή αμφιφυλόφιλων (bisexual) ή των αλλόθρησκων παιχτών στην ομάδα;

«Όσο πιο κοντά είναι σε εμάς δηλαδή στην κουλτούρα μας και στις συνήθειές μας πιστεύω ότι είναι καλύτερα γιατί προσαρμόζονται πιο εύκολα, αλλά γενικά δεν με ενοχλεί αρκεί να παίζουν καλά.»

16. Συμμετείχες ποτέ σε επεισόδια εντός η εκτός γηπέδου με τους Red Nationalists; Αν ναι θέλεις να μας πεις που, απέναντι σε ποιους, ποιος τα ξεκίνησε και για ποιον λόγο αυτά έγιναν; Έχεις προσαχθεί ή συλληφθεί ποτέ;

«Όχι δεν συμμετείχα ποτέ, κάτι μικρά στην θύρα με τα πανό και τα λοιπά, αλλά δεν ήταν κάτι φοβερό. Όχι ποτέ δεν έχω συλληφθεί.»

17. Πώς αντιμετωπίζατε τους αναρχικούς και τους κομμουνιστές οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού, και πως σας αντιμετώπιζαν εκείνοι; Υπήρχε αντιπαλότητα; Ποιος ήταν κυρίαρχος στην κερκίδα της Θύρας 7;

«Ήταν λίγοι αλλά ναι δεν θα πω ψέματα είχαμε μεγάλη αντιπαλότητα, αλλά δεν γινόταν κάτι σοβαρό, κάποια παρατράγουδα στην κερκίδα μόνο με τα πανό και τις σημαίες και τέτοια. Κυρίαρχος δεν ήταν κάποιος συγκεκριμένα αλλά ήμασταν περισσότεροι.»

18. Πως χαρακτηρίζεις το γεγονός ότι μετά την δολοφονία του οπαδού του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι τον Σεπτέμβριο του 2013, οι περισσότεροι οργανωμένοι οπαδοί από άλλες ομάδες έβγαλαν ανακοίνωση καταδικάζοντας τον δολοφόνο ενώ η επίσημη Θύρα 7 όχι;

«Θα μπορούσαν να είχαν βγάλει ανακοίνωση, όπως το Porto Leone, αλλά μάλλον δεν ήθελαν να το τραβήξουν, δεν ξέρω ίσως είχε πολλούς τότε στην Χρυσή Αυγή και δεν τους άφηναν ή δεν ήθελαν να τους ενοχλήσουν, δεν ξέρω.»

19. Εφόσον υπήρχε σχέση μεταξύ των Red Nationalists και της Χρυσής Αυγής. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή;»

«Μου βάζεις δύσκολά τώρα, δεν ξέρω δεν είχα καταλάβει κάτι τέτοιο, κάποια επεισόδια που γινόntonταν συμμετείχαν πολλοί από μας, εγώ όχι, συνήθως μας ειδοποιούσαν ή μας έλεγαν τι να κάνουμε και που να μαζευτούμε αυτοί που μας καθοδηγούσαν αυτός ο πυρήνας αυτή οι δυο τρεις δηλαδή. Τώρα αν τους έλεγαν και αυτούς τι να κάνουν δεν ξέρω μπορεί, μπορεί και όχι.»

20. Πιστεύεις ότι υπήρχε σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists από την Χρυσή Αυγή με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Θα υπήρχε ναι πιστεύω ναι αλλά για να κάνουν φασαρίες επίτηδες δεν ξέρω δεν μπορώ να πω.»

21. Εφόσον υπάρχει σχέση μεταξύ των Red Nationalists και του Ολυμπιακού. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από κάποιο διοικητικό στέλεχος του Ολυμπιακού;

«Όπως σου είπα και πριν αυτοί που μας έδιναν εμάς εντολές αυτή η ομάδα η αρχηγική αν το θες όπως είχαν σχέση δυνατή με την Χρυσή Αυγή έτσι είχαν και με κάποιους από την διοίκηση του Ολυμπιακού, τώρα να έγινε έτι και πάλι δύσκολο μου φαίνεται αλλά δεν μπορείς να πεις και όχι, έτσι δεν είναι;»

22. Πιστεύεις ότι υπήρχε έμμεστη σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists και της διοίκησης του Ολυμπιακού με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Και πάλι δεν το νομίζω δύσκολο και αυτό, αλλά υπάρχουν κάποιοι που δεν τους γνωρίζαμε και πολύ προσωπικά όπως αυτοί οι δυο τρεις που σου είπα ότι έδιναν εντολές σε εμάς, που μπορεί ναι δεν το αποκλείω αλλά και πάλι σου λέω δύσκολο.»

23. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ελλάδα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα;

«Είχαμε σχέσεις, ούτε κακές, ούτε καλές, αλλά γενικά μέσα στο γήπεδο γιατί κάποιους τους βλέπαμε έξω και αλλού, καταλαβαίνεις με την Χρυσή Αυγή. Δεν είχε τύχει κάτι μεταξύ μας πολύ σοβαρό όχι.»

24. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ευρώπη ή στον κόσμο γενικότερα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα; Επίσης αν ναι ταξιδεύατε εκτός Ελλάδος για να συναντηθείτε;

«Ναι είχαμε ναι, ειδικά με το ΑΠΟΕΛ στη Κύπρο είχαν πολλούς φιλάθλους και αυτοί που ήταν μέλη στο ΕΛΑΜ, ήταν πιο κοντά μας μιλούσαμε και την ίδια γλώσσα. Είχαμε και με τους οπαδούς της Λάτσιο, και με τους Σέρβους του Ερυθρού Αστέρ. Έχει τύχει αρκετές φορές ειδικά με αυτούς του ΑΠΟΕΛ και του Ερυθρού Αστέρ, όταν ήρθαν εδώ, και όταν πηγαίναμε εμείς έξω, εγώ δεν είχα πάει ποτέ.»

25. Συμμετείχατε στην κερκίδα της εθνικής Ελλάδος στα παιχνίδια που έδινε; Είχατε σχέσεις ή ήσασταν μέλη στην Γαλάζια Στρατιά;

«Ναι στα εντός με την Γαλάζια Στρατιά, στα εκτός δεν είχα πάει ποτέ.»

26. Με την αστυνομία και με τα σώματα ασφαλείας γενικά τι σχέση είχατε; Υπήρχαν μέλη σας από αυτόν τον χώρο; Με την Εκκλησία είχατε σχέσεις;

«Τώρα με ρωτάς δύσκολα, είχαμε κάποιους που ήταν μόνιμοι και ήταν σε εμάς αλλά όχι συνέχεια, όχι αστυνομικούς, μόνιμους, αστυνομικούς είχε πιο πολύ στην Χρυσή Αυγή, αλλά μετά αραιώσαν και από εκεί. Σαν οπαδοί; Όλοι μαζί; Όχι, ο καθένας από μόνος του.»

27. Με την ανάρτηση του πανό NO POLITICA και με όλο αυτό το ζήτημα των οργανωμένων οπαδών της Θύρας 7 ότι δεν ασχολούμαστε με τα πολιτικά αλλά μόνο με τον Ολυμπιακό συμφωνείς;

«Κοίτα συμφωνώ γενικά γιατί αλλιώς θα ασχολούμασταν με άλλα πράγματα μόνο, αλλά είναι κάποια που πρέπει να πάρουμε θέση όπως το μακεδονικό, νομίζω αρκετά σοβαρά να μην μείνει έτσι.»

28. Ποιος πρόεδρος πιστεύεις ότι έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό και ήταν καλύτερος για τους Red Nationalists και γιατί; Ο Σωκράτης Κόκκαλης, ο Βαγγέλης Μαρινάκης ή οι αδερφοί Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος;

«Τον Κόκκαλη τον έζησα, αλλά ήταν διαπλεκόμενος πολύ με αναθέσεις και τέτοια και δεν τον άφησε τον Ολυμπιακό στα καλύτερά του, ο Μαρινάκης τον ανέβασε πολύ και τον ερασιτέχνη μαζί. Ο Μαρινάκης μας καταλάβαινε περισσότερο, ο Κόκκαλης δεν ήθελε να μας ακούσει καθόλου, δεν ήταν καλός πατριώτης, λένε ότι ήταν στην Στάζι και ότι ο πατέρας του

ήταν κομμουνιστής, δεν γίνεται να είσαι και πατριώτης και κομμουνιστής μαζί. Οι αδερφοί δεν έχουν καλές σχέσεις με τους οργανωμένους γενικά.»

29. Υπάρχουν ακόμη οι Red Nationalists; Αν ναι έχουν παρουσία και δράση; Αν όχι τι συνέβη και που εντάχθηκαν μετά; Εντάχθηκαν σε κάποια άλλη εθνικιστική ομάδα ή σε κάποιον σύνδεσμο; Τι υπάρχει τώρα όσο αφορά τον χώρο των εθνικιστών και των οπαδών του Ολυμπιακού;

«Δεν ξέρω εγώ τώρα ασχολούμαι λίγο με το Porto Leone και δεν ξέρω πλέον πολλά, δεν ασχολούμαι, έφυγα και για Γερμανία ήμουν δύο χρόνια αλλά είχε αρχίσει να σπάει λίγο από το 13 και μετά, μετά την δολοφονία του Φύσσα τα κυνήγησαν όλα έψαξαν τα πάντα και πήρε πολλούς η μπάλα. Ίσως κάποιοι να υπάρχουν ακόμη στους Misfits»

30. Εσύ συνεχίζεις στον εθνικιστικό χώρο; Αν ναι τι είναι αυτό που σε κρατάει ακόμη; Αν όχι τι είναι αυτό που σε έκανε να φύγεις και πότε έφυγες;

«Όχι δεν συνεχίζω δεν είμαι όπως πριν, παραμένω και θα παραμένω πατριώτης αλλά δεν συνεχίζω γιατί μπήκαν πολλοί μες τον χώρο και έκαναν διάφορα και εκτός νόμου και θα την πληρώναμε όλοι και χωρίς να φταίγαμε κιόλας. Εκείνη την περίοδο με τις συλλήψεις και τις φυλακές και μετά την δολοφονία του Φύσσα έφυγα και για Γερμανία όπως σου είπα και τελείωσε εκεί αυτό για μένα.»

Συνέντευξη 6 (Σ6)

Κοινωνικό προφίλ

Ηλικία: 39

Μορφωτικό επίπεδο: Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Επάγγελμα: Ιδιωτικός υπάλληλος

Οικογενειακή κατάσταση: Διεξυγμένος

1. Πόσα χρόνια ακολουθείς τον Ολυμπιακό; Είσαι τώρα ή ήσουν ποτέ οργανωμένος σε κάποιον σύνδεσμο οπαδών; Αν ναι σε ποιόν;

«Πάντα ήμουν Ολυμπιακός πάντα από παιδί, ήμουν στην Κυψέλη, Κυψέλη Club, τώρα δεν ασχολούμαι.»

2. Πόσο συχνά πηγαίνεις γήπεδο; Ακολουθείς τον Ολυμπιακό σε όλα τα αθλήματα; Ποιο άθλημα σου αρέσει να παρακολουθείς περισσότερο;

«Τώρα δεν πάω συχνά, πάω αλλά παλιότερα πήγαινα πιο πολύ, τώρα έχω κόψει λίγο. Ποδόσφαιρο και μπάσκετ μόνο, πιο πολύ πάω στο ποδόσφαιρο, αλλά ήσυχα πια γιατί έχω και έναν γιο και τον παίρνω συχνά μαζί.»

3. Τι ήταν ή τι είναι οι Red Nationalists;

«Οι Red Nationalists ήταν ότι έχεις μάθει, οπαδοί κυρίως χρυσαυγήτες από πριν γίνει πιο γνωστή η Χρυσή Αυγή. Πορφυρά Φάλαγγα το λέγαμε συχνά. Αυτό κυρίως.»

4. Γνωρίζεις πότε ιδρύθηκαν και πιο ήταν το γεγονός ή τα γεγονότα που συνέδραμαν σε αυτό; Δημιουργήθηκαν μετά από διάσπαση κάποιου άλλου συνδέσμου ή από την φυγή – διαγραφή κάποιων μελών ή από κάτι άλλο;

«Πότε ιδρύθηκαν, δεν ξέρω ακριβώς δεν είχαν ημερομηνία κάπου όπως άλλοι σύνδεσμοι αλλά θα είναι ξέρω γω το 2000 και κάπου. Τώρα πιο γεγονός δεν ξέρω αν έγινε κάτι ακριβώς, αλλά γενικά υπήρχε ανησυχία με τους Τούρκους τότε, ξέρεις μετά τα Ίμια, μετά την Κύπρο με τους Κύπριους που σκότωσαν τότε, δεν είχαμε ασφάλεια και υπήρχε ξέρεις ανησυχία και μαζεύτηκαν πολλοί και κάπως έτσι μάλλον. Τώρα από διάσπαση που λες όχι, αλλά μαζεύτηκαν από πολλούς συνδέσμους ξέρω και πολλά παιδιά ήταν ήδη στην Γαλάζια Στρατιά.»

5. Είναι επίσημα αναγνωρισμένος σύνδεσμος; Έχει καταστατικό και δομές λειτουργίας; Υπάρχουν εγγεγραμμένα μέλη; Τι είδους ιεραρχία υπάρχει; Υπήρχαν αρχηγοί ή κάποια αρχηγική ομάδα;

«Όχι όχι δεν ήμασταν αλλά ήμασταν όλοι στην Θύρα 7 μας ήξεραν. Δεν ξέρω για τέτοια καταστατικά και τέτοια, λειτουργούσαμε κανονικά. Μέλη πως το εννοείς με ταυτότητες και τέτοια όχι, όχι. Όπως παντού, είχαμε κάποιους που είχαν πιο πολύ χρόνο και ήταν και πιο παλιοί που ήταν ας πούμε αρχηγοί που λες.»

6. Υπήρχαν γραφεία; Συναντιόσασταν κάπου; Με ποιον τρόπο επικοινωνούσατε; Είχατε σύμβολα; Κάποιο από αυτά εδώ; Είχατε κάποιο κοινό ντύσιμο;

«Γραφεία όχι, συναντιόμασταν σε καφέ και στο Παγκράτι κάποιες φορές στα γραφεία της Χρυσής Αυγής. Τώρα κοίτα έπεφταν τηλέφωνα και μηνύματα, αλλά είχαμε και στο internet το site μας και έβγαιναν και εκεί ανακοινώσεις. Ε είχαμε όπως όλοι, ναι αυτά για να ξεχωρίζουμε. Ντύσιμο όπως όλοι ξέρεις, τζιν και φουτεράκι με τα δικά μας, αυτά.»

7. Στην κερκίδα στο γήπεδο καθόσασταν μαζί; Είχατε κάποια πανό ή σημαίες που αναρτούσατε ή ανεμίζατε; Κάποιο σύνθημα; Είχατε αντιδράσεις από άλλους συνδέσμους ή από άλλους οπαδούς του Ολυμπιακού;

«Καθόμασταν ναι, καθόμασταν και με τους συνδέσμους μας, είχαμε και σημαίες ναι βάζαμε. Είχαμε ναι. Είχαμε κάτι δικά μας που θα μπουν οι σημαίες τα πανό και τα λοιπά, κοίτα κάποιοι μας στραβοκοίταζαν κάποιοι όχι τόσο, εντάξει υπάρχουν αυτά.»

8. Είχατε αλλοδαπούς π.χ. Αλβανούς ή άλλης εθνικότητας στους Red Nationalists; Είχατε οπαδούς άλλης φυλής π.χ. έγχρωμους; Είχατε ομοφυλόφιλους ή αμφιφυλόφιλους (bisexual) ή αλλόθρησκους; Είχατε γυναίκες;

«Δεν είχαμε όχι δεν είχαμε, ξέρεις πως είναι αυτά, δεν είχαμε αλλά ούτε και αυτοί ήθελαν να έρθουν. Κάποιοι Αλβανοί ήθελαν ήταν φίλοι, αλλά ξέρεις ήταν δύσκολο, μετά βέβαια μας είπαν ότι γίνεται, αλλά γενικά δεν είχαμε. Τώρα gay μάλλον δεν έχει πουθενά στην Θύρα 7, αλλά δεν ξέρω. Γυναίκες πολύ λίγες.»

9. Πότε και πως εντάχθηκες στους Red Nationalists; Τι σε έκανε να ενταχθείς; Υπήρχε κάποιος ή κάποιοι που σε προσέγγισαν; Ήσουν ήδη μέλος σε κάποιον άλλον σύνδεσμο εκείνη την περίοδο; Αν ναι συνέχισες να είσαι και μετά;

«Τότε που πήγαινα συνέχεια γήπεδο και συνέχεια στον σύνδεσμο στην Κυψέλη, είχαμε φτιάξει μία παρέα που κάναμε έτσι πιο πολύ παρέα και τα λέγαμε και ήμασταν πιο πώς να το πω, πιο *extreme* ψάχναμε τα πράγματα τι γίνεται με τα πατριωτικά και είχαμε και μία έτσι κόντρα με άλλους αναρχικούς και καλά, πήγαμε κάνα δυο φορές στην κερκίδα στην εθνική σε παιχνίδια γνωρίσαμε και άλλους, έ και κάπως έτσι πήγε και μπήκαμε στην Πορφυρά Φάλαγγα όπως το λέγαμε έτσι πιο ελληνικά. Τώρα ακριβώς τότε έ εκεί τώρα 2003, 2004 κάτι κάπου εκεί. Ναι ήμουν στις Κυψέλης τον σύνδεσμο και ναι και μετά, συνέχεια ναι.»

10. Είχες σχέση με τον εθνικισμό ή τον ναζισμό πριν ενταχθείς στους Red Nationalists; Αν ψήφιζες τι ψήφιζες πριν ενταχθείς και αν ξέρεις, τι ψήφιζαν οι γονείς σου ή και η οικογένειά σου γενικότερα; Είχαν στο κοντινό σου οικογενειακό ή φιλικό περιβάλλον εθνικιστικές απόψεις; Θεωρείς ότι είσαι εθνικιστής ή ναζιστής;

«Όχι δεν θα το έλεγα αλλά ξέρεις είχα αγάπη για την πατρίδα και όπως όλοι ξέρεις έβλεπα τους Τούρκους με μισό μάτι, κάπως έτσι ένιωθα. Δεν είχα ψηφίσει ποτέ πίστευα ξέρεις ότι όλοι είναι ίδιοι ότι δεν θα αλλάξει κάτι, οι γονείς μου Καρατζαφέρη ψηφίζαν και μετά και εκείνοι Χρυσή Αυγή, είχαν ψηφίσει και Νέα Δημοκρατία κάποια στιγμή. Κοίτα κάτι πολύ εθνικιστικό η ναζιστικό δεν είχαμε αλλά είχαμε τέτοιες κουβέντες στα τραπέζια και στις γιορτές και γενικά είχαμε πολλά, είχαμε και πασόκους και κκέδες και λέγαμε πολλά αλλά κάτι πολύ έτσι σοβαρό δεν είχα ακούσει, γι' αυτό δεν ήθελα να ψηφίσω που σου είπα γιατί όλα μου φαινότανσαν ίδια και ότι δεν θα άλλαζε κάτι. Όχι νομίζω τώρα δεν μπορώ να πω πως σκέφτομαι όπως πιο πριν έχω κόψει λίγο.»

11. Έγινες μέλος της Χρυσής Αυγής; Αν ναι πότε εντάχθηκες και τι σε έκανε να το θέλεις; Αν όχι γιατί;

«Έγινα ναι τότε μετά που ήμασταν πιο πολλοί και τα λέγαμε ναι. Όπως σου είπα δεν πίστευα ότι θα άλλαζε κάτι και εκεί είδα λίγο ότι θα μπορούσε κάτι να γίνει επιτέλους ξέρεις να είμαστε πιο δυνατοί.»

12. Συμφωνούσες με όλες τις θέσεις της Χρυσής Αυγής; Υπήρχε κάτι που συμφωνούσες περισσότερο ή κάτι που δεν συμφωνούσες καθόλου; Συμμετείχες σε εκδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις και γενικά σε διαδικασίες της Χρυσής Αυγής;

«Σε πολλά ναι, στα πιο πολλά δηλαδή ναι συμφωνούσα, κοίτα συμφωνούσα ας πούμε ότι δεν ήθελα φιλίες με τους Τούρκους, δεν ήθελα να κοιτάνε το Αιγαίο, δεν ήθελα τους

Αλβανούς να κάνουν κουμάντο στην χώρα και ότι έπρεπε να έχει δουλειές για τους Έλληνες και τώρα να έχουν όλοι δικαίωμα στην χώρα και όχι οι ξένοι που ήρθαν τώρα ας πούμε χτες, δεν συμφωνούσα έτσι με το πιο στρατιωτικό, ήταν βασικό μας αλλά τρώμαζε τον κόσμο καταλαβαίνεις. Πήγαινα ναι πήγαινα σε πολλές εκδηλώσεις ναι.»

13. Συναντήθηκες ποτέ με υψηλόβαθμα στελέχη της Χρυσής Αυγής; Αν ναι υπό ποιες συνθήκες και πού;

«Μόνος μου όχι, όχι μόνο σε πορείες και συγκεντρώσεις και ομιλίες, μόνο εκεί.»

14. Τα σύμβολα που χρησιμοποιούσατε στους Red Nationalists αλλά και στην Χρυσή Αυγή, γνωρίζεις τι εκπροσωπούν και τι συμβολίζουν αλλά και τι σχέση έχουν με την ιστορία της χώρας μας;

«Ναι τώρα είναι μεγάλη ιστορία, ανάλυση, αυτά είναι αρχαιοελληνικά και χριστιανικά και ξέρεις τώρα τα κατηγορούνε αλλά είναι ιστορικά όπως και να γίνει έχουν πολλά, που βρέθηκαν και είναι σε αγγεία σε πίνακες από παλιά.»

15. Ποια είναι η άποψή σου για την συμμετοχή των αλλοδαπών, των ομοφυλόφιλων ή αμφιφυλόφιλων (bisexual) ή των αλλόθρησκων παιχτών στην ομάδα;

«Είναι μεγάλο ζήτημα, πάντα είχε ξένους η ομάδα αλλά τι ξένους, άμα είναι πιο κοντά μας, είναι πιο καλά που παίζουν στην Ελλάδα είναι να ταιριάζεις, Ισπανοί, Γάλλοι είναι εντάξει ευρωπαίοι ταιριάζουν πιο πολύ. Τώρα αν είναι ξέρω γω μουσουλμάνοι έχουν το ραμαζάνι δεν μπορούν να παίξουν δεν έχουν φάει και είναι δύσκολο, αθλητισμός καταλαβαίνεις. Τώρα κάτι άλλο δεν ξέρω δεν το έχω σκεφτεί, gay ας πούμε δεν ξέρω μπορεί να έχει δεν ξέρω, ότι γίνεται εντάξει.»

16. Συμμετείχες ποτέ σε επεισόδια εντός η εκτός γηπέδου με τους Red Nationalists; Αν ναι θέλεις να μας πεις που, απέναντι σε ποιους, ποιος τα ξεκίνησε και για ποιον λόγο αυτά έγιναν; Έχεις προσαχθεί ή συλληφθεί ποτέ;

«Δεν έχω μπλέξει ποτέ σε επεισόδια, κάτι ψευτομαγκιές που μας έκαναν μόνο στην κερκίδα δικοί μας που δεν μας ήθελαν πολύ, anti-fa και έτσι αλλά τίποτα τίποτα. Μια φορά είχαμε προσαχθεί πολλοί μαζί αλλά σε 2 με 3 ώρες μας άφησαν, τίποτα είχαν μαζέψει πολλούς επίτηδες μάλλον για να κόψουν τα επεισόδια.»

17. Πώς αντιμετωπίζατε τους αναρχικούς και τους κομμουνιστές οργανωμένους οπαδούς του Ολυμπιακού, και πως σας αντιμετώπιζαν εκείνοι; Υπήρχε αντιπαλότητα; Ποιος ήταν κυρίαρχος στην κερκίδα της Θύρας 7;

«Όπως σου είπα είχε κάτι ψευτομαγκιές αλλά είχε λίγο νταβαντούρι, ε δεν μας ήθελαν δεν τους θέλαμε αλλά όχι πολλά πολλά δεν είχαμε γιατί ήμασταν και πιο πολλοί και έπεφταν και οι πιο παλιοί από την 7 και το κόβαμε εκεί.»

18. Πως χαρακτηρίζεις το γεγονός ότι μετά την δολοφονία του οπαδού του Ολυμπιακού Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι τον Σεπτέμβριο του 2013, οι περισσότεροι οργανωμένοι οπαδοί από άλλες ομάδες έβγαλαν ανακοίνωση καταδικάζοντας τον δολοφόνο ενώ η επίσημη Θύρα 7 όχι;

«Κοίτα εκεί έγινε ένα λάθος και την πλήρωσε το παιδί, αλλά αν έβγαζε ανακοίνωση η Θύρα 7 μετά έμπλεκε γιατί ξέρεις θα έλεγαν ότι έπαιρνε θέση ενώ αλλού δεν πήρε και μετά θα έπρεπε ότι γίνει να έβγαζε και πάλι ανακοίνωση και μετά ξανά. Γι αυτό εμείς λέγαμε “no politica” γι’ αυτό, για να μην πρέπει συνέχεια να κάνουμε αυτό.»

19. Εφόσον υπήρχε σχέση μεταξύ των Red Nationalists και της Χρυσής Αυγής. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από την Χρυσή Αυγή;

«Τώρα μου βάζεις δύσκολα για να ξέρω, δεν μπορώ να ξέρω γιατί δεν είχα πολλά με την ηγετική έτσι ομάδα της Φάλαγγας, αυτοί ήταν πιο κοντά σε μεγάλους ξέρεις, αλλά δεν το ξέρω. Εγώ δεν είχε ποτέ κάτσει να είμαι σε κάποια επεισόδια. Πολλοί ήταν μέσα σε πολλά βέβαια ασχολούνταν πιο πολύ.»

20. Πιστεύεις ότι υπήρχε σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists από την Χρυσή Αυγή με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Επιρροή είχαμε ναι, υπήρχε καλή σχέση μεταξύ της Φάλαγγας και της Χρυσής Αυγής αλλά εμείς δεν είχαμε επαφή με πολλά και με πολλούς, να κάνουν επεισόδια δύσκολο, βαρύ δεν έχει γίνει κάτι και να είμαι εκεί η να ακούσω κάτι δεν ξέρω κάτι δηλαδή.»

21. Εφόσον υπάρχει σχέση μεταξύ των Red Nationalists και του Ολυμπιακού. Γνωρίζεις ή υποψιάζεσαι ότι κάποια επεισόδια βίας που διαδραματίστηκαν εντός και εκτός γηπέδων προκλήθηκαν με κάποια σκοπιμότητα από τους Red

Nationalists μετά από εντολή ή καθοδήγηση από κάποιο διοικητικό στέλεχος του Ολυμπιακού;

«Να σου πω αλήθεια δεν μπορώ να το ξέρω, κοίτα δεν αποφασίζαμε εμείς για όλα, εμείς απλά μαζευόμασταν εκεί, υπήρχαν πολλά που δεν ξέραμε, σχέση καλή είχαν με την Π.Α.Ε. είχαν και με την Χρυσή Αυγή πολύ καλή, πολύ καλή ήταν χωμένοι καλά, τώρα επεισόδια δεν ξέρω για σοβαρά η μικρές φάσεις.»

22. Πιστεύεις ότι υπήρχε έμμισθη σχέση επιρροής μεταξύ μελών των Red Nationalists και της διοίκησης του Ολυμπιακού με σκοπό την πρόκληση επεισοδίων ή διαπληκτισμών;

«Πολύ δύσκολα μου βάζεις, δεν το ξέρω, πολλά έχεις ακούσει και εγώ έχω ακούσει αλλά δεν ξέρω, δεν ξέρω, πολλοί δούλευαν σε δουλειές για άλλους και εκεί υπήρχαν γνωριμίες και καλές σχέσεις, γνωριζόντουσαν όλοι λίγο πολύ. Τώρα αν υπήρχε κάτι τέτοιο δεν ξέρω, όχι δεν ξέρω.»

23. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ελλάδα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα;

«Ναι ναι γνωριζόμασταν λίγο πολύ, είχαμε βρεθεί και αλλού με την Χρυσή Αυγή η και στην Στρατιά (Γαλάζια). Αντιπαλότητα γήπεδο μόνο ξέρεις όταν παίζαμε αλλά εκεί μόνο εκεί.»

24. Είχατε σχέσεις με εθνικιστές οπαδούς ή με εθνικιστικές ομάδες οπαδών από άλλες ομάδες στην Ευρώπη ή στον κόσμο γενικότερα; Αν ναι συναντιόσασταν ή είχατε αντιπαλότητα; Επίσης αν ναι ταξιδεύατε εκτός Ελλάδος για να συναντηθείτε;

«Είχαμε ναι είχαμε, με τους Κύπριους από το ΑΠΟΕΛ και με τους Delije από τον Ερυθρό Αστέρα που είμαστε και αδέρφια, βρισκόμασταν εδώ στην Αθήνα, έξω εγώ δεν είχα πάει ούτε Κύπρο είχα πάει, είχαμε και με την Λάτσιο και με την Fratiria τους Ρώσους, αλλά δεν ήμουν εκεί με αυτούς ποτέ δεν τους έχω συναντήσει εγώ προσωπικά.»

25. Συμμετείχατε στην κερκίδα της εθνικής Ελλάδος στα παιχνίδια που έδινε; Είχατε σχέσεις ή ήσασταν μέλη στην Γαλάζια Στρατιά;

«Ναι ήμουν πολλές φορές, πηγαίναμε πολλοί από εμάς πηγαίναμε, είχαμε μεγάλη κερκίδα ειδικά όταν παίζαμε στο Καραϊσκάκη είχαμε πιο μεγάλη κερκίδα και ήταν σαν να τους φιλοξενούσαμε ξέρω γω κάπως έτσι.»

26. Με την αστυνομία και με τα σώματα ασφαλείας γενικά τι σχέση είχατε; Υπήρχαν μέλη σας από αυτόν τον χώρο; Με την Εκκλησία είχατε σχέσεις;

«Σε εμάς δεν είχαμε δεν ξέρω κανέναν, δεν θα είχα και πρόβλημα, κάνα δυο μόνιμους είχαμε ειδικοδυναμίτες καλά παιδιά. Εντάξει Χριστιανοί είμαστε όλοι, όπως όλοι.»

27. Με την ανάρτηση του πανό NO POLITICA και με όλο αυτό το ζήτημα των οργανωμένων οπαδών της Θύρας 7 ότι δεν ασχολούμαστε με τα πολιτικά αλλά μόνο με τον Ολυμπιακό συμφωνείς;

«Ναι δεν είπαμε και πριν ότι θα έβγαζε ανακοίνωση για το παραμικρό μετά και δεν είναι έτσι, θα έπρεπε να βγάζει μετά για τα πάντα και να το κάνει συνέχεια και να απαντάει σε διάφορα και όλα αυτά.»

28. Ποιος πρόεδρος πιστεύεις ότι έχει προσφέρει περισσότερα στον Ολυμπιακό και ήταν καλύτερος για τους Red Nationalists και γιατί; Ο Σωκράτης Κόκκαλης, ο Βαγγέλης Μαρινάκης ή οι αδερφοί Παναγιώτης και Γιώργος Αγγελόπουλος;

«Και οι αδερφοί και ο Μαρινάκης είναι πολύ καλοί, ο Μαρινάκης στηρίζει και ερασιτέχνη και γενικά κάνει πολλά, στέλνει τρόφιμα, θυμάσαι στην Μάντρα στην Κρήτη με τον σεισμό, είναι και κρητικός και γενικά τα λέει και χύμα. Καλοί ήταν όλοι και ο Κόκκαλης ακόμη που μας έλεγαν ότι δεν μας ήθελε, βασικά δεν μας ήθελε φιλοφαινόταν κιόλας, αλλά εντάξει τώρα είναι πιο καλά, χρήματα βάζουν και το έχουν στην καρδιά τους.»

29. Υπάρχουν ακόμη οι Red Nationalists; Αν ναι έχουν παρουσία και δράση; Αν όχι τι συνέβη και που εντάχθηκαν μετά; Εντάχθηκαν σε κάποια άλλη εθνικιστική ομάδα ή σε κάποιον σύνδεσμο; Τι υπάρχει τώρα όσο αφορά τον χώρο των εθνικιστών και των οπαδών του Ολυμπιακού;

«Δεν ασχολούμαι τώρα δεν ξέρω τι υπάρχει και τι όχι δεν ασχολούμαι, δουλεύω και βλέπω πιο λίγα ματς από κοντά η τα βλέπω με τον γιο μου.»

30. Εσύ συνεχίζεις στον εθνικιστικό χώρο; Αν ναι τι είναι αυτό που σε κρατάει ακόμη; Αν όχι τι είναι αυτό που σε έκανε να φύγεις και πότε έφυγες;

«Όχι δεν είμαι ενεργός δεν ασχολούμαι όχι, κοίτα μετά χάλασε η φάση άλλα θέλαμε να γίνουν και άλλα γινόντουσαν, μετά τον Φύσσα κατάλαβες, χάλασε, άρχισαν να ψάχνουν πολύ μετά, κάποιοι κοίτα δεν ήταν, ήταν μόνο για καβγάδες και φασαρίες και μετά όλη η φάση πήγε και για εμάς που δεν το θέλαμε και κοντέψαμε να πάμε όλοι μέσα χωρίς λόγο,

και για το τίποτα η γιατί κάποιои την είχαν δει αλλιώς πιο άγρια και έτσι ξέρεις τώρα τα ξέρεις.»

Παράρτημα Δ: Φωτογραφίες

Εικόνα 1. Σύμβολο Red Nationalists

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 2. Σκίτσο με σύμβολα R.N. από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 3. Σύμβολο Red Nationalists από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 4. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 5. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 6. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 7. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 8. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 9. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 10. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 11. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 12. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 13. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 14. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 15. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 16. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 17. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 18. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 19. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 20. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 21. Εικόνα από το site

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 22. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 23. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 24. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 25. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 26. Πανό No Politica

(Πηγή:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=136429175149599&set=a.136429135149603>)

Εικόνα 27. Πανό Γαλάζια Στρατιά σε σύνδεσμο του Ολυμπιακού

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

10/4/24, 11:07 π.μ.

Red Nationalists

Περισσότερα

Δημιουργία ιστολογίου Συνδεση

RED NATIONALISTS

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2009

rednationalist7.blogspot.com/2009/11/blog-post.html

1/4

Εικόνα 28. Αρχική σελίδα site μέρος Α

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

10/4/24, 11:07 π.μ.

Red Nationalists

rednationalist7.blogspot.com/2009/11/blog-post.html

2/4

Εικόνα 29. Αρχική σελίδα site μέρος Β

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

10/4/24, 11:07 π.μ.

Red Nationalists

NO DRUGS
X X X
NO ANTIFA

ΑΝΑΡΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ RED NATIONALISTS GATE 7 ΣΤΙΣ 3:09 Μ.Μ.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΧΟΛΙΑ:

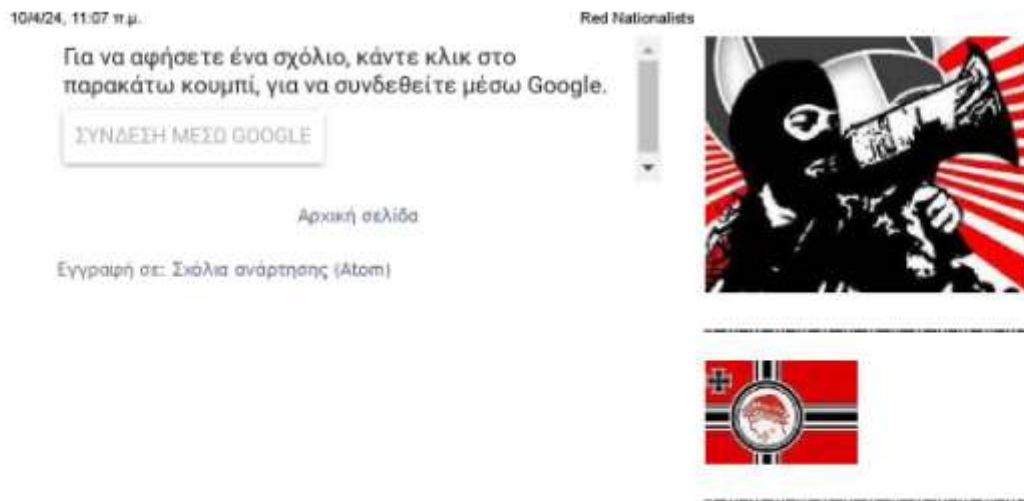
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΣΧΟΛΙΟΥ

rednationalist7.blogspot.com/2009/11/blog-post.html

3/4

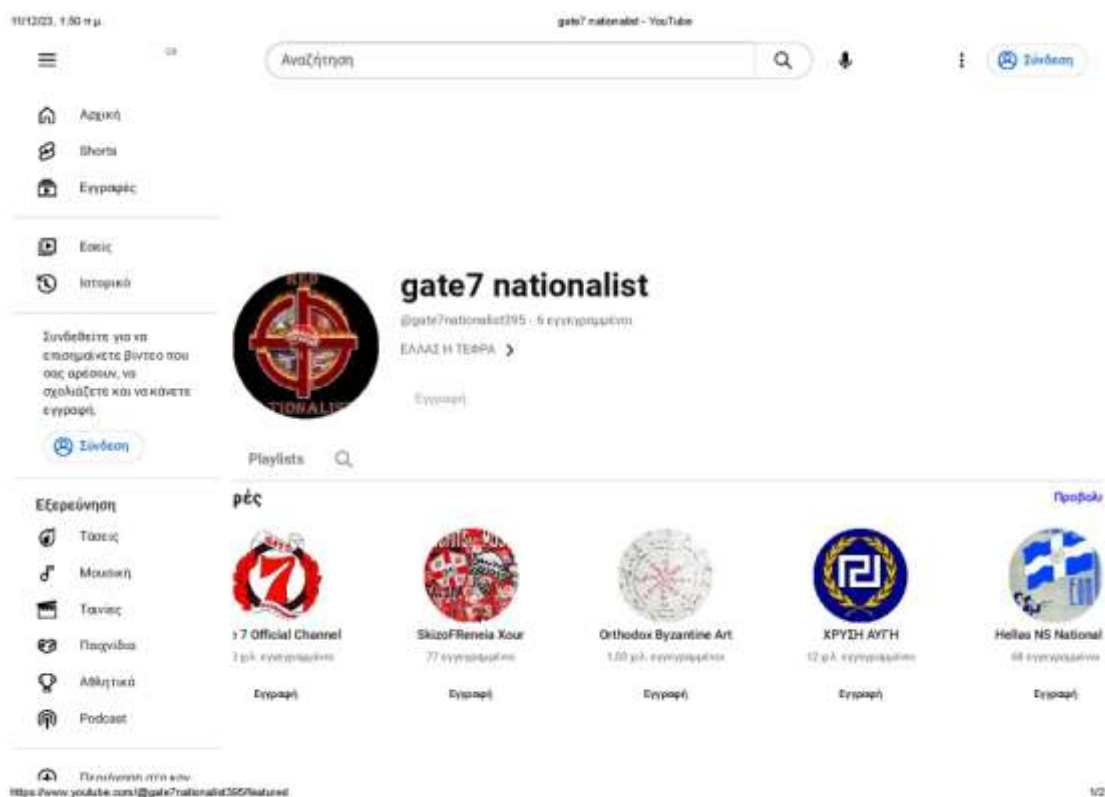
Εικόνα 30. Αρχική σελίδα site μέρος Γ

(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 31. Αρχική σελίδα site μέρος Δ

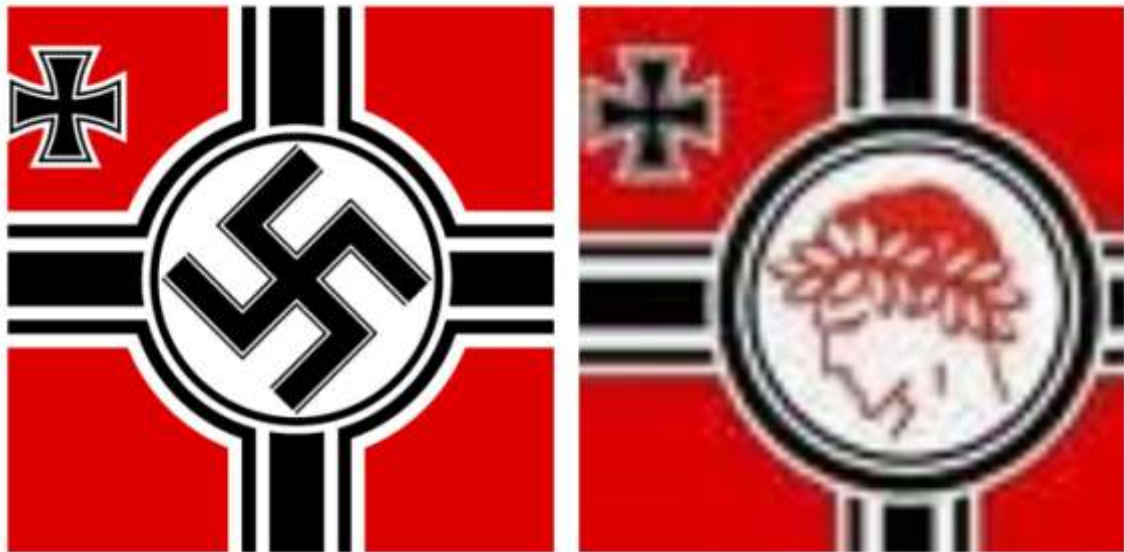
(Πηγή: <http://rednationalist7.blogspot.com/>)

Εικόνα 32. Εικόνα από λογαριασμό στο youtube

Εικόνα 33. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

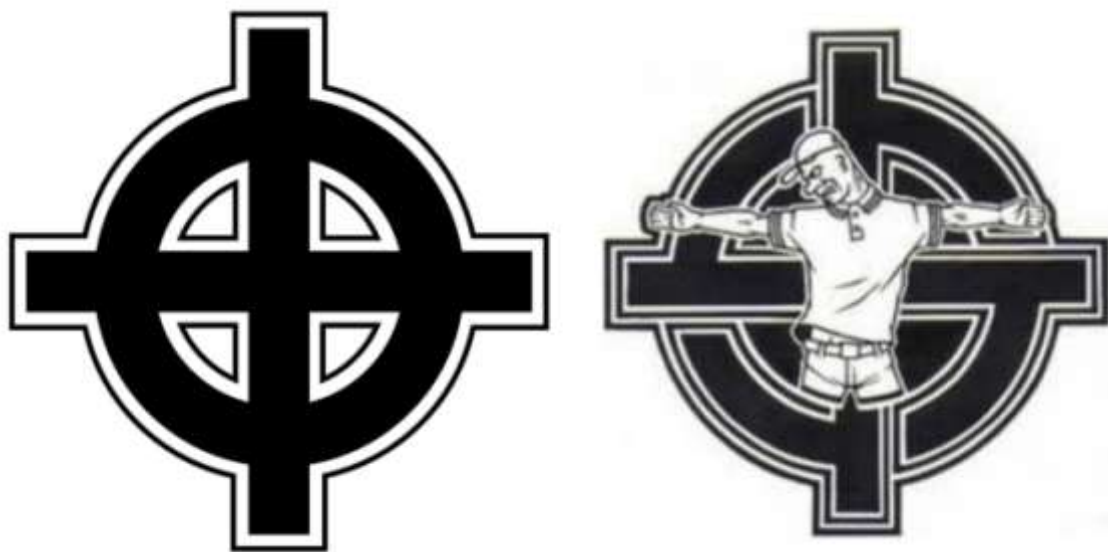
Εικόνα 34. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

Εικόνα 35. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

Εικόνα 36. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

Εικόνα 37. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

Εικόνα 38. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

Εικόνα 39. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

Εικόνα 40. Σύμβολο συνδέσμου Misfits

(Πηγή: <https://www.facebook.com/p/Misfits-Kallithea-7--100063908852719/>)

Εικόνα 41. Αντιστοιχία – ομοιότητα με ναζιστικά σύμβολα

Εικόνα 42. Εικόνα με εθνικιστικά σύμβολα

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 43. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 44. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 45. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 46. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 47. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 48. Εικόνα με εθνικιστικά σύμβολα

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 49. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 50. Φωτογραφία με εθνικιστικά σύμβολα από οπαδούς

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 51. Εικόνα με σύμβολα Red Nationalists

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Εικόνα 52. Εικόνα με εθνικιστικά σύμβολα

(Πηγή: <https://fanatics7group.weebly.com/>)

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.